

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Insolvenční správce a jeho úloha v oddlužení

Plzeň, 2023

Vendula Němečková

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Vendula NĚMEČKOVÁ**
Osobní číslo: **R18M0279P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Insolvenční správce a jeho úloha v oddlužení**
Zadávající katedra: **Katedra obchodního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Insolvenční správce – obecně
3. Oddlužení jako způsob řešení úpadku
4. Úloha insolvenčního správce v oddlužení
5. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

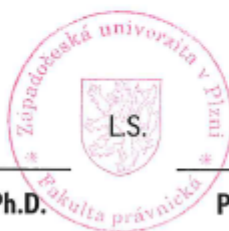
- viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. et Mgr. Silvie Anderlová**
Katedra finančního práva a národního hospodářství

Datum zadání diplomové práce: **15. března 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 9. září 2022

Seznam doporučené literatury:

- MORAVEC, Tomáš, KOTOUČKOVÁ, Jiřina, ERBSOVÁ, Hana, KUBÁLEK, Jan, SMRČKA, Luboš, ŠMEJKAL, Viktor. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: C.H. BECK, 2021. 1840 s., ISBN 978-80-7400-849-8.
- ŠNOBLOVÁ, Zuzana, NĚMČÁK, Vítězslav. *Insolvenční správce*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2014. 284 s., ISBN 978-80-7357-914-2.
- RICHTER, Martin, BENÝŠEK, Jan, ČUJAN Radomír, a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. BECK, 2018. 512 s., ISBN 978-80-7400-698-2.
- RABAN, Přemysl, a kolektiv. *Obchodní právo*. 1. vydání. Brno: Václav Klemm, 2020. 704 s. ISBN 978-80-87713-19-8.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. doplnění a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 624 s. ISBN 978-80-7552-444-7.
- HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. BECK, 2018. 311 s., ISBN 978-80-7400-716-4.
- JIRMÁSEK, Tomáš. *Odměna insolvenčního správce. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. BECK, 2021. 312 s., ISBN 978-80-7400-850-4.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. 1240 str. ISBN 978-80-7502-257-8.
- HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš, VALENTA, Petr. *Vybrané instituty insolvenčního zákona u rozhodnutích Nejvyššího soudu*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2019. 231 s., ISBN 978-80-7400-553-4.
- Listina základních práv a svobod (publikováno pod č. 2/1993 Sb.)
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení
- Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona
- Vyhláška č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců
- Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů
- Vyhláška č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců
- Vyhláška č. 121/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce

PROHLÁŠENÍ

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci „Insolvenční správce a jeho úloha v oddlužení“ zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k jejímu sepsání, jsou citovány v poznámkách pod čarou a uvedeny v seznamu použité literatury.“

V Plzni dne 22. března 2023

Vendula Němečková

PODĚKOVÁNÍ

*Chtěla bych tímto srdečně poděkovat vedoucí diplomové práce JUDr. et
Mgr. Silvii Anderlové za odborné vedení při zpracování této diplomové práce.*

Seznam použitých zkratk

IZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
SŘ	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
Vyhláška č. 121/2019 Sb.	Vyhláška č. 121/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce
Vyhláška č. 191/2017 Sb.	Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 312/2007 Sb.	Vyhláška č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců
Vyhláška č. 313/2007 Sb.	Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a náhradách jejich nutných výdajů
Vyhláška č. 314/2007 Sb.	Vyhláška č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců
Vyhláška č. 355/2013 Sb.	Vyhláška č. 355/2013 Sb., o úředních hodinách provozovny, o označování sídla a provozovny a o činnostech, které je insolvenční správce povinen zajišťovat v provozovně
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Zákon o konkursu	Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
ZIS	Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. INSOLVENČNÍ SPRÁVCE – OBECNĚ	3
2.1. Osoba insolvenčního správce.....	3
2.1.1. <i>Fyzická osoba</i>	4
2.1.2. <i>Veřejná obchodní společnost</i>	4
2.2. Předpoklady insolvenčního správce	6
2.2.1. <i>Plná svéprávnost</i>	6
2.2.2. <i>Vysokoškolské vzdělání magisterského stupně</i>	6
2.2.3. <i>Zkouška insolvenčního správce</i>	7
2.2.4. <i>Bezáhonnost</i>	8
2.2.5. <i>Vykonání odborné praxe</i>	10
2.2.6. <i>Pojištění odpovědnosti za škodu</i>	11
2.2.7. <i>Personální a materiální vybavení</i>	11
2.3. Povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce	12
2.3.1. <i>Základní povolení</i>	12
2.3.2. <i>Zvláštní povolení</i>	13
2.3.3. <i>Pozastavení povolení</i>	14
2.3.4. <i>Zánik a zrušení oprávnění vykonávat funkci insolvenčního správce</i>	15
2.4. Seznam insolvenčních správců	16
2.5. Sídlo a provozovna insolvenčního správce.....	17
2.6. Procesní postavení insolvenčního správce.....	18
2.6.1. <i>Zvláštní insolvenční správce</i>	18
2.6.2. <i>Hostující insolvenční správce</i>	19
2.6.3. <i>Předběžný insolvenční správce</i>	20
2.6.4. <i>Oddělený insolvenční správce</i>	20
2.6.5. <i>Zástupce insolvenčního správce</i>	21

2.7. Odpovědnost insolvenčního správce	22
2.8. Odměna a náhrada hotových výdajů	23
3. ODDLUŽENÍ JAKO ZPŮSOB ŘEŠENÍ ÚPADKU	26
3.1. Úpadek.....	27
3.1.1. Platební neschopnost	27
3.1.2. Předlužení	29
3.2. Hrozící úpadek	30
3.3. Průběh insolvenčního řízení.....	30
3.3.1. Zahájení řízení.....	31
3.3.2. Návrh na povolení oddlužení.....	33
3.3.3. Účinky zahájení insolvenčního řízení	33
3.3.4. Rozhodnutí o insolvenčním návrhu a návrhu na povolení oddlužení.....	36
3.3.5. Rozhodnutí o úpadku.....	38
3.3.6. Úkony věřitelů po rozhodnutí o úpadku	40
3.3.7. Schválení oddlužení.....	41
3.3.8. Formy oddlužení	43
3.4. Splnění oddlužení.....	45
4. ÚLOHA INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE V ODDLUŽENÍ.....	48
4.1. Insolvenční správce jako subjekt insolvenčního řízení	48
4.1.1. Ustanovení insolvenčního správce do funkce.....	49
4.1.2. Vyloučení, odvolání a zproštění funkce insolvenčního správce...51	
4.2. První úkony insolvenčního správce.....	53
4.3. Přezkum přihlášených pohledávek věřitelů	56
4.3.1. Přezkumné jednání s dlužníkem.....	57
4.3.2. Popření přihlášených pohledávek.....	59
4.3.3. Zpráva pro oddlužení a zpráva o přezkumu.....	62

4.4. Práva a povinnosti insolvenčního správce ve vztahu k majetkové podstatě.....	63
4.4.1. <i>Soupis majetkové podstaty</i>	63
4.4.2. <i>Zpeněžení majetkové podstaty</i>	64
4.5. Uspokojování pohledávek věřitelů.....	67
4.5.1. <i>Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň</i>	69
4.6. Pravidelný dohled nad dlužníkem.....	70
4.7. Zpráva o plnění oddlužení	72
4.8. Zpráva o splnění oddlužení.....	72
ZÁVĚR	74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY	76
RESUMÉ	84

1. ÚVOD

Právní úprava úpadku a jeho řešení konkursem má v českých zemích dlouholetou tradici, která počíná roku 1781, kdy byl císařem Josefem II. vydán tzv. Josefský konkursní řád. V současné době je však problematika úpadku dlužníka a způsoby jeho řešení laickou veřejností nepochopena, a to i přesto, že institut insolvence (laický osobního bankrotu) je stále hojněji využíván, vzhledem k současné ekonomické krizi a stále větší zadluženosti fyzických osob v České republice. Postavení insolvenčního správce a jeho role v rámci insolvenčního řízení je v praxi často zaměňována ze strany širší veřejnosti s funkcí soudního exekutora, s rolí insolvenčního soudu či dokonce s advokátem dlužníka. Autorka se v rámci absolvované praxe v kanceláři insolvenčního správce nespočetněkrát setkala s názorem dlužníků, že insolvenční správce má dlužníkům poskytovat veškeré právní služby s tím, že pokud dlužník hradí zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů správce, jedná se o určitou formu odměny za zastupování klienta advokátem. Dlužníci zejména pak nedokáží rozlišit mezi jednotlivými právy a povinnostmi insolvenčního správce a insolvenčního soudu, kdy své žádosti a připomínky směřují přímo insolvenčnímu správci, i přesto že tento není o dané věci oprávněn rozhodnout. Nedostatečná znalost insolvenčního práva není však problémem pouze dlužníků, ale i některých věřitelů, zástupců věřitelů, zaměstnavatelů dlužníka, resp. mzdových účetních, či bývalých partnerek dlužníků.

Cílem této diplomové práce je představit profesi insolvenčního správce a jeho zásadní roli v rámci řešení úpadku dlužníka oddlužením širší veřejnosti, která často nemá zcela jasnou představu o činnostech insolvenčního správce v rámci oddlužení. Ve své práci se autorka pokusí podat ucelený přehled o funkci insolvenčního správce a jeho jednotlivé činnosti v rámci oddlužení. Toto téma považuje v odborné literatuře za poněkud opomíjené, kdy často slouží pouze jako doplňková kapitola v rozsáhlých publikacích zaměřených na insolvenční problematiku a právní úpravu insolvenčního řízení.

Práce je systematicky rozdělena do celkem tří kapitol – insolvenční správce – obecně, oddlužení a úloha insolvenčního správce v rámci oddlužení. První kapitola této práce je věnována osobě insolvenčního správce, tj. procesnímu subjektu, který zastává v insolvenčním řízení velmi významnou roli. Úvodní kapitola přináší odpovědi zejména na dotazy: Kdo může být insolvenčním správcem? Jaké předpoklady musí splňovat? Je třeba vykonat určitou zkoušku

prokazující potřebné znalosti a schopnosti? atd. V této části práce je pojednáno o osobě insolvenčního správce komplexně, o jeho předpokladech, o podmínkách udělení povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce, jakož i o důvodech jeho pozastavení, zrušení či zániku oprávnění, a dále o jednotlivých druzích insolvenčních správců či seznamu insolvenčních správců a pojmech souvisejících.

Vzhledem k tématu práce je nezbytné věnovat určitou část práce řešení úpadku dlužníka oddlužením. Právní úprava oddlužení prochází stále častější novelizací, a to zejména s ohledem na zhoršující se ekonomickou situaci domácností v České republice. Tato část práce podává stručný přehled o časové posloupnosti tohoto způsobu řešení úpadku dlužníka, který je v současné době nejvyužívanější formou insolvenčního řízení. Tato kapitola představuje doplnění k celkovému tématu práce s cílem pomoci čtenáři vytvořit si ucelenější přehled o dané problematice a snadněji pochopit pojmy a časovou posloupnost procesu oddlužení, resp. úlohu insolvenčního správce v jednotlivých fázích oddlužení.

Poslední a částečně praktickou část této práce považuje autorka za stěžejní. V praxi se často setkává s nepochopením dlužníků, že jejich dotazy či jiné připomínky zaslané insolvenčnímu správci nejsou vždy vyřízeny obratem. V této části je podrobně pojednáno o jednotlivých úkonech insolvenčního správce prováděných v rámci oddlužení, a to systematicky od ustanovení insolvenčního správce do funkce do jeho zproštění. Tato část práce je zformulována z autorčiny zkušenosti s odkazem na odbornou literaturu zabývající se danou problematikou. V rámci této části jsou zmíněny jednotlivé povinnosti insolvenčního správce při přezkumu přihlášených pohledávek, zpeněžování majetkové podstaty dlužníka i uspokojování pohledávek věřitelů. Závěr je doplněn o nové povinnosti insolvenčního správce zavedené vyhláškou č. 121/2019 Sb. a úkony insolvenčního správce směřující k ukončení procesu oddlužení. Tato část práce má za cíl ukázat čtenáři jak náročná, administrativně a časově zatěžující činnost insolvenčního správce v rámci oddlužení je a jaké značné množství úkonů je insolvenční správce povinen činit.

Hlavními cíli této práce, jak již bylo naznačeno výše, je osvětlení funkce insolvenčního správce a jeho úlohy v rámci řešení úpadku dlužníka oddlužením širší veřejnosti, zejména pak dlužníkům, a vzhledem k aktuálnosti tématu i vytvoření uceleného přehledu o právech a povinnostech insolvenčního správce v rámci oddlužení.

2. INSOLVENČNÍ SPRÁVCE – OBECNĚ

2.1. Osoba insolvenčního správce

Insolvenční správce je jedním z procesních subjektů insolvenčního řízení, a to spolu s insolvenčním soudem, dlužníkem a věřiteli, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku. Mezi další procesní subjekty řadíme dále i státní zastupitelství, které vstupuje do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, a likvidátora dlužníka.¹ Insolvenční správce představuje procesní subjekt se zvláštním procesním postavením, který má v rámci insolvenčního řízení samostatné postavení vůči dlužníkovi v úpadku a rovněž i vůči přihlášeným věřitelům.² Vstupuje do insolvenčního řízení po ustanovení insolvenčním soudem a vystupuje v řízení až do okamžiku, kdy je usnesením insolvenčního soudu zproštěn funkce.³

Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky R 52/1998 odkazující na pojem správce konkursní podstaty dle zákona o konkursu při aplikaci současného pojmosloví IZ stanoví, že insolvenční správce není účastníkem insolvenčního řízení a není ani zástupcem kteréhokoli z účastníků řízení, kterými jsou pouze dlužník a věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku.⁴ Tato skutečnost je dána zejména tím, že insolvenční správce je důležitým subjektem, který je ustanoven pro každé insolvenční řízení rozhodnutím insolvenčního soudu ze seznamu insolvenčních správců, který vede Ministerstvo spravedlnosti, a lze jej tudíž považovat za jakousi „prodlouženou ruku“ insolvenčního soudu.⁵

Oprávnění vykonávat funkci insolvenčního správce, jeho předpoklady pro výkon této funkce a další podmínky jsou upraveny v zákoně č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, který svým obsahem doplňuje obecnou právní úpravu postavení insolvenčního správce obsaženou v IZ. Funkci insolvenčního správce může vykonávat fyzická nebo právnická osoba, která je oprávněna vykonávat tuto činnost na základě Ministerstvem spravedlnosti uděleného povolení.⁶

¹ Ust. § 9 IZ

² HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 75

³ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 48

⁴ RICHTER T. *Insolvenční právo*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2017. s. 154

⁵ MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. s. 59

⁶ Ust. § 2 ZIS ve spojitosti v ust. § 3 odst. 1 ZIS

Jaké podmínky a předpoklady musí fyzická či právnická osoba splňovat pro udělení oprávnění je pak podrobněji rozebráno v následujících podkapitolách této práce.

2.1.1. Fyzická osoba

Dle ust. § 2 odst. 1 ZIS je insolvenčním správcem každá fyzická osoba, která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce. Tato osoba se stává insolvenčním správcem nabytím právní moci povolení, kterým je oprávnění vykonávat činnost této osoby založeno.⁷ K získání takového povolení je nutné podat návrh na vydání povolení adresovaný Ministerstvu spravedlnosti, které rozhoduje o návrhu ve správním řízení dle SŘ. Správní poplatek za zápis do seznamu insolvenčních správců činí v současné době 5.000,- Kč⁸, přičemž o jeho zaplacení je osoba podávající návrh povinna doložit doklad.⁹ Ministerstvo spravedlnosti přezkoumává náležitosti návrhu stanovené v ust. § 4 ZIS a následně vydává rozhodnutí o vydání povolení pouze za předpokladu, že daná fyzická osoba kumulativně splňuje zákonné podmínky, tj. úplnou způsobilost k právním úkonům, dosažené vysokoškolské vzdělání magisterského programu, úspěšné vykonání zkoušky insolvenčního správce, bezúhonnost, výkon odborné praxe související s výkonem funkce insolvenčního správce po dobu alespoň 3 let, uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu a personální a materiální vybavení pro výkon činnosti.¹⁰ Jednotlivým předpokladům fyzické osoby jakožto insolvenčního správce je věnována následující kapitola.

Fyzická osoba se stává insolvenčním správcem dnem nabytí právní moci povolení, kterým je předmětné oprávnění založeno, a je jím až do okamžiku zániku nebo zrušení povolení. Pokud je fyzické osobě pozastaveno právo vykonávat činnost insolvenčního správce dle ust. § 9 a 10 ZIS, je taková osoba nadále insolvenčním správcem, ačkoli nesmí po dobu pozastavení toto právo vykonávat.¹¹

2.1.2. Veřejná obchodní společnost

Oprávnění výkonu činnosti insolvenčního správce je z tuzemských forem právnické osoby umožněno získat pouze veřejné obchodní společnosti (v.o.s.),

⁷ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 5

⁸ Část I., položka 10., písm. e) přílohy Sazebník zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

⁹ Ust. § 4 odst. 1 písm. e) ZIS

¹⁰ Ust. § 6 odst. 1 ZIS

¹¹ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 5

kteřou je dle § 95 ZOK obchodní společnost alespoň dvou osob, které se účastní na jejím podnikání nebo správě majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně.¹² Ze zahraničních forem právnických osob takové oprávnění pak může získat zahraniční obchodní společnost nebo zahraniční sdružení, které poskytuje stejné záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost upravená v ZOK.¹³

Veřejné obchodní společnosti může být vydáno povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce jen za předpokladu, že její ohlášený společník disponuje povolením vykonávat činnost insolvenčního správce.¹⁴ Pojem ohlášený společník je zavedenou legislativní zkratkou obsaženou v ust. § 5 písm. d) ZIS, která značí fyzickou osobu, společníka v.o.s. a zároveň statutární orgán či jeho členu, jejímž prostřednictvím bude společnost fakticky vykonávat činnost insolvenčního správce.¹⁵ Z povahy veřejné obchodní společnosti jakožto právnické osoby je zřejmé, že tato není schopna fakticky konat některé úkony, které insolvenčnímu správci ukládá právní úprava, a proto veřejná obchodní společnost koná prostřednictvím fyzické osoby, jímž je ohlášený společník. Tento ohlášený společník je před započatím výkonu činnosti povinen učinit prohlášení, že bude vykonávat činnost insolvenčního správce jako oprávněná fyzická osoba samostatně nebo pouze v rámci veřejné obchodní společnosti.¹⁶ ZIS rovněž počítá se situací, kdy je podán návrh na vydání povolení pro fyzickou osobu a současně pro v.o.s., jejímž je tato fyzická osoba společníkem, avšak prozatím nedisponuje příslušným oprávněním. Pokud společník v.o.s. splňuje podmínky pro vydání povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce, vydá Ministerstvo spravedlnosti příslušná povolení pro fyzickou osobu i pro v.o.s. zároveň.¹⁷ Při následné změně počtu ohlášených společníků v.o.s. či změně osoby tohoto ohlášeného společníka je vydáno povolení nové.¹⁸

Další předpoklady pro vydání povolení k činnosti insolvenčního správce u veřejné obchodní společnosti jsou obdobné jako u fyzické osoby, a proto je o nich pojednáno společně v následující kapitole této práce.

¹² RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 12

¹³ Ust. § 2 odst. 2 ZIS

¹⁴ Ust. § 8 odst. 1 písm. a) ZIS

¹⁵ Ust. § 5 odst. 1 písm. d) ZIS

¹⁶ Ust. § 5 odst. 2 písm. a) ZIS ve spojení v § 3 odst. 1 a 2 ZIS

¹⁷ ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. s. 110

¹⁸ Ust. § 8b odst. 1 ZIS

2.2. Předpoklady insolvenčního správce

Funkci insolvenčního správce je třeba vykonávat s náležitou odborností a znalostmi jak z oboru práva, tak i z oboru ekonomie. Na budoucí správce jsou proto v současné době kladeny nemalé nároky, a to nároky kvalifikační i majetkové. Oproti dřívější právní úpravě konkursního řízení došlo přijetím ZIS ke zpřísnění podmínek pro zápis osoby do seznamu insolvenčních správců, přičemž toto mělo za následek výrazný pokles počtu insolvenčních správců v roce 2010 z celkových 3700 na 217 osob.¹⁹

Mezi základní předpoklady pro výkon funkce insolvenčního správce patří způsobilost k právním úkonům neboli tzv. plná svéprávnost, a bezúhonnost. ZIS taxativně vyjmenovává předpoklady pro udělení povolení fyzické osobě v ust. § 6 odst. 1, kterými jsou mimo jiné dokončené vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu, vykonání zkoušky insolvenčního správce, vykonání odborné praxe, uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu a personální a materiální vybavení pro výkon této činnosti.²⁰

2.2.1. Plná svéprávnost

Základním z předpokladů k vydání povolení je, jak již bylo výše uvedeno, plná způsobilost k právním úkonům. OZ zavedl v ust. § 15 pojem „svéprávnost“, čímž nahradil dříve používaný termín „způsobilost k právním úkonům“. Svěprávný je ten, kdo je s to vlastním jednáním nabývat subjektivní práva a zavazovat se k povinnostem. Fyzická osoba nabývá svéprávnosti v plném rozsahu dosažením zletilosti, tj. dovršením osmnáctého roku věku.²¹

Uvedená podmínka obsažená v ust. § 6 odst. 1 písm. a) ZIS se presumuje, tzn. že návrhovatel při podání návrhu splnění této podmínky neprokazuje a předpokládá se, že je skutečně plně svéprávný.²²

2.2.2. Vysokoškolské vzdělání magisterského stupně

Insolvenční správce výkonem své funkce zásadně zasahuje do průběhu insolvenčního řízení, přičemž z povahy své činnosti může značně ovlivnit

¹⁹ FINANCE.cz. ASIS: Počet insolvenčních správců klesl z loňských 3700 na 217 [online]. 6.10.2020 [cit. 26.11.2022] Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/247401-asis-pocet-insolvencnich-spravcu-klesl-z-lonskych-3700-na-217/>

²⁰ Ust. § 6 odst. 1 ZIS

²¹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. s. 138

²² ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. s. 83

majetkové poměry subjektů řízení, a proto jsou na jeho osobu kladeny vysoké odborné i profesní nároky.²³ Navrhovatel musí prokázat, že získal na vysoké škole v členském státě nebo mu bylo členským státem uznáno vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu.²⁴ Zákon nespécifikuje obor získaného vysokoškolského vzdělání. Podmínka vzdělání právníckého či ekonomického oboru uvedená v původním vládním návrhu byla vypuštěna z důvodu jejího částečného nahrazení podmínkou odborné praxe v oboru podle ust. § 6 odst. 1 písm. e) ZIS po dobu alespoň tří let²⁵, avšak v praxi patří právnícké a ekonomické vysokoškolské vzdělání insolvenčních správců k nejběžnějším.

Předpoklad dosaženého vzdělání musí navrhovatel prokázat doložením dokladu o splnění této podmínky v návrhu na vydání povolení.²⁶ Ve většině případů však dochází k prokázání této skutečnosti již při podání žádosti o vykonání zkoušky insolvenčního správce dle ust. § 4 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 312/2007 Sb., o které je projednáno dále.

2.2.3. Zkouška insolvenčního správce

Insolvenční správce musí dále prokázat určitou odbornost a znalost, přičemž k tomu dochází úspěšným složením zkoušky insolvenčního správce podle ust. § 6 odst. 1 písm. c) ZIS. Tato podmínka má zaručit dostatečnou schopnost insolvenčního správce vykonávat svou činnost s potřebnou odborností a znalostí.

K vykonání zkoušky insolvenčního správce je třeba podat žádost o vykonání této zkoušky dle vyhlášky č. 312/2007 Sb. adresovanou Ministerstvu spravedlnosti. Jak již bylo výše uvedeno, k žádosti o vykonání zkoušky uchazeč připojí doklad o dosaženém vzdělání, dále doklad prokazující tříletou odbornou praxi v oblasti související s výkonem funkce insolvenčního správce a doklad o zaplacení soudního poplatku za konání zkoušky.²⁷

Zkouška insolvenčního správce se provádí za účelem prověření znalostí uchazeče potřebných k výkonu funkce z oblasti občanského, obchodního a pracovního práva, občanského práva procesního, insolvenčního práva, správního

²³ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 61

²⁴ Ust. § 6 odst. 1 písm. b) ZIS

²⁵ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 61

²⁶ Ust. § 4 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 312/2007 Sb.

²⁷ Ust. § 4 odst. 2 vyhlášky č. 312/2007 Sb.

práva, finančního práva, řízení podniku, účetnictví a financování podniku.²⁸ Skládá se ze dvou částí, a to z písemné a ústí části. Písemná část se dále dělí na písemný test, který spočívá ve vyplňování správných odpovědí na zadané otázky vygenerované na přiděleném počítači, a na případovou studii, během které uchazeč vypracovává příslušné dokumenty, popisuje postupy či řeší situace, se kterými se může během výkonu funkce v praxi setkat. Převážná část testových otázek je z oblasti insolvenčního práva a zbývající část tvoří otázky z občanského, obchodního a pracovního práva. Ústní část zkoušky může vykonat pouze uchazeč, který úspěšně složil písemnou část zkoušky. Ústní část zkoušky je veřejná a koná se před zkušební komisí jmenované ministrem spravedlnosti, která rozhoduje o výsledku ústní části zkoušky. O průběhu zkoušky se následně pořídí protokol, který je součástí osobního spisu uchazeče.²⁹

Pokud uchazeč při zkoušce uspěje, zašle mu Ministerstvo spravedlnosti do tří týdnů osvědčení, které je dokladem o úspěšném vykonání této zkoušky.³⁰ Splnění této podmínky není třeba dále prokazovat, tuto skutečnost ověřuje Ministerstvo spravedlnosti z osobního spisu navrhovatele.

2.2.4. Bezúhonnost

K ověření skutečnosti, zda navrhovatel poskytuje potřebné záruky a splňuje nároky kladené zákonem na osobu insolvenčního správce, zejména morální předpoklady a schopnost řádného hospodaření s majetkem, slouží podmínka zavedená v ust. § 6 odst. 1 písm. d) ZIS – tzv. bezúhonnost. Bezúhonnost navrhovatele je negativně vymezena v ust. § 7 ZIS a je chápána ve třech rovinách – v rovině trestní, insolvenční a správní.

Trestní rovina bezúhonnosti vychází z předpokladu, že fyzická osoba, která byla pravomocně odsouzena za trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce nebo která byla pravomocně odsouzena za jiný trestný čin, pokud tato trestná činnost ohrožuje důvěru v řádný výkon funkce insolvenčního správce, pokud se na ni nehledí jako by nebyla odsouzena, není bezúhonná.³¹ Zákon tak od přijetí novely v roce 2013 nerozlišuje, zda byl spáchán

²⁸ Ust. § 3 odst. 2 vyhlášky č. 312/2007 Sb.

²⁹ ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. s. 14–27

³⁰ Ust. § 14 vyhlášky č. 312/2007 Sb.

³¹ Ust. § 7 odst. 1 písm. a) ZIS

trestný čin úmyslný či nedbalostní.³² Obdobná právní úprava je stanovena i pro právnické osoby, které mohou vykonávat činnost insolvenčního správce prostřednictvím ohlášených společníků.³³ Insolvenční správce se může během výkonu své funkce či v souvislosti s jejím výkonem dopustit jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty mnoha trestných činů, např. trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku dle ust. § 220 TZ, poškození věřitele dle ust. § 222 TZ, porušení povinnosti v insolvenčním řízení dle ust. § 225 TZ či zneužití pravomoci úřední osoby dle ust. § 329 TZ.

Splnění podmínky bezúhonnosti v trestní rovině zjišťuje Ministerstvo spravedlnosti vyžádáním výpisu z evidence Rejstříku trestů.³⁴ Podmínka bezúhonnosti není ze strany Ministerstva spravedlnosti zkoumána pouze k datu vydání příslušného povolení, ale navrhovatel musí tuto podmínku splňovat během celé doby výkonu činnosti insolvenčního správce.³⁵

Další rovinou bezúhonnosti je rovina insolvenční, kdy se předpokládá určitá schopnost navrhovatele řádně hospodařit se spravovaným majetkem v rámci insolvenčního řízení. Tato je v zákoně vymezena tak, že tuto podmínku nesplňuje fyzická osoba, které:

- insolvenční soud v posledních 5 letech před podáním návrhu na vydání povolení zamítl žádost o prominutí zbytku jejích dluhů;
- o jejímž úpadku bylo v insolvenčním řízení pravomocně rozhodnuto;
- byla v posledních 5 letech statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu právnické osoby, o jejímž úpadku bylo v insolvenčním řízení pravomocně rozhodnuto; či
- pro kterou dosud trvá překážka výkonu funkce statutárního orgánu nebo jiného orgánu právnické osoby, která je podnikatelem.³⁶

Poslední rovinou bezúhonnosti je správní rovina, přičemž v jejím smyslu není bezúhonný ten, který v minulosti již činnost insolvenčního správce vykonával, ale povolení nebo zvláštní povolení mu bylo v posledních 5 letech před podáním

³² Zákon č. 185/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

³³ Ust. § 7 odst. 2 písm. a) ZIS

³⁴ ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. str. 85

³⁵ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 70

³⁶ Ust. § 7 odst. 1 písm. b) až e) ZIS

návrhu na vydání nového povolení zrušeno nebo toto oprávnění zaniklo.³⁷ Totéž platí v případě, kdy povolení nebo zvláštní povolení bylo zrušeno či zaniklo právnické osobě jakožto insolvenčnímu správci, jejímž byl navrhovatel ohlášeným společníkem.³⁸ Zrušení nebo zánik povolení či zvláštního povolení v posledních 5 letech je důvodem neexistence správní bezúhonnosti i u veřejné obchodní společnosti a zahraniční společnosti dle ust. § 7 odst. 2 písm. b) ZIS.

2.2.5. Vykonání odborné praxe

Další podmínku představuje absolvování 3leté odborné praxe v oblasti související s výkonem funkce insolvenčního správce, zejména v oblasti práva, ekonomie, daňového poradenství, účetnictví, auditu nebo řízení podniku. Tato byla přidána do právní úpravy poměrně nedávno, zákonem č. 185/2013 Sb., kterým došlo k rozsáhlým změnám úpravy ZIS. Důvodová zpráva k tomuto zákonu k požadavku odborné praxe uvádí, že tento požadavek se vztahuje především na soudní profese jako jsou soudci, asistenti soudců, justiční čekatelé, vyšší soudní úředníci, státní zástupci, právní čekatelé, a dále na praxe advokáta a advokátního koncipienta, notáře, notářského koncipienta, soudního exekutora, exekutorského koncipienta, daňového poradce, auditora, likvidátora apod., přičemž tento výčet je pouze demonstrativní.³⁹

Splnění podmínky absolvování odborné praxe musí být prokázáno navrhovatelem již v souvislosti s žádostí o vykonání zkoušky insolvenčního správce, a to předložením dokladu prokazujícího tuto skutečnost.⁴⁰ Těmito jsou zejména pracovní smlouvy, evidenční listy či obdobné dokumenty. Esenciálním předpokladem pro posouzení vykonané odborné praxe je pak zejména formální bezvadnost přiložených dokladů, tzn. aby doklady jasným a nezpochybnitelným způsobem osvědčovaly formu, obsah a dobu absolvované praxe.⁴¹

S ohledem na časté novelizace právní úpravy úpadku a způsobů jeho řešení nesmí být odborná praxe navrhovatele ukončena před více než 10 lety ode dne podání žádosti o vykonání zkoušky insolvenčního správce. Taková praxe se do doby odborné praxe nezapočítává.⁴²

³⁷ Ust. § 7 odst. 1 písm. f) ZIS

³⁸ Ust. § 7 odst. 1 písm. g) ZIS

³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 185/2013 Sb., DZ 185/2013–K bodům 8,14, 34, 42

⁴⁰ Ust. § 4 odst. 1 písm. d) ZIS

⁴¹ STANISLAV A., KOZÁK J., *Zákon o insolvenčních správcích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 55

⁴² Ust. § 4a odst. 2 vyhlášky č. 312/2007 Sb.

2.2.6. Pojištění odpovědnosti za škodu

Výkon funkce insolvenčního správce s sebou nese velké množství rizik, zejména při správě cizího majetku hrozí, že nepečlivým a neodborným jednáním insolvenčního správce či jeho zaměstnanců dojde ke vzniku škody, ať už na straně dlužníka či na straně věřitelů. Pro takové a obdobné případy je insolvenčnímu správci uložena zákonná povinnost mít po celou dobu výkonu funkce uzavřenou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu⁴³, jinak řečeno ZIS svou úpravou poskytuje určité ekonomické garance případným dotčeným subjektům.

Smlouva o pojištění odpovědnosti za škodu uzavřená návrhovatelem musí být předložena Ministerstvu spravedlnosti v návrhu na vydání povolení a musí splňovat náležitosti stanovené vyhláškou č. 314/2007 Sb.⁴⁴ Minimální limit pojistného plnění se pro fyzické osoby stanoví částkou ve výši 1.000.000 Kč a pro fyzické osoby, které vykonávají funkci insolvenčního správce v rámci veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční společnosti částkou ve výši 10.000.000 Kč.⁴⁵

2.2.7. Personální a materiální vybavení

Osoba insolvenčního správce musí disponovat dostatečným personálním a materiálním vybavením přiměřeným povaze, rozsahu a složitosti jím vykonávaných činností.⁴⁶ Zmíněné ustanovení bylo zaneseno do ZIS zákonem č. 64/2017 Sb., s cílem zamezit obcházení smyslu a účelu insolvenčního zákona v podobě masivního zřizování fiktivních nebo nefungujících provozoven insolvenčních správců, za účelem zvýšení nápadu nových insolvenčních věcí v oblasti oddlužení.⁴⁷ Před přijetím předpokladu přiměřeného personálního a materiálního vybavení upraveného v ust. § 13a odst. 1 ZIS docházelo často k situacím, kdy označenou provozovnou insolvenčního správce byla budova stavem nevyhovující, ve které jednala za insolvenčního správce nezpůsobilá osoba.

Bližší úprava tohoto požadavku je obsažena ve vyhlášce č. 122/2019 Sb., která stanovuje kompletní obsah požadavků na materiální vybavení insolvenčního správce a na plnění některých jeho povinností. Mezi tyto požadavky patří například označení budovy provozovny insolvenčního správce na viditelném místě

⁴³ Ust. § 6 odst. 1 písm. f) ZIS ve spojitosti s ust. § 13 odst. 1 ZIS

⁴⁴ STANISLAV A., KOZÁK J., *Zákon o insolvenčních správcích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 56

⁴⁵ Ust. § 2 odst. 1 vyhlášky č. 314/2007 Sb.

⁴⁶ Ust. § 13a odst. 1 ZIS

⁴⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., DZ 64/2017–2.1.2. Varianta 1

informační tabulí, která obsahuje slova „insolvenční správce“; stanovení úředních hodin pro veřejnost v pracovních dnech od 7 do 18 hodin v alespoň jednom pracovním dnu pravidelně každý kalendářní týden; zajištění přijímání písemností, poskytování součinností¹ umožnění proplácení částek určených pro jednotlivé věřitele a evidování doby a důvodů přechodného uzavření provozovny v každé jednotlivé provozovně.⁴⁸

2.3. Povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce

Jak bylo řečeno v předešlé kapitole, insolvenční správce musí splňovat určité předpoklady k tomu, aby mu bylo vydáno povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce na základě jeho žádosti. Zákonná úprava rozlišuje dva druhy povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce, a to základní povolení a zvláštní povolení. Jednotlivé vlastnosti a vzájemné rozdíly mezi těmito druhy povolení jsou popsány dále.

Řízení o návrhu na vydání povolení udělované Ministerstvem spravedlnosti se zahajuje na žádost navrhovatele. Návrh na zahájení řízení, které je svou povahou správním řízením, musí být podán do šesti měsíců ode dne úspěšného vykonání zkoušky insolvenčního správce.⁴⁹ Omezení této doby reflektuje náročnost funkce insolvenčního správce, kdy je zapotřebí, aby tato osoba začala své znalosti a zkušenosti okamžitě upevňovat faktickým výkonem této činnosti.⁵⁰

Povolení je konstitutivním aktem s omezenou dobou platnosti na 5 let, kterou lze na žádost insolvenčního správce prodloužit vždy o dalších 5 let. Předchozí právní úprava nestanovila omezení doby platnosti povolení, čímž docházelo k situacím, kdy povolením disponovali insolvenční správci, kteří však tuto činnost dlouhodobě nevykonávali a neměli zájem tuto dále vykonávat, čemuž se současná právní úprava snaží tímto omezením předcházet a zamezit.⁵¹

2.3.1. Základní povolení

Základní povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce je konstitutivním správním aktem vydaným na základě návrhu na vydání povolení,

⁴⁸ Ust. § 1 až 5 vyhlášky č. 121/2019 Sb.

⁴⁹ Ust. § 6 odst. 1 a 4 ZIS

⁵⁰ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 66

⁵¹ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 66

který zakládá právo oprávněné osoby vykonávat činnost insolvenčního správce ve smyslu ust. § 3 odst. 1 ZIS.⁵² Oprávněná osoba musí splňovat zákonem stanovené předpoklady, o kterých bylo pojednáno v předchozí kapitole této práce. Insolvenční správce se základním povolením je insolvenčním soudem ustanoven v případech řešení úpadku oddlužením a konkursem méně významných ekonomických subjektů.⁵³ K pojmu významný ekonomický subjekt autorka uvádí definici níže.

2.3.2. Zvláštní povolení

Insolvenční správce se zvláštním povolením působí v rámci insolvenčního řízení dlužníka, který je podle zvláštního právního předpisu finanční institucí se zvláštním režimem, jako je např. banka, stavební spořitelna, pojišťovna atd., nebo obchodníkem s cennými papíry, centrálním depozitářem, provozovatelem vypořádacího systému, organizátorem trhu s investičními nástroji, investiční společností, investičním fondem, penzijní společností nebo penzijním fondem, anebo dlužníkem, jehož úpadek je řešen reorganizací, nebo jehož roční úhrn čistého obrátu za poslední účetní období předcházející podání insolvenčního návrhu dosáhl alespoň částky 100.000.000 Kč, anebo který zaměstnává nejméně 100 zaměstnanců v pracovním poměru. ZIS pro výše uvedené dlužníky užívá souhrnný pojem ekonomicky významný dlužník.⁵⁴

Na insolvenčního správce se zvláštním povolením jsou tak z povahy spravovaných záležitostí a charakteru dlužníka kladeny vyšší nároky. Osoba musí kromě obecných předpokladů upravených v ust. § 6 odst. 1 ZIS, o kterých bylo pojednáno výše, úspěšně absolvovat zvláštní zkoušku insolvenčního správce, jejímž cílem je otestovat hlubší znalosti a schopnosti insolvenčního správce, zejména v oblasti úpadku finančních institucí.⁵⁵

Platnost zvláštního povolení je omezena na dobu 5 let ode dne nabytí právní moci zvláštního povolení. Insolvenční správce je povinen v posledních dvanácti měsících platnosti zvláštního povolení vykonat zvláštní zkoušku opakovaně. Důvodem právní regulace je potřeba pravidelné obnovy znalostí insolvenčního

⁵² RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 59

⁵³ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 15–16

⁵⁴ ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. s. 82

⁵⁵ Ust. § 6 odst. 2 písm. b) ZIS

správce z důvodu významu jeho role ovlivňující ekonomiku státu.⁵⁶ Ministerstvo spravedlnosti uvádí, že v současné době je připravován návrh na změnu zákona, který povinnost opakovat zvláštní zkoušku nahradí systémem povinného vzdělávání těchto insolvenčních správců.⁵⁷

2.3.3. Pozastavení povolení

V zákonem stanovených případech je možné insolvenčnímu správci pozastavit povolení k výkonu jeho činnosti. Tento institut má pouze dočasný charakter a jedná se o přechodné ochranné řešení v případech, kdy je třeba pohotově reagovat na objektivní okolnosti, které brání faktickému výkonu této činnosti.⁵⁸

Pozastavit povolení insolvenčního správce lze přímo ze zákona, přičemž mezi zákonné důvody patří úpadek insolvenčního správce, vzetí insolvenčního správce do vazby, omezení osobní svobody insolvenčního správce v rámci výkonu trestu odnětí svobody, udělení správní sankce zákazu činnosti, výkon veřejné funkce nekompatibilní s funkcí insolvenčního správce, např. funkce člena vlády, člena orgánu územně samosprávných celků, apod.⁵⁹ Pozastavení práva vykonávat činnost insolvenčního správce ze zákona zaniká dnem, kdy pomine okolnost, která byla důvodem k pozastavení práva vykonávat činnost.⁶⁰

Pozastavit oprávnění lze taktéž rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti, které tak činí u insolvenčního správce, proti kterému je vedeno trestní stíhání za trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti insolvenčního správce nebo za jiný úmyslný trestný čin, pokud takové jednání ohrožuje důvěru v řádný výkon funkce insolvenčního správce.⁶¹ Je-li s insolvenčním správcem zahájeno insolvenční řízení, je Ministerstvo spravedlnosti oprávněno toto povolení rovněž pozastavit.⁶² Třetím důvodem pozastavení povolení rozhodnutím příslušného ministerstva je zahájení řízení o omezení svéprávnosti osoby insolvenčního správce.⁶³

⁵⁶ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 67

⁵⁷ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Zkoušky insolvenčních správců. Aktuality* [online]. [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/zkousky-insolvencnich-spravcu/>

⁵⁸ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 87

⁵⁹ Ust. § 9 odst. 1 ZIS

⁶⁰ Ust. § 9 odst. 2 ZIS

⁶¹ Ust. § 10 odst. 1 písm. a) ZIS

⁶² Ust. § 10 odst. 1 písm. b) ZIS

⁶³ Ust. § 10 odst. 1 písm. c) ZIS

2.3.4. Zánik a zrušení oprávnění vykonávat funkci insolvenčního správce

Instituty zániku a zrušení oprávnění vykonávat činnost insolvenčního správce mají za následek trvalý zánik práva vykonávat tuto funkci danou osobou. Zánik oprávnění vykonávat funkci insolvenčního správce znamená, na rozdíl od institutu pozastavení oprávnění, trvalý zákaz výkonu této činnosti, v důsledku pozbytí účinnosti vydaného oprávnění. Tento institut je upraven v ust. § 12 ZIS, kde zákon uvádí taxativní výčet důvodů zániku práva vykonávat tuto činnost. Není přitom rozhodné, zda zaniká oprávnění insolvenčního správce se základním povolení či zvláštním povolení.

Mezi zákonné důvody zániku oprávnění fyzické osoby patří smrt insolvenčního správce, prohlášení insolvenčního správce za mrtvého a zbavení či omezení způsobilosti této osoby k právním úkonům. K důvodům vztahujícím se k právnické osobě insolvenčního správce řadí ZIS zrušení veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční obchodní společnosti a zánik práva vykonávat činnost insolvenčního správce ohlášenému společníku této obchodní společnosti. Posledním důvodem zániku oprávnění je pak oznámení fyzické či právnické osoby učiněné vůči Ministerstvu spravedlnosti o ukončení faktické činnosti insolvenčního správce.⁶⁴

Z právní úpravy dále vyplývá, že s ohledem na časové omezení oprávnění vykonávat funkci insolvenčního správce dochází k jeho zániku uplynutím 5 let od právní moci udělení povolení Ministerstvem spravedlnosti, o němž bylo pojednáno výše, a to za předpokladu, že insolvenční správce nepožádá řádně o prodloužení povolení či neuhradí stanovený správní poplatek.⁶⁵

Institut upravený v ust. § 13 ZIS stanovuje Ministerstvu spravedlnosti pravomoc zrušit povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce z důvodu absence některého z předpokladů pro vydání povolení nebo v důsledku opakovaného porušování povinností insolvenčního správce. Zrušení povolení v případě nesplnění podmínek pro vydání povolení má nesankční charakter, kdežto u zrušení povolení v důsledku porušení povinnosti, kterého se insolvenční správce dopustil opakovaně nebo závažným způsobem, je sankční charakter zřejmý.⁶⁶

⁶⁴ Ust. § 12 odst. 1 ZIS

⁶⁵ Ust. § 12 odst. 2 ZIS

⁶⁶ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 119

Na rozdíl od zániku oprávnění insolvenčního správce, ke kterému dochází ze zákona, tak o zrušení povolení rozhoduje výhradně Ministerstvo spravedlnosti v rámci správního řízení. Toto ustanovení chrání zejména řádný výkon činnosti insolvenčního správce.⁶⁷

2.4. Seznam insolvenčních správců

Seznam insolvenčních správců představuje součást insolvenčního rejstříku, který je informačním systémem veřejné správy vedeným Ministerstvem spravedlnosti. Insolvenční rejstřík obsahuje kromě seznamu insolvenčních správců také seznam dlužníků a jejich jednotlivé insolvenční spisy. Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný a každý má tak právo do něj nahlížet a pořizovat z něj kopie a výpisy.⁶⁸ Je veden v elektronické podobě dostupné na webové stránce www.isir.justice.cz.

Do seznamu insolvenčních správců jsou zapisovány údaje o insolvenčních správcích, kteří mají právo vykonávat tuto činnost na základě uděleného povolení, resp. insolvenční správci se zvláštním povolením, a hostující insolvenční správci, kteří mají právo dočasně nebo příležitostně vykonávat tuto činnost na území České republiky. V seznamu lze dohledat i insolvenční správce, kterým bylo jejich oprávnění pozastaveno nebo již zaniklo.⁶⁹ Seznam tak plní základní funkci informační a jeho úlohou je poskytnout co největší množství informací o insolvenčních správcích coby osobách spravujících insolvenční řízení.⁷⁰

Seznam insolvenčních správců lze rozdělit na tři části, tj. na obecnou část, zvláštní část a seznam hostujících správců. V obecné části seznamu jsou obsaženy informace o fyzických osobách a veřejných obchodních společnostech, které disponují oprávněním vykonávat činnost insolvenčního správce, jako jsou identifikační údaje fyzické osoby (jméno, příjmení, trvalý pobyt a datum narození, sídlo, IČO), údaj o dosaženém vzdělání a údaj o absolvované praxi fyzické osoby, dále identifikační údaje právnické osoby (obchodní firma, sídlo, IČO), a identifikační údaje ohlášeného společníka (jméno, příjmení, datum narození), popř. ohlášených společníků. Dalším údajem, který se shodně zapisuje pro fyzické i právnické osoby do seznamu insolvenčních správců, je zaměření insolvenčního

⁶⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 4. 2018, č.j. 5 A 165/2017-105

⁶⁸ Ust. § 419 IZ

⁶⁹ ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. s. 138

⁷⁰ RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 139

správce, tedy zda se správce zaměřuje na konkursní řízení či oddlužení anebo obojí, a adresa provozovny nebo provozoven, pokud jich má insolvenční správce více, s uvedením úředních hodin, a datum, kdy osobě vzniklo právo vykovávat činnost insolvenčního správce.⁷¹

Zvláštní část seznamu pak obsahuje výše uvedené údaje o insolvenčních správcích se zvláštním povolením ve smyslu ust. § 3 odst. 2 ZIS.

2.5. Sídlo a provozovna insolvenčního správce

Sídlem insolvenčního správce se rozumí místo, na kterém skutečně a převážně vykonává insolvenční správce svou činnost. Adresa sídla insolvenčního správce se obligatorně zapisuje do seznamu insolvenčních správců, a tento údaj je tak veřejně dostupný. Insolvenční správce má zákonnou povinnost vykonávat svou činnost ve svém sídle ve vymezených dnech a hodinách, tzv. úředních hodinách,⁷² přičemž zákonodárce ponechal volbu úředního dne a rozsah úředních hodin na insolvenčním správcovi.

S účinností revizní novely IZ a ZIS⁷³ byla zavedena možnost zřizování provozoven insolvenčními správcovi, přičemž provozovnou se rozumí místo, na kterém insolvenční správce nebo ohlášený společník, skutečně vykonává činnost mimo sídlo. Po přijetí této novely došlo k velkému rozmachu provozoven insolvenčních správců, jejichž cílem však bylo pouze zlepšení postavení na trhu, neboť čím více provozoven v jednotlivých obvodech insolvenčních soudů správce měl, tím více případů obdržel. Aby nedocházelo k fiktivnímu zřizování provozoven, ve kterých insolvenční správce fakticky nepobýval a nekonal činnost, bylo koncepční novelou zavedeno pravidlo, že provozovna se nesmí nacházet na místě nezpůsobilém pro výkon činnosti insolvenčního správce.⁷⁴ Faktický výkon činnosti insolvenčního správce v provozovnách je dále zajištěn stanoveným minimálním rozsahem úředních hodin provozovny tak, aby provozovna byla pro veřejnost otevřena alespoň 4 hodiny v jednom dnu v týdnu.⁷⁵ Na dodržování stanovených povinností dohlíží pracovníci Ministerstva spravedlnosti.

⁷¹ ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. s. 139–142

⁷² Ust. § 5a odst. 1 ZIS

⁷³ Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ STANISLAV A., KOZÁK J., *Zákon o insolvenčních správcích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 34–46

⁷⁵ Ust. § 3 odst. 2 vyhlášky č. 121/2019 Sb.

Sídlo a provozovna insolvenčního správce musí být označeno viditelnou informační tabulí, která obsahuje identifikační údaje insolvenčního správce a úřední hodiny sídla či provozovny.⁷⁶

2.6. Procesní postavení insolvenčního správce

Jak již bylo výše uvedeno insolvenční správce je dle ust. § 9 písm. d) IZ procesním subjektem insolvenčního řízení. Insolvenční správce má samostatné postavení, jak vůči dlužníku v úpadku, tak i vůči věřitelům. Není však zástupcem kteréhokoli z účastníků řízení.⁷⁷ Insolvenční správce musí být nestranný a nepodjatý, přičemž tato pravidla vyplývají ze samotné skutečnosti, že insolvenčního správce je do funkce ustanoven rozhodnutím insolvenčního soudu na základě rotačního principu v každé jednotlivé věci.⁷⁸

Insolvenční správce může vystupovat jako účastník insolvenčního řízení pouze v případech, kdy je rozhodováno o jeho právech a povinnostech⁷⁹, v praxi k tomuto dochází zejména v případě přiznání odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce. Ústavní soud dovodil, že lze osobu insolvenčního správce považovat za veřejného činitele sui generis.⁸⁰

Postavení insolvenčního správce může být v závislosti na jemu stanovené pravomoci v průběhu insolvenčního řízení modifikováno. O jednotlivých zvláštěnostech postavení insolvenčního správce bude dále pojednáno v této kapitole.

2.6.1. Zvláštní insolvenční správce

K zajištění řádného průběhu insolvenčního řízení je v některých případech třeba, aby soudce ustanovil do funkce zvláštního insolvenčního správce, jedná se o ty případy, kdy je nutné v rámci řízení řešit zvláštní problematiku vyžadující odbornou specializaci. Soudce rovněž vymezí jeho působnost, resp. vztah k insolvenčnímu správci⁸¹, přičemž zvláštní insolvenční správce funguje jako tzv. „pomocná ruka“ hlavního insolvenčního správce. Insolvenční soud musí být

⁷⁶ Ust. § 5a odst. 7 ZIS

⁷⁷ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 75

⁷⁸ Ust. § 25 IZ

⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 9. 2010, sen. zn. 29 NSČR 32/2010

⁸⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 2101/09

⁸¹ Ust. § 35 odst. 1 IZ

při vymezování jednotlivých kompetencí zvláštního insolvenčního správce velmi obezřetný, aby předcházel budoucím kompetenčním sporům mezi oběma správci.⁸²

Zvláštní insolvenční správce je ze zákona obligatorně ustanoven pro výplatu nároků uživatelů platebních služeb nebo držitelů elektronických peněz nebo pro vydání majetku zákazníka podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu.⁸³ Fakultativně pak může být ustanoven k řešení otázek souvisejících např. s mezinárodním právem, licencemi, veterinárním právem a právem zahraničního obchodu.⁸⁴ Zvláštní insolvenční správce má obdobné procesní postavení jako insolvenční správce.

Autorka považuje za důležité zmínit, že od zvláštního insolvenčního správce je třeba odlišit osobu insolvenčního správce se zvláštním oprávněním, která je upravena v § 3 odst. 2 ZIS. Tato má právo vykonávat funkci insolvenčního správce v případech ekonomicky významného dlužníka, jakým je například finanční instituce se zvláštním režimem, tj. banka, spořitelní a úvěrní družstvo, dále pak obchodník s cennými papíry, investiční společnost atd.⁸⁵ O postavení insolvenčního správce se zvláštním povolení blíže v kapitole 2.3.2. této práce.

2.6.2. Hostující insolvenční správce

Za hostujícího insolvenčního správce je označován státní příslušník členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, který vykonává činnost insolvenčního správce v jiném členském státě a má právo dočasně nebo příležitostně vykonávat tuto činnost na území České republiky.⁸⁶ Tato úprava vychází z principu volného pohybu služeb v rámci Evropské unie.

Základním předpokladem hostujícího insolvenčního správce je skutečnost, že tato osoba aktivně vykonává činnost v jiném členském státě EU. Tuto skutečnost je osoba povinna oznámit Ministerstvu spravedlnosti, které na jeho základě zapíše osobu do seznamu hostujících insolvenčních správců.⁸⁷ V současnosti v České

⁸² KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 139

⁸³ Ust. § 35 odst. 3 IZ

⁸⁴ MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. s. 108

⁸⁵ Ust. § 3 odst. 2 ZIS

⁸⁶ Ust. § 2 odst. 3 ZIS

⁸⁷ ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. s. 221

republiky působí pouze jeden zapsaný hostující insolvenční správce a tím je pan Nikolaos Antoniadis, který sídlí ve Německu.⁸⁸

2.6.3. Předběžný insolvenční správce

Institut předběžného správce byl převzat ze zákona o konkursu.⁸⁹ Předběžný insolvenční správce bývá ustanoven soudem před vydáním rozhodnutí o úpadku v situacích, kdy je třeba vykonat některé úkony insolvenčního správce bezodkladně, ale s ohledem na fázi řízení, kdy zatím není ustanoven insolvenční správce. Práva a povinnosti předběžného správce jsou vymezeny usnesením, kterým je tento ustanoven, avšak jednotlivé úkoly mohou být insolvenčním soudem dále modifikovány s ohledem na potřebu v průběhu času.⁹⁰ Předběžný insolvenční správce však nemůže disponovat právy a povinnostmi v širším rozsahu, než běžně náleží insolvenčnímu správci po rozhodnutí o úpadku dlužníka. Mezi úkony předběžného insolvenčního správce v praxi patří zjištění majetkové podstaty dlužníka, prostudování účetnictví, provedení obhlídek majetku a jeho ocenění.⁹¹

Je běžnou a zákonem předpokládanou praxí, že pokud v insolvenčním řízení je ustanoven předběžný insolvenční správce, stává se tento usnesením soudu posléze i insolvenčním správcem po rozhodnutí o úpadku.⁹² Dle názoru autorky je tomu tak zejména proto, že osoba předběžného insolvenčního správce je nejlépe obeznámena s majetkovou situací dlužníka a celkový proces zjišťování majetkové podstaty novým insolvenčním správcem, či případné předání spisového materiálu mezi správci, by značně prodlužovalo insolvenční řízení a porušovalo by tak zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení⁹³.

2.6.4. Oddělený insolvenční správce

Insolvenční soud může pro určité úkony v rámci insolvenčního řízení ustanovit odděleného insolvenčního správce proto, že insolvenční správce je vyloučen z některých úkonů pro svůj poměr k věřiteli nebo k zástupci věřitele, a

⁸⁸ Dostupné v seznamu hostujících insolvenčních správců na www.justice.cz

⁸⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb. DZ 182/2006–K § 27

⁹⁰ MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. s. 92

⁹¹ MARŠÍKOVÁ J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 65–66

⁹² Ust. § 24 odst. 2 IZ

⁹³ Ust. § 5 písm. a) IZ

pokud lze pochybovat o tom, že tento vztah ovlivní způsob výkonu práv a povinností insolvenčního správce.⁹⁴

Pro lepší představu si autorka dovolí uvést příklad z praxe, kdy v rámci insolvenčního řízení společnosti *pietro filipi, s.r.o.* byla ustanovena odděleným insolvenčním správcem obchodní společnost *Lechovský & Backa, v.o.s.*, a to pro veškeré úkony související s přezkoumáním pohledávek konkrétních tří věřitelů, a dále i pro případné další úkony související s pohledávkami těchto věřitelů a k uplatňování majetkových práv vůči dlužnici. Důvodem rozhodnutí soudu o ustanovení odděleného insolvenčního správce byla skutečnost, že tito věřitelé tvořili s dlužnicí koncern a mimo jiné byl na jejich majetek také prohlášen v danou dobu konkurs, kdy jejich insolvenční správce byl zároveň totožnou osobou jako insolvenční správce dlužnice. S ohledem tak na možný odpor zájmů těchto věřitelů se společným zájmem všech věřitelů v rámci insolvenčního řízení dlužnice, insolvenční soud shledal potřebu ustanovení odděleného insolvenčního správce.⁹⁵

2.6.5. Zástupce insolvenčního správce

Zástupce insolvenčního správce je podobně jako předběžný insolvenční správce institutem převzatým z předešlé právní úpravy konkursního řízení.⁹⁶ Insolvenční soud může ustanovit insolvenčnímu správci zástupce pro případ, že by ze závažných důvodů přechodného charakteru nemohl svou funkci vykonávat.⁹⁷ Takovými závažnými důvody může být například zdravotní indispozice, studijní stáž v zahraničí či běžná dovolená.

Zákon rovněž v ust. § 33 stanoví, že pro zástupce insolvenčního správce platí ust. § 29 až 31 přiměřeně. Za použití logické výkladové metody lze dospět k závěru, že insolvenční správce je považován za dočasně odvolaného a do jeho funkce vstupuje zástupce, který disponuje stejnými právy a povinnostmi, a lze tedy říci, že jeho procesní postavení je shodné s procesním postavením odvolaného insolvenčního správce. Z povahy institutu zástupce insolvenčního správce vyplývá, že takové postavení, jakož i faktický výkon funkce správce, má z časového hlediska pouze přechodný charakter.

⁹⁴ Ust. § 34 odst. 1 IZ

⁹⁵ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 5. 2021, č.j. MSPH 88 INS 2132/2021-B-16

⁹⁶ Ust. § 9 odst. 2 zákona o konkursu

⁹⁷ Ust. § 33 IZ

2.7. Odpovědnost insolvenčního správce

Insolvenční správce zaujímá v rámci insolvenčního řízení dlužníka významnou roli, s níž je zároveň spojena i značná odpovědnost. Jak již bylo výše uvedeno výkon funkce insolvenčního správce s sebou nese velké množství rizik, kdy hrozí, že nepečlivým a neodborným jednáním insolvenčního správce či jeho zaměstnanců dojde ke vzniku škody či jiné újmy na straně dlužníka, věřitelů a/nebo třetích osob.

Stěžejním ustanovením upravujícím odpovědnost insolvenčního správce za způsobenou škodu nebo jinou újmu je § 37 IZ, přičemž se jedná o speciální právní úpravu ve vztahu k obecným ustanovením o odpovědnosti obsaženým v OZ. Odpovědnost insolvenčního správce nevyžaduje zavinění a je tudíž na rozdíl od odpovědnosti dle OZ objektivní. Taková odpovědnost je založena na kumulativním splnění předpokladů: porušení povinnosti při výkonu funkce insolvenčního správce, vznik škody a příčinná souvislost mezi porušením povinnosti při výkonu funkce insolvenčního správce a vznikem škody.⁹⁸

Podle ust. § 37 odst. 1 IZ odpovídá insolvenční správce za škodu nebo jinou újmu, kterou dlužníku, věřitelům či třetím osobám způsobil tím, že porušil uložené povinnosti, a tím, že při výkonu své funkce nepostupoval s odbornou péčí. Stejně tak insolvenční správce odpovídá i za škodu či jinou újmu způsobenou osobami, které použil při výkonu své funkce.⁹⁹ V případě odpovědnosti insolvenčního správce za způsobenou škodu či jinou újmu jeho zaměstnanci, je třeba vždy zkoumat, zda tato vznikla v rámci plnění pracovních úkolů či se jednalo o vybočení neboli exces, přičemž insolvenční správce nemůže být odpovědný za takový exces třetí osoby.¹⁰⁰

Pro utvoření celistvého přehledu autorka doplňuje citaci z rozsudku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 2. 2021, sp. zn. 29 ICdo 38/2019: *„Předpoklad spočívající v porušení povinnosti při výkonu funkce insolvenčního správce může být naplněn třemi základními formami (plynoucími z dikce § 37 odst. 1 insolvenčního zákona), a to tím, že:*

1) insolvenční správce porušil při výkonu funkce povinnosti, které jsou mu uloženy zákonem, nebo 2) insolvenční správce porušil při výkonu funkce povinnosti, které

⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 7. 2016, sen. zn. 29 ICdo 49/2014

⁹⁹ Ust. § 37 odst. 2 IZ

¹⁰⁰ POHL, Tomáš. *Odpovědnost za škodu podle insolvenčního práva*. Bulletin advokacie. 2010. č. 7-8, s. 37

jsou mu uloženy rozhodnutím soudu, anebo 3) insolvenční správce nepostupoval při výkonu funkce s odbornou péčí...Povinnost insolvenčního správce postupovat při výkonu funkce s „odbornou péčí“ (formulovaná ustanovením § 36 odst. 1 insolvenčního zákona), je povinností vyššího stupně než povinnost postupovat při výkonu funkce s „péčí řádného hospodáře“.

Insolvenční správce také dle ust. § 37 odst. 3 IZ odpovídá za vzniklou škodu či jinou újmu ve zvláštním případě, kdy pohledávka za majetkovou podstatou věřitele nemohla být na základě právního jednání insolvenčního správce uspokojena. IZ poskytuje insolvenčnímu správci možnost liberace, pokud prokáže, že škodě či jiné újmě nemohl zabránit, a to ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat¹⁰¹ a v případě odpovědnosti dle ust. § 37 odst. 3 IZ prokáže, že v době právního jednání nemohl poznat, že majetková podstata nebude stačit k úhradě věřitelovi pohledávky.¹⁰² Právo poškozeného na náhradu škody nebo jiné újmy je časově omezeno. Dle ust. § 37 odst. 4 IZ se promlčí po uplynutí dvou let poté, kdy se poškozený dozvěděl o výši škody a odpovědnosti insolvenčního správce, tzv. subjektivní lhůty, nejpozději však do tří let, jde-li o škodu způsobenou úmyslným trestným činem, za který byl insolvenční správce pravomocně odsouzen, tj. objektivní lhůta, a nejpozději do 10 let od skončení insolvenčního řízení.

Spor týkající se odpovědnosti insolvenčního správce nemá dle JUDr. Maršíkové povahu incidenčního sporu, neboť se jedná o individuální nárok poškozeného mimo rámec insolvenčního řízení i po jeho skončení.¹⁰³

2.8. Odměna a náhrada hotových výdajů

Insolvenční správce má při výkonu své funkce právo na odměnu a náhradu hotových výdajů ve smyslu ust. § 38 odst. 1 IZ, přičemž jejich výše je upravena vyhláškou č. 313/2007 Sb. Určení výše odměny insolvenčního správce je odvislé od způsobu řešení úpadku v daném insolvenčním řízení. Vzhledem ke skutečnosti,

¹⁰¹ Ust. § 37 odst. 1 věta druhá IZ

¹⁰² Ust. § 37 odst. 3 IZ

¹⁰³ MARŠÍKOVÁ J. *Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2018. s. 71

že tématem této práce je Insolvenční správce a jeho úloha v oddlužení, následující část pojednává pouze o odměně insolvenčního správce v oddlužení.

Odměna insolvenčního správce v rámci oddlužení závisí na způsobu řešení dlužníkovu úpadku. Pokud je dlužníkův úpadek řešen plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, tedy nejčastějším způsobem oddlužení, skládá se odměna insolvenčního správce z následujících částí:

- 750 Kč za každý započatý kalendářní měsíc počínaje vydáním rozhodnutí o povolení oddlužení, u společného oddlužení manželů tato činí 1.125 Kč ¹⁰⁴;
- odměna z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele, jejíž výše se odvíjí v závislosti na výši výtěžku zpeněžení způsobem uvedeným v ust. § 286 IZ, dle následující tabulky (ust. § 3 odst. 2 písm. b) Vyhlášky č. 313/2007 Sb.):

od 0 do 500 tis. Kč	15 %
od 500 tis. Kč do 1 mil. Kč	75000 Kč + 9 % z částky přesahující 500 tis. Kč
od 1 mil. Kč do 5 mil. Kč	120000 Kč + 4 % z částky přesahující 1 mil. Kč
od 5 mil. Kč do 10 mil. Kč	280000 Kč + 3 % z částky přesahující 5 mil. Kč
od 10 mil. Kč do 50 mil. Kč	430000 Kč + 2 % z částky přesahující 10 mil. Kč
od 50 mil. Kč	1230000 Kč + 1 % z částky přesahující 50 mil. Kč

- odměna ve výši 4 % z výtěžku zpeněžení dosaženého jinými způsoby určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele;
- v případě zpeněžení majetku sloužícího k zajištění částku určenou podle § 1 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 313/2007 Sb. upravující zpeněžení majetku zajištěných věřitelů v konkurzu.¹⁰⁵

Pokud je způsobem řešení úpadku dlužníka zpeněžení majetkové podstaty dlužníka, na určení výše odměny insolvenčního správce se použije ust. § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb. o odměně insolvenčního správce při konkurzu, přičemž je

¹⁰⁴ Ust. § 3 odst. 2 písm. a) a odst. 3 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

¹⁰⁵ Ust. § 3 odst. 2 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

rozhodné, zda je zpeněžován majetek zajištěný či nezajištěný.¹⁰⁶ Zvolená metoda určování výše odměny insolvenčního správce klade důraz na motivaci insolvenčního správce k dosažení maximálního výnosu pro věřitele, kteří uplatnili své pohledávky v insolvenčním řízení.¹⁰⁷

Pro obě formy oddlužení dále dle ust. § 38 odst. 3 vyhlášky č. 313/2007 Sb. platí, že insolvenční správce má nárok na odměnu za každou přezkoumanou přihlášku pohledávky ve výši 25 % odměny ze základní odměny, která činí 1.000 Kč za jednu přihlášku pohledávky, tj. 250 Kč za jednu přezkoumanou přihlášku pohledávky v oddlužení.¹⁰⁸

Hotové výdaje insolvenčního správce představují nezbytné výdaje jako např. náklady na správu a udržování majetkové podstaty, poštovné, cestovní výlohy atd.¹⁰⁹ Insolvenčnímu správci náleží v souvislosti s výkonem jeho činnosti při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty náhrada hotových výdajů ve výši 150 Kč a v případě oddlužení povoleného na základě společného návrhu manželů 225 Kč za každý započatý kalendářní měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře.¹¹⁰

Z výše uvedeného vyplývá, že insolvenčnímu správci náleží paušální odměna a náhrada hotových výdajů za každý započatý kalendářní měsíc ve výši 1089 Kč vč. DPH, a při společném oddlužení manželů ve výši 1633,50 Kč vč. DPH, a to od rozhodnutí o úpadku dlužníka až do skončení insolvenčního řízení. Tato částka je v období do schválení oddlužení hrazena ze strany dlužníka na zvláštní účet majetkové podstaty zřízený pro konkrétní insolvenční řízení formou měsíčních splátek a po schválení oddlužení je tato částka strhávána ve prospěch insolvenčního správce ze srážky z příjmů dlužníka zasílaných plátcem mzdy či jiného příjmu dlužníka na uvedený bankovní účet. Způsob vyplácení odměny a náhrady hotových výdajů byl modifikován zákonem č. 64/2017 Sb., kdy byla stanovena nová povinnost insolvenčnímu správce deponovat na účtu majetkové podstaty zálohu na odměnu a hotové výdaje na období šesti měsíců ve výši 6.534 Kč.¹¹¹

¹⁰⁶ Ust. § 3 odst. 1 ve spojení s ust. § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

¹⁰⁷ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 151

¹⁰⁸ Ust. § 38 odst. 1 IZ ve spojení s ust. § 2a vyhlášky č. 313/2007 Sb.

¹⁰⁹ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 151

¹¹⁰ Ust. § 7 odst. 4 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

¹¹¹ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 154–155

3. ODDLUŽENÍ JAKO ZPŮSOB ŘEŠENÍ ÚPADKU

V této kapitole by se autorka ráda stručně věnovala způsobu řešení úpadku dlužníka oddlužením, tzn. samotnému procesu oddlužení v obecné míře. Přičemž v následující kapitole této práce pak budou podrobně rozebrány jednotlivé úkony insolvenčního správce v rámci oddlužení a celková úloha insolvenčního správce v tomto způsobu řešení úpadku.

S ohledem na téma této práce považuje autorka za nezbytné se nejprve zaměřit na samotný pojem oddlužení, jehož právní úprava je obsažena v ust. § 389 až § 418 IZ. Institut oddlužení je zahrnut do výčtu způsobů řešení úpadku dlužníka obsaženém v IZ.¹¹² Současná právní úprava neobsahuje legální definici pojmu oddlužení, a proto byl tento vyložen judikaturou Nejvyššího soudu České republiky následovně: „*Jde o způsob řešení úpadku, který může v konečném výsledku (při zdárném průběhu celého oddlužení) vést k tomu, že insolvenční soud přizná dlužníku osvobození od placení zbytku dluhů (§ 414 insolvenčního zákona), čímž se tato část dlužnických závazků ocitne ve stejném režimu jako tzv. naturální obligace.*“¹¹³ Z uvedené definice vyplývá, že se jedná o nelikvidační, jinak řečeno sanační, způsob řešení úpadku dlužníka. Účelem oddlužení tak není maximální uspokojení pohledávek věřitelů na úkor dlužníka, nýbrž jak sám název napovídá umožnění oddlužení dlužníka, pokud tento splňuje zákonné předpoklady, a jeho znovuzapojení do ekonomického života bez dluhů.¹¹⁴ Dlužník se tak úspěšným oddlužením zbavuje pout svého do všech oblastí života zasahujícího zadlužení.¹¹⁵ Přesto je celkový proces oddlužení zejména pro dlužníka velmi obtížným životním krokem, který zásadně ovlivňuje jeho život a život členů jeho rodiny a okolí. Pokud se však dlužník řádně a zodpovědně připraví, zejména pokud získá veškeré relevantní informace o jeho povinnostech a právech v rámci řízení, pomůže mu oddlužení najít pomyslné světlo na konci tunelu a jak již bylo výše zmíněno určitou cestu z dluhové pasti.¹¹⁶

¹¹² Ust. § 4 odst. 1 písm. c) InsZ

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. září 2010, sen. zn. 29 NSČR 6/2008

¹¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 3. 2012, č.j. 29 NS ČR 32/2011-B-37, KSOS 31 INS 12026/2010.

¹¹⁵ JIRMÁSEK T. Desatero pro výtěžnější oddlužení. *epravo.cz*. [online]. Publikováno dne 5.2.2021 [cit. 28. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-pro-vyteznejsi-oddluzeni-112516.html>

¹¹⁶ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 42

Tento institut byl zaveden přijetím IZ v roce 2008 jako reakce na značný nárůst počtu úpadků nepodnikatelských subjektů, tj. nepodnikajících fyzických osob, k nimž docházelo v souvislosti s výrazným rozvojem nebankovních institucí poskytujících spotřebitelské úvěry téměř komukoliv. Dlužníci se tak opakovaným uzavíráním spotřebitelských půjček dostávali do tzv. dluhové pasti, kdy stávající dluhy řešili novými závazky a „vytloukali klín klínem“.¹¹⁷ Tato skutečnost je patrná i v praxi, kdy dlužníci řešení své tíživé finanční situace tzv. řetěžením půjček velmi často uvádějí ve svých insolvenčních návrzích spojených s návrhem na oddlužení jako primární důvod zapříčiňující jejich úpadek.

Řešení úpadku oddlužením připadá v úvahu, pokud se jedná o úpadek nebo hrozící úpadek fyzické osoby nebo jde-li o právnickou osobu, která není podnikatelem a nemá dluhy z podnikání.¹¹⁸ V praxi je však tento způsob řešení úpadku využíván především fyzickými osobami, bez ohledu na to, jaký zdroj příjmů daná osoba má.¹¹⁹

3.1. Úpadek

Jak již bylo naznačeno výše, úpadek je základním předpokladem schválení insolvenčního řízení, respektive oddlužení. Jedná se o stěžejní pojem, jelikož insolvenční řízení slouží k řešení mezní situace, nikoli k běžnému vymáhání neuhrazených pohledávek ze strany věřitelů. Pojem úpadku je však i významný v oblasti úpravy obchodních korporací.¹²⁰

Tento pojem není současnou právní úpravou jednoznačně definován, avšak lze jej definovat jako „krizovou, bezvýhodnou majetkovou situaci dlužníka, který není schopen a ani oprávněn ji sám řešit – řešení úpadku je možné pouze soudní cestou“.¹²¹ Zákonnou definici pak lze dovodit z ust. § 3 IZ, kde zákon rozlišuje dvě konkrétní formy úpadku dlužníka, a to platební neschopnost a předlužení.

3.1.1. Platební neschopnost

Česká právní úprava podobně jako řada jiných právních úprav užívá k definování platební neschopnosti tzv. test likvidity (cash-flow test), který je

¹¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb., DZ 182/2006 – Bod III.

¹¹⁸ Ust. § 389 odst. 1 IZ

¹¹⁹ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 1416

¹²⁰ ZAHRADNÍKOVÁ R. *Civilní právo procesní*. 2.vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 443

¹²¹ DEUTSCH, E. Definice úpadku není stálou konstantou. *Konkursní noviny* [online]. Publikováno dne 14. 3. 2012, ročník XV., č. 6 [cit. 28. 2. 2023].

obsažený v ust. § 3 odst. 1 a 2 IZ. V tomto testu jde věcně o to, zda je dlužník schopen platit své dluhy tak, jak se stávají splatnými nebo zda jeho likvidní (solventní) aktiva postačují k úhradě splatných závazků.¹²² V případě úpadku dlužníka pro platební neschopnost neboli insolventnost musí být kumulativně splněny tři základní podmínky. První podmínkou je pluralita věřitelů, tzn. dlužník tedy musí mít nejméně dva věřitele.¹²³ Zákon toto pravidla dále upřesňuje, když podle ust. § 143 odst. 2 IZ se však nepovažuje za další osobu věřitele subjekt, který sice disponuje splatnou pohledávkou za dlužníkem, nicméně tato byla na něho převedena v době kratší 6 měsíců před podáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení. Zákonodárce se tímto snaží zamezit šikaně dlužníka ze strany věřitelů. Judikatura rovněž nutí věřitele, aby v případě podání věřitelského insolvenčního návrhu dostatečně identifikovali další věřitele a konkretizovali jejich pohledávky za dlužníkem. Jedná o jistou právní pojistku proti účelovým a šikanózním věřitelským insolvenčním návrhům.¹²⁴

Druhou podmínkou platební neschopnosti dlužníka obsaženou v ust. § 3 odst. 1 písm. b) IZ je skutečnost, že dlužník má peněžité závazky po splatnosti po dobu delší 30 dnů. IZ v tomto případě příhodně nahradil předchozí právní úpravu, která užívala neurčité časové označení „po delší době“.¹²⁵ Obsah této podmínky je zřejmý, proto je třeba tuto vykládat spolu s posledním předpokladem platební neschopnosti dlužníka, a to s tím, že dlužník není schopen tyto závazky hradit. Neschopnost dlužníka hradit své závazky však nelze zaměňovat s pouhou neochotou dlužníka hradit tyto závazky. Pokud dlužník disponuje likvidním majetkem zpeněžitelným v krátké době tak, aby byl schopen uhradit své závazky, byť jen zčásti, není dána jeho platební neschopnost a dlužník tak nesplňuje tuto zákonnou podmínku.¹²⁶ Jinak řečeno, pokud dlužník disponuje peněžními prostředky či jiným movitým nebo nemovitým majetkem, má být dlužník schopen uhradit své závazky např. zpeněžením těchto věcí, a pokud tak neučiní, je věřitel oprávněn vymáhat svou pohledávku exekuční cestou.

Neschopnost dlužníka hradit své závazky se posuzuje podle čtyř vyvratitelných právních domněnek obsažených v ust. § 3 odst. 2 IZ. Pokud dlužník

¹²² RICHTER T. *Insolvenční právo*. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2008. s. 125

¹²³ Ust. § 3 odst. 1 písm. a) IZ

¹²⁴ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 23

¹²⁵ Ust. § 1 odst. 2 zákona o konkursu

¹²⁶ ZAHRADNÍKOVÁ R. *Civilní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 443

zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, není schopen plnit své závazky, přičemž pojem podstatná část peněžitých závazků musí být vyložen negativně. Jedná se tedy o výrazný excés z jinak běžného provádění takových plateb dlužníkem, který je zcela zřejmě projevem jeho finančních problémů.¹²⁷ Za zastavení plateb je pak nutno považovat vědomé jednání dlužníka, kterým projevuje navenek, že nebude dále plnit své závazky.¹²⁸ Druhá vyvratitelná právní domněnka taktéž souvisí se zastavením plateb dlužníka, avšak je z hlediska své koncepce praktičtější, jelikož stanoví, že dlužník neplní své závazky po dobu 3 měsíců po lhůtě splatnosti.¹²⁹ Dle mého názoru tato právní domněnka zčásti navazuje na předchozí právní úpravu, která jak bylo výše uvedeno předpokládala neschopnost dlužníka plnit své závazky po delší dobu, přičemž ustálená judikatura tuto dobu vykládala jako lhůtu tří kalendářních měsíců.¹³⁰ Třetí domněnkou je pak nemožnost dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem soudního rozhodnutí nebo exekucí.¹³¹

A na závěr, poslední právní domněnkou neschopnosti dlužníka plnit své závazky je nesplnění povinnosti předložení seznamů o jeho majetku, konkrétně seznamu majetku, seznamu závazků, seznamu svých zaměstnanců a listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka. Pokud dlužník tyto seznamy nepředloží ani na výzvu soudu, nastupuje tato právní domněnka. Významné vady seznamů budou nasvědčovat nepoctivosti dlužníka, což není příliš relevantní při posuzování úpadku dlužníka, jelikož poslední slovo při posuzování dlužníkového úpadku má vždy insolvenční soud.¹³²

3.1.2. Předlužení

Úpadek ve formě předlužení je definován v ust. § 3 odst. 4 IZ dle kterého: „o předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku“. Obdobně jako u platební neschopnosti dlužníka se při posuzování úpadku užívá test, v případě předlužení se jedná o tzv. test

¹²⁷ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 14

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.4.2015, sen. zn. 29 NSČR 24/2013

¹²⁹ Ust. 3 odst. 2 písm. b) IZ

¹³⁰ Např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24.9.2003, sen. zn. 29 Odo 870/2001

¹³¹ Ust. 3 odst. 2 písm. c) IZ

¹³² HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 27

předlužení (balance sheet test).¹³³ Podmínkami pro existenci předlužení jsou pluralita věřitelů a skutečnost, že souhrn závazků dlužníka převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k jeho správě, případně dalšímu provozování podniku.¹³⁴

Tato forma úpadku se týká pouze subjektů, které povinně vedou účetnictví, bez něhož tato forma úpadku není prakticky zjistitelná. Z uvedeného je proto zřejmé, že tato forma úpadku dopadá pouze na právnické osoby a podnikající fyzické osoby.¹³⁵

3.2. Hrozící úpadek

Insolvenční řízení lze zahájit i z důvodu hrozícího úpadku upraveného v ust. § 3 odst. 4 IZ. Jedná se o stav, v němž lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. Cílem této právní úpravy je umožnit dlužníku zahájit insolvenční řízení dříve, než jeho nepříznivá finanční situace dospěje do skutečného stavu úpadku.¹³⁶

Je zřejmé, že znakem hrozícího úpadku je předpoklad budoucí neschopnosti dlužníka plnit podstatou část svých závazků. Dlužník tak může efektivně řešit tento stav podáním insolvenčního návrhu pro hrozící úpadek, k němuž má aktivní legitimaci pouze on. Hrozící úpadek není možné řešit konkursem, ale pouze sanačními způsoby řešení úpadku, tj. reorganizací a oddlužením.¹³⁷

3.3. Průběh insolvenčního řízení

Tato kapitola je věnována průběhu insolvenčního řízení se zaměřením na způsob řešení úpadku oddlužením. V kapitole autorka popisuje průběh insolvenčního řízení od okamžiku podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení až do vydání rozhodnutí o splnění oddlužení a osvobození dlužníka od placení pohledávek.

¹³³ RICHTER, T., Úpadek pro platební neschopnost v judikatuře Nejvyššího soudu. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. Publikováno dne 10.11.2016, [cit. 28. 2. 2023]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/upadek-pro-platebni-neschopnost-v-judikature-nejvyssiho-soudu-kriticke-zhodnoceni>

¹³⁴ Ust. § 3 odst. 4 IZ

¹³⁵ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 15

¹³⁶ RICHTER T. *Insolvenční právo*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2017. s. 246

¹³⁷ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 15–16

Celkový průběh insolvenčního řízení je poměrně komplikovaný a zejména pro dlužníka může být leckdy velmi stresující.¹³⁸ S ohledem na rozsah tohoto tématu se proto autorka zaměřuje na základní fáze a principy průběhu insolvenčního řízení.

3.3.1. Zahájení řízení

Insolvenční řízení lze dle ust. § 97 odst. 1 IZ zahájit pouze na návrh, přičemž řízení je zahájeno dnem doručení insolvenčního návrhu k věcně příslušnému soudu, kterým je v prvním stupni krajský soud. Místní příslušnost soudu je určena správním obvodem, v němž se nachází obecný soud dlužníka.¹³⁹ Jinak řečeno, místní příslušnost insolvenčního soudu je dána bydlištěm dlužníka. Insolvenční návrh lze podat v listinné podobě s úředně ověřeným podpisem anebo elektronicky prostřednictvím datové schránky, přičemž tento požadavek byl vyvolán potřebou eliminovat podvodné návrhy.¹⁴⁰

Z dikce ust. § 97 odst. 7 IZ vyplývá, že aktivní legitimaci k podání insolvenčního návrhu má dlužník a věřitel, a v případě hrozícího úpadku má toto oprávnění pouze dlužník. Tento výčet oprávněných subjektů není úplný, jelikož IZ dále přiznává v konkrétních případech oprávnění podat insolvenční návrh i dalším subjektům, např. orgánu dozoru nebo dohledu nad finančními institucemi ve smyslu ust. § 368 IZ a orgánu dozoru nad pojišťovnami a zajišťovnami ve smyslu ust. § 380 IZ.¹⁴¹ Z ustálené judikatury dále vyplývá, že takové oprávnění svědčí i insolvenčnímu správci věřitele, který se sám nachází v insolvenčním řízení a na jehož majetek byl prohlášen konkurs, za předpokladu, že tento věřitel má za dlužníkem splatnou pohledávku.¹⁴²

Mezi obligatorní náležitosti insolvenčního návrhu patří označení insolvenčního soudu, ke kterému se návrh podává, označení insolvenčního navrhovatele, který návrh podává a dále označení dlužníka, kterého se tento týká, popř. označení jeho zástupců. Insolvenční návrh musí dále obsahovat rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek daného dlužníka, resp. hrozící úpadek v případě

¹³⁸ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 42

¹³⁹ Ust. § 7a a § 7b IZ

¹⁴⁰ MARŠÍKOVÁ J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 159

¹⁴¹ HÁŠOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 336

¹⁴² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 12. 2011, č.j. 3 VSPH 1084/2011-A-19, KSUL 71 INS 13033/2011

dlužníková insolvenčního návrhu, a skutečnosti, ze kterých jednoznačně vyplývá oprávnění tento návrh podat, stejně jako potřebné důkazy. Z návrhu musí být rovněž patrné, čeho se navrhuje domáhat. Věřitel je povinen doložit existenci jeho splatné pohledávky za dlužníkem, přičemž spolu s návrhem předloží přihlášku pohledávky.¹⁴³ Pokud insolvenční návrh podává sám dlužník, jedná se o častý jev, musí v rámci návrhu prokázat svůj úpadek nebo hrozící úpadek tím, že uvede rozhodující skutečnosti a doloží listiny, které toto dokládají. Pojmem rozhodující skutečnosti se nespočetněkrát zabýval Nejvyšší soud České republiky a opakovaně judikoval, že se tímto rozumí: „...*vyličení konkrétních okolností, z nichž insolvenční soud (shledá-li je pravdivými) bude moci uzavřít (se zřetelem ke všem okolnostem případu), že lze důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků v budoucnu.*“¹⁴⁴ Dlužník je dále povinen k návrhu připojit seznam svého majetku, včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků. Tento seznam má být na první pohled přehledný, jasný a úplný tak, aby byl majetkový stav dlužníka ihned patrný.¹⁴⁵ Dlužník je také povinen připojit seznam svých závazků s označením věřitelů a seznam svých zaměstnanců, pokud nějaké má.¹⁴⁶

Naprostá většina insolvenčních návrhů podaných dlužníkem je předkládána společně s návrhem na povolení oddlužení na předepsaném formuláři dostupném na webových stránkách www.justice.cz.¹⁴⁷ Tato povinnost dlužníka vyplývá z díky ust. § 390 odst. 1 IZ ve spojení s ust. § 17 vyhlášky č. 191/2017 Sb., která mimo jiné stanoví veškeré náležitosti takového formuláře a dále výčet příloh návrhu. Návrh na povolení oddlužení na předepsaném formuláři nad rámec insolvenčního návrhu obsahuje zejména údaje o všech dlužníkových příjmech za posledních 12 kalendářních měsíců a očekávaných příjmů v následujících 12 kalendářních měsících, údaj o tom, zda dlužník navrhuje jinou než zákonem stanovenou výši splátek, počet dlužníkem vyživovaných osob, podrobný popis okolností, z nichž lze usuzovat výši hodnoty plnění, kterou při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé dlužníka, návrh formy oddlužení a dále.¹⁴⁸

¹⁴³ *Meritum Vymáhání pohledávek*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. s. 362

¹⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 29 NSCR 1/2008

¹⁴⁵ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 368

¹⁴⁶ Ust. § 104 odst. 1 písm. b) a c) IZ

¹⁴⁷ ZAHRADNÍKOVÁ R. *Civilní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 443

¹⁴⁸ Ust. § 17 odst. 1 písm. e) až i) vyhlášky č. 191/2017 Sb.

3.3.2. Návrh na povolení oddlužení

Rozhodne-li se dlužník využít institutu oddlužení, musí se v první řadě obrátit na osobu oprávněnou k podání návrhu na povolení oddlužení. Na rozdíl od insolvenčního návrhu totiž návrh na povolení oddlužení nemůže zpracovat sám dlužník, i přesto že tento je oprávněn podat k příslušnému soudu pouze on sám. Toto pravidlo bylo s účinností od 1. 1. 2017 zavedeno novelou IZ jako obrana před nepříznivým zneužíváním dlužníků ze strany třetích osob. V minulosti bylo běžnou praxí, že tíživé situace dlužníků zneužívaly komerční subjekty bez potřebného vzdělání a kvalifikace, kteří si za své neprofesionální služby účtovaly mnohdy desítky tisíc korun, a to bez jakékoli odpovědnosti za vady návrhu na povolení oddlužení či za následné zamítnutí takového návrhu ze strany soudu i pro zjevné nesplnění podmínek dlužníka pro povolení oddlužení.¹⁴⁹

Osobami oprávněnými k sepsání návrhu na povolení oddlužení jsou dle ust. § 390a IZ advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce nebo akreditované osoby podle ust. § 418a a násl. IZ, jejichž seznam je veřejně dostupný na webových stránkách sako.justice.cz. Zákonodárce od výše uvedených osob předpokládá zejména zvýšení kvality podávaných návrhů na povolení oddlužení, snížení počtu vadných a neúspěšných návrhů a s tím související nižší administrativní zátěž insolvenčních soudů.¹⁵⁰ Zákon stanovuje výši odměny kvalifikovaného sepisovatele návrhu na povolení oddlužení, tj. její maximální výši, tak, že odměna za sepis a podání takového návrhu zpracovaného advokátem, notářem, soudním exekutorem atd. nesmí převyšovat částku 4000 Kč (v případě společného oddlužení manželů částku 6000 Kč) navýšenou případně o příslušnou daň z přidané hodnoty, pokud je tato osoba plátcem takové daně.¹⁵¹ Pro akreditované osoby je pak klíčovým znakem bezplatné poskytování služeb v rámci oddlužení, tj. sepis a podání návrhu na povolení oddlužení.¹⁵²

3.3.3. Účinky zahájení insolvenčního řízení

Po podání insolvenčního návrhu oznámí insolvenční soud zahájení insolvenčního řízení vyhláškou v insolvenčním rejstříku, zpravidla do dvou hodin

¹⁴⁹ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 1431

¹⁵⁰ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 1399

¹⁵¹ Ust. § 390a odst. 3 věta první IZ

¹⁵² KOZÁK J., ČUJAN R., HÁSOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 46-47

od doručení insolvenčního návrhu. Tímto okamžikem nastávají účinky zahájení insolvenčního řízení.¹⁵³ Podle důvodové zprávy IZ je právní úprava účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení jedním ze základních stavebních kamenů nové koncepce jednotného insolvenčního řízení založeného na insolvenčním návrhu.¹⁵⁴

Účinky zahájení insolvenčního řízení mohou být jak procesněprávní, tak i hmotněprávní a mohou postihovat dlužníka i věřitele. Jejich společným znakem je ochrana majetkové podstaty dlužníka před věřiteli i před samotným dlužníkem. Majetková podstata je definována v ust. § 2 písm. e) IZ jako majetek určený k uspokojení dlužnickových věřitelů. Jedná se zejména o peněžní prostředky, movité i nemovité věci, i obchodní závod, akcie, směnky, obchodní podíly atd.¹⁵⁵

Prvotním účinkem zahájení insolvenčního řízení je skutečnost, že věřitel je oprávněn uplatnit svou pohledávku za dlužníkem pouze přihláškou pohledávky do insolvenčního řízení dlužníka. Důsledkem tohoto účinku je, že v případě, že věřitel tuto pohledávku po zahájení insolvenčního řízení dlužníka uplatní v nově zahájeném nalézacím řízení žalobou dle ust. § 79 OSŘ, příslušný soud po právní moci rozhodnutí o úpadku dlužníka zastaví nalézací řízení pro nedostatek procesních podmínek dle ust. § 103 a násl. OSŘ.¹⁵⁶ Ustanovení IZ o uplatňování pohledávky věřitele po zahájení insolvenčního řízení přihláškou pohledávky bylo v minulosti podrobeno ústavnímu přezkumu s cílem zjistit, zda se nejedná o odepření práva na spravedlivý proces. Ústavní soud toto ustanovení shledal ústavně konformním s odůvodněním, že se jedná o právní režim, který zamezuje souběhu podávaných žalob a umožňuje věřitelům efektivní uspokojení jejich pohledávek.¹⁵⁷

Právo na uspokojení zajištěné pohledávky věřitele, které se týká majetku náležejícího do vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze dle ust. § 109 odst. 1 písm. b) uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených IZ, tj. uplatnění přihláškou pohledávky s uvedením majetku a okolností vzniku zajištění.¹⁵⁸

¹⁵³ ZAHRADNÍKOVÁ R. *Civilní právo procesní*. 2.vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 446

¹⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb. DZ 182/2006–K § 109 a § 110

¹⁵⁵ ZAHRADNÍKOVÁ R. *Civilní právo procesní*. 2.vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 447

¹⁵⁶ Ust. § 109 odst. 1 písm. a) IZ

¹⁵⁷ Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 2.12.2010, sen. zn. II. ÚS 2444/10

¹⁵⁸ Ust. § 166 odst. 1 IZ

Další účinek zahájení insolvenčního řízení, obsažený v ust. § 109 odst. 1 písm. c) IZ, řeší vztah insolvenčního a exekučního řízení. Z povahy insolvenčního řízení spočívajícího na zásadách kolektivizace uspokojení věřitelů je zřejmé, že nemůže probíhat paralelně s exekučním řízením.¹⁵⁹ Předmětné ustanovení proto výslovně stanoví: „výkon rozhodnutí či exekuce, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést.“¹⁶⁰ Z uvedeného vyplývá, že věřitel je oprávněn navrhnout zahájení exekučního řízení či výkonu rozhodnutí k vymožení jeho pohledávky i v průběhu insolvenčního řízení, avšak provedení tohoto je možné až po jeho ukončení. Příslušné ustanovení tak potvrzuje prioritní postavení insolvenčního řízení.

Posledním účinkem zahájení insolvenčního řízení upraveném v ust. § 109 odst. 1 IZ je, že nelze uplatnit dohodou věřitele a dlužníka založené právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem.¹⁶¹ K dalším účinkům zahájení insolvenčního řízení patří například povinnost dlužníka zdržet se nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet¹⁶², přičemž dle JUDr. Zahradníkové se takové omezení netýká právních jednání nutných k provozování závodu v rámci obvyklého hospodaření, k odvrácení hrozící škody, k plnění zákonné vyživovací povinnosti a ke splnění procesních sankcí. Účinnost omezení se liší v závislosti na subjektu podávajícím insolvenční návrh, majetková podstata u dlužnického návrhu vniká již dnem podání takového návrhu, kdežto u věřitelského návrhu je tomu až rozhodnutím o úpadku dlužníka.¹⁶³ Účel této rozdílnosti je zřejmý, pozdější ochrana majetkové podstaty v případě věřitelského návrhu chrání dlužníka před šikanózními jednáními ze strany jeho věřitelů, resp. před tzv. šikanózními věřitelskými návrhy, které jsou mimo jiné důvodem pro zamítnutí návrhu.¹⁶⁴

¹⁵⁹ RICHTER T. *Insolvenční právo*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2017. s. 269

¹⁶⁰ Ust. § 109 odst. 1 písm. c) IZ

¹⁶¹ Ust. § 109 odst. 1 písm. d) IZ

¹⁶² Ust. § 111 odst. 1 IZ

¹⁶³ ZAHRADNÍKOVÁ R. *Civilní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 449

¹⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18.12.2013, sen. zn. 29 NSČR 116/2013

3.3.4. Rozhodnutí o insolvenčním návrhu a návrhu na povolení oddlužení

Insolvenční soud po podání insolvenčního návrhu rozhoduje několika možnými způsoby. V případě, že insolvenční návrh neobsahuje všechny předepsané náležitosti, je nesrozumitelný anebo neurčitý, insolvenční soud takovýto návrh v souladu s ust. § 128 odst. 1 IZ odmítne. Právní úprava v souvislosti s vadami insolvenčního návrhu výslovně vylučuje užití ust. § 43 OSŘ, které předpokládá výzvu soudu k odstranění nedostatků podání a poučením o způsobu odstranění vad návrhu.¹⁶⁵ Dalším důvodem pro odmítnutí insolvenčního návrhu je zjevná bezdůvodnost. Tento institut byl zakotven tzv. antišikanózní novelou¹⁶⁶ za účelem ochrany dlužníka před šikanózními věřitelskými insolvenčními návrhy.¹⁶⁷ Ustanovení § 128a IZ stanoví rovněž v odst. 3 za podání zjevně bezdůvodného insolvenčního návrhu sankci ukládanou navrhovateli, tj. pokutu až do výše 500 000 Kč. Insolvenční návrh je považován za zjevně bezdůvodný, pokud navrhovatel dokládá svou aktivní legitimaci k podání návrhu pohledávkou za dlužníkem, ke které se v rámci insolvenčního řízení nepřihlíží, jedná se o opětovně podaný návrh, dále pokud navrhovatel podáním takového návrhu zjevně sleduje zneužití svých práv na úkor dlužníka a v poslední řadě, pokud nebyla navrhovatelem zaplacená záloha na náklady insolvenčního řízení.¹⁶⁸

Institut odmítnutí insolvenčního návrhu je třeba odlišit od institutu zamítnutí insolvenčního návrhu upraveném v ust. § 143 IZ, který v odst. 1 stanoví: „*Insolvenční soud insolvenční návrh zamítne, nejsou-li splněny zákonem stanovené předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku.*“ Stěžejním předpokladem pro vydání rozhodnutí o úpadku je skutečnost, že se dlužník nachází v úpadku, resp. v hrozícím úpadku. Ke zjišťování této skutečnosti ovšem insolvenční soud přistoupí až po prověření aktivní legitimace navrhovatele, jejíž absence je rovněž důvodem pro zamítnutí insolvenčního návrhu.¹⁶⁹

¹⁶⁵ Ust. § 128 odst. 1 věta druhá IZ

¹⁶⁶ Zákon č. 334/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁷ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 448

¹⁶⁸ Ust. § 128a odst. 2 IZ

¹⁶⁹ MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. s. 546

Insolvenční soud dále zamítne věřitelský insolvenční návrh, pokud nebylo osvědčeno, že navrhovatel a alespoň jedna další osoba má za dlužníkem splatnou pohledávku, přičemž za další osobu se nepovažuje ten, na koho byla převedena některá z pohledávek navrhovatele nebo její část v době 6 měsíců před podáním insolvenčního návrhu nebo po zahájení insolvenčního řízení.¹⁷⁰ Zákon se tímto snaží zabránit umělému vytváření mnohosti věřitelů a tím splnění zákonné podmínky pro zjištění úpadku dlužníka. Judikatura dovodila, že předmětné ustanovení IZ dopadá i na opačné situace, kdy navrhovatelem je osoba, na kterou byla pohledávka původním věřitelem postoupena za účelem splnění podmínky mnohosti věřitelů, a tudíž nelze při posuzování úpadku dlužníka k pohledávce původního věřitele přihlížet.¹⁷¹

Mohou nastat situace, kdy dlužník se dostane do úpadku nezaviněně. Dle JUDr. Maršíkové se může jednat o situace, kdy se dlužník např. dostane do přechodné platební neschopnosti v důsledku spáchání trestného činu zaměstnancem dlužníka, nebo v důsledku jednání třetí osoby, která překročila své zmocnění udělené dlužníkem apod.¹⁷² Zákon na takové situace pamatuje a proto stanovuje, že pokud dlužník, který není v úpadku pro předlužení osvědčí, že jeho platební neschopnost vznikla v důsledku protiprávního jednání třetí osoby a lze předkládat, že tuto platební neschopnost dlužník odvrátí v době do 3 měsíců po splatnosti jeho závazků, insolvenční soud věřitelský insolvenční návrh zamítne.¹⁷³

Insolvenční soud rovněž zamítne insolvenční návrh dlužníka právnické osoby tehdy, jestliže stát nebo vyšší samosprávný celek po zahájení insolvenčního řízení převzal všechny dluhy tohoto dlužníka nebo se za ně zaručil.¹⁷⁴ Možnost převzít dluhy právnické osoby státem či krajem pak zakotvuje zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

Specifické důvody pro zamítnutí návrhu dlužníka na povolení oddlužení zakotvuje ust. § 395 IZ. Důvody pro zamítnutí návrhu jsou dlužníkům nepoctivý záměr a neschopnost dlužníka splatit v plné výši pohledávky za majetkovou

¹⁷⁰ Ust. § 143 odst. 2 IZ

¹⁷¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12.9.2013, sp. zn. 1 VSPH 1263/2013 (MSPH 88 INS 13950/2013-A-16)

¹⁷² MARŠÍKOVÁ J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2.vydání. Praha: Leges, 2014. s. 252

¹⁷³ Ust. § 143 odst. 3 IZ

¹⁷⁴ Ust. § 143 odst. 4 IZ

podstatou (ust. § 168 odst. 2 písm. a) IZ), zejména hotové výdaje a odměnu insolvenčního správce, pohledávky na výživném ze zákona (ust. § 169 odst. 1 písm. e) IZ) a odměnu sepisovatele návrhu na povolení oddlužení (ust. § 390a odst. 5 IZ), a současně, že dlužník nebude schopen ostatním věřitelům splácet nejméně stejnou výši splátky.¹⁷⁵ Jinak řečeno, pokud dlužník nebude schopen hradit měsíčně jemu zákonem stanovené výživné, zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce a nad to splátku sloužící k uspokojení pohledávek věřitelů v nejméně stejné výši jakou činí záloha na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, insolvenční soud jeho návrh na povolení oddlužení zamítne. Insolvenční soud taktéž učiní, pokud dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení¹⁷⁶, nebo také tehdy, jestliže bylo dlužníkovi v posledních 10 letech před podáním insolvenčního návrhu přiznáno pravomocné osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž byly uspokojeny.¹⁷⁷ Pokud bylo dlužníkovi v posledních 5 letech před podáním insolvenčního návrhu zrušeno jeho oddlužení pro nepoctivý záměr, opětovně podaný insolvenční návrh v této lhůtě insolvenční soud zamítne.¹⁷⁸

Posledním nepříznivým rozhodnutím insolvenčního soudu o insolvenčním návrhu je zastavení řízení, ke kterému dochází pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení či pro nezaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení ve smyslu ust. § 108 IZ či z důvodu zpětvzetí insolvenčního návrhu.¹⁷⁹

3.3.5. Rozhodnutí o úpadku

Pokud insolvenční soud neshledá důvody pro rozhodnutí o insolvenčním návrhu, popř. insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení, dle výše popsaných skutečností, vydá usnesení, kterým rozhodne, že byl zjištěn úpadek, resp. hrozící úpadek dlužníka. V samostatném navazujícím usnesení pak rozhodne o způsobu řešení úpadku dlužníka, insolvenční soud ovšem může tato dvě rozhodnutí spojit v jedno vydané usnesení.¹⁸⁰ S ohledem na téma této práce se autorka bude dále zabývat pouze rozhodnutím insolvenčního soudu, kterým je

¹⁷⁵ Ust. § 395 odst. 1 IZ

¹⁷⁶ Ust. § 395 odst. 2 IZ

¹⁷⁷ Ust. § 395 odst. 3 IZ

¹⁷⁸ Ust. § 395 odst. 4 IZ

¹⁷⁹ ZAHRADNÍKOVÁ R. *Civilní právo procesní*. 2.vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 454

¹⁸⁰ Ust. § 136 IZ ve spojení s ust. § 88 IZ

povoleno oddlužení, a které jak již bylo uvedeno bývá často spojeno s rozhodnutím o úpadku dlužníka.

Ustanovení § 148 IZ přímo ukládá insolvenčnímu soudu, aby v případě dlužníkem podaného insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení vydal jednotné usnesení, kterým rozhodne o úpadku dlužníka a zároveň i o způsobu řešení úpadku, tj. o povolení oddlužení. Mezi obligatorní náležitosti rozhodnutí o úpadku dlužníka spojeného s povolením oddlužení patří:

- a) výrok o zjištění úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka;
- b) výrok o povolení oddlužení;
- c) výrok o ustanovení insolvenčního správce;
- d) údaj o tom, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku;
- e) výzva věřitelům, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky do insolvenčního řízení, aby tak učinili v zákonné lhůtě 2 měsíců, s poučením o následcích jejího zmeškání;
- f) výzva zajištěným věřitelům, aby neprodleně insolvenčnímu správci oznámili, zda budou uplatňovat v rámci insolvenčního řízení svá práva ze zajištění;
- g) výrok, jímž se insolvenčnímu správci uloží povinnost podat ve lhůtě do 30 dnů po uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek věřitelů zprávu o přezkumu, zprávu pro oddlužení a soupis majetkové podstaty dlužníka;
- h) výzva věřitelům, aby v případě zájmu sdělili, že mají zájem o výkon funkce ve věřitelském výboru;
- i) výzva dlužníkovi, aby ode dne účinnosti tohoto usnesení měsíčně hradil zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce.¹⁸¹

Insolvenční soud může s ohledem na všechny skutečnosti insolvenčního řízení uložit dlužníkovi a insolvenčnímu správci i další povinnosti, např. povinnost insolvenčního správce oznámit místo a způsob nahlížení do spisů přihlášených pohledávek, povinnost insolvenčního správce informovat soud o datu a místě konání osobního jednání s dlužníkem k přezkoumání přihlášených pohledávek, povinnost dlužníka poskytnout insolvenčnímu správci při zjišťování majetkové podstaty všestrannou součinnost, povinnost insolvenčního správce navrhnout

¹⁸¹ MARŠÍKOVÁ J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 73

dlužníkovi možnost využít sociální poradenství, povinnost dlužníka označit všechny své zahraniční věřitele apod.¹⁸²

Rozhodnutí o úpadku spojené s povolením oddlužení se doručuje dlužníkovi a insolvenčnímu správci.¹⁸³ Proti rozhodnutí o úpadku vydanému na základě dlužníkovy insolvenčního návrhu není přípustné odvolání, kdežto proti rozhodnutí vydanému na základě věřitelského návrhu je oprávněn podat odvolání pouze dlužník. V odvolání může dlužník namítat pouze, že nebyl dostatečně osvědčen jeho úpadek anebo že takovému rozhodnutí brání jiná překážka stanovená IZ.¹⁸⁴

3.3.6. Úkony věřitelů po rozhodnutí o úpadku

Základním principem insolvenčního řízení je zásada poměrného uspokojení věřitelů, k jejímuž naplnění přispívá skutečnost, že věřitelé své pohledávky v rámci insolvenčního řízení za účelem jejich zjištění přihlásí. Žádný z věřitelů tak není zvýhodněn či znevýhodněn.¹⁸⁵

Zveřejněním rozhodnutí o úpadku dlužníka spojeném s povolením oddlužení v insolvenčním rejstříku počíná věřitelům běžet dvouměsíční zákonná lhůta pro přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení dlužníka.¹⁸⁶ Jedná se o lhůtu prekluzivní, tzn. že její zmeškání nelze prominout. K přihláškám pohledávek podaným po této lhůtě insolvenční soud nepřihlíží a takové se v insolvenčním řízení neuspokojují.¹⁸⁷ Pokud insolvenčnímu soudu dojde přihláška pohledávky po této lhůtě soud ji zveřejní v insolvenčním rejstříku a následně ji odmítne a rozhodne o ukončení účasti tohoto věřitele v insolvenčním řízení v souladu s ust. § 185 IZ. Výjimkou potvrzující pravidlo jsou v tomto případě vykonatelné pohledávky věřitelů, kteří mají nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem. Tito věřitelé mohou své pohledávky uplatnit kdykoli v průběhu insolvenčního řízení.¹⁸⁸

Přihláškou pohledávky se rozumí procesní právní úkon, kterým konkrétní věřitel uplatňuje v insolvenčním řízení u insolvenčního soudu pohledávku

¹⁸² Srov. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15.9.2022, č.j. MSPH 79 INS 13869/2022-A-10, dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=52213075>

¹⁸³ Ust. § 397 odst. 1 ve spojení s ust. § 138 IZ

¹⁸⁴ Ust. § 141 odst. 1 IZ

¹⁸⁵ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013. s.109

¹⁸⁶ Ust. § 136 odst. 2 písm. d) IZ

¹⁸⁷ Ust. § 173 odst. 1 věta druhá IZ

¹⁸⁸ Ust. § 173 odst. 1 IZ

na peněžité nebo nepeněžité plnění. Podání přihlášky pohledávky má do určité míry charakter žaloby.¹⁸⁹ V insolvenčním řízení lze přihlásit pohledávky splatné i nesplátané, nevykonatelné či vykonatelné, ba dokonce exekučně vymáhané pohledávky, pohledávky peněžité či nepeněžité, i pohledávky podmíněné, tedy vázané na splnění určité podmínky.¹⁹⁰

Přihlášení pohledávky má v rámci insolvenčního řízení velký význam, a to zejména pro věřitele, kteří si přihlášením své pohledávky zajišťují účast v insolvenčním řízení a možnost uspokojení jejich pohledávky. Přihlášení pohledávky má rovněž velký význam i pro běh promlčení pohledávky, tj. pro běh promlčecí lhůty nebo pro zánik práva, způsobuje stejné následky jako uplatnění nároku žalobou. Přihlášením pohledávky přestává promlčecí doba běžet.¹⁹¹

Přihlášku pohledávky je třeba dle ust. § 176 IZ podat na příslušném formuláři, jehož náležitosti stanoví ust. § 8 vyhlášky č. 191/2017 Sb. Příslušný formulář je dostupný na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti na adrese <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR.cz>. Věřitel odpovídá za správnost v přihlášce uvedených údajů. Pokud přihláška pohledávky obsahuje určité vady či není úplná, vyzve insolvenční správce věřitele k opravě takové přihlášky pohledávky. Jestliže věřitel tak neučiní ve stanovené lhůtě, insolvenční správce předloží soudu rozhodnutí o tom, že se k přihlášce pohledávky nepřihlíží.¹⁹² V praxi se nejčastěji setkávám s těmito vadami přihlášek pohledávky, absencí potřebných příloh dokazujících vznik a existenci tvrzené pohledávky věřitele, nepředložení přihlášky pohledávky na příslušném formuláři a dále pak se situací, kdy věřitel uplatní vykonatelnou pohledávku a jako důvod vzniku pohledávky neuvede rozhodné skutečnosti, na základě kterých dokládá, že pohledávka mezi ním a dlužníkem opravdu vznikla, nýbrž jako důvod vzniku pouze odkáže na právní titul vykonatelnosti, např. rozsudek soudu či elektronický platební rozkaz.¹⁹³

3.3.7. Schválení oddlužení

Po uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek počíná běžet lhůta třiceti dnů pro insolvenčního správce k podání zprávy o přezkumu, zprávy pro oddlužení,

¹⁸⁹ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 711

¹⁹⁰ Ust. § 173 IZ

¹⁹¹ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013. s.109–110

¹⁹² Ust. § 188 odst. 2 IZ

¹⁹³ Srov. Rozsudek Krajského soudu v Olomouci ze dne 31.3.2021, sp. zn. 44 ICm 2047/2020-50, KSOL 10 INS 25982/2019

seznamu přihlášených pohledávek a soupisu majetkové podstaty dlužníka. Jednotlivými úkony insolvenčního správce, jakož i přípravě těchto dokumentů bude věnována 4. kapitola této práce. Autorka přesto považuje za potřebné tuto povinnost zmínit pro vytvoření představy o časové posloupnosti této fáze insolvenčního řízení.

Po předložení zprávy pro oddlužení a dalších z uvedených dokumentů insolvenčním správcem soud na základě předložených podkladů rozhodne o tom, zda oddlužení schválí či nikoli. Takové rozhodnutí insolvenčního soudu je pomyslným posledním stádiem testů způsobilosti dlužníka. Návrh dlužníka a řešení jeho úpadku oddlužením totiž prochází v rámci insolvenčního řízení celkem třemi tzv. „testy způsobilosti“. Prvním zkoumaným kritériem je úplnost návrhu, kdy insolvenční soud zkoumá zejména, zda byl návrh na povolení oddlužení podán prostřednictvím kvalifikované osoby dle ust. § 390 IZ. Dalším kritériem je pak zkoumání, zda neexistují důvody pro zamítnutí návrhu uvedené v ust. § 395 IZ. A konečně posledním kritériem je zkoumání, zda věřitelé nevznesli námitky proti povolenému oddlužení, které završí rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení ve smyslu ust. § 406 IZ.¹⁹⁴

Pokud insolvenční soud neshledá důvody pro neschválení povoleného oddlužení uvedené v ust. § 405 IZ, vydá rozhodnutí, kterým oddlužení schválí. Takové rozhodnutí autoritativně potvrzuje, že dlužníkův úpadek bude řešen formou oddlužení a také současně určuje konkrétní způsob jeho provedení, tj. zpeněžení majetkové podstaty či plnění splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty.¹⁹⁵ Jednotlivým způsobům oddlužení bude věnována následující podkapitola této práce. Schválením oddlužení je vázán jak dlužník, tak i všichni věřitelé, kteří budou v průběhu insolvenčního řízení uspokojováni. Vázanost rozhodnutím pro dlužníka je zřejmá, avšak pokud dlužník nesouhlasí se způsobem oddlužení, není oprávněn toto změnit. Vrchní soud v Praze judikoval: *„Koncepce oddlužení je vybudována na tom, že podáním návrhu na povolení oddlužení dává dlužník najevo, že souhlasí s oddlužením jedním ze dvou zákonem stanovených způsobů...Jak vyplývá z výše citovaného ustanovení § 406 odst. 4 IZ, skutečnost, že dlužník upřednostňuje oddlužení plněním splátkového kalendáře před oddlužením zpeněžením majetkové podstaty, které zvolili věřitelé (respektive insolvenční soud),*

¹⁹⁴ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 1509–1510

¹⁹⁵ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 1558

nezakládá jeho právo podat odvolání proti usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty...Insolvenční zákon tak nedává dlužníku možnost odvolání proti rozhodnutí, kterým soud schválil způsob jeho oddlužení, kromě případů, kdy dlužník nesouhlasí s tím, že soud nevyhověl jeho návrhu na stanovení jiné výše měsíčních splátek...¹⁹⁶ Z uvedeného vyplývá, že dlužník není oprávněn podat odvolání proti usnesení o schválení oddlužení, kromě výjimečných případů, kdy požádal insolvenční soud o stanovení jiné výše měsíčních splátek a soud takovému návrhu nevyhověl.

3.3.8. Formy oddlužení

Jak bylo řečeno výše, insolvenční soud v usnesení o schválení oddlužení zároveň určí konkrétní formu oddlužení. V minulosti rozhodnutí o způsobu oddlužení náleželo pouze věřitelům, kteří prostřednictvím hlasování na tzv. první schůzi věřitelů rozhodli o způsobu oddlužení. Dosavadní zkušenosti s nepříliš velkou aktivitou věřitelů a jejich častou absencí na této schůzi vedly zákonodárce ke změně dosavadní právní úpravy. Pokud mají věřitelé zájem na svolání této schůze, jsou povinni dosáhnout dvojí kvalifikované většiny nezajištěných věřitelů, tj. nadpoloviční většiny co do počtu hlav věřitelů a zároveň jejich pohledávky musejí procentuálně tvořit nadpoloviční většinu všech nezajištěných přihlášených pohledávek. V praxi k dosažení tohoto kvora v případě řešení úpadku dlužníka oddlužením není příliš časté, a proto je běžnou praxí, že o způsobu oddlužení rozhoduje insolvenční soud sám.¹⁹⁷

Současná právní úprava stanovuje dva způsoby řešení oddlužení, a to zpeněžením majetkové podstaty dlužníka a plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty dlužníka.¹⁹⁸ Novela IZ provedená zákonem č. 31/2019 Sb., upustila od do té doby aplikovaného pravidla „buď prodáme dlužníkovi majetek (oddlužení zpeněžením majetkové podstaty) nebo dlužníkovi majetek ponecháme za předpokladu, že dlužník bude po dobu pěti let věřitelům odevzdávat své pravidelné i mimořádné příjmy (oddlužení plněním splátkového kalendáře)“. Je zřejmé, že zmiňovaná novela tak zachovala způsob řešení oddlužení

¹⁹⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6.6.2016, sp .zn. 4 VSPH 36/2016, KSHK 42 INS 31903/2012

¹⁹⁷ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 1490

¹⁹⁸ Ust. § 398 IZ

zpeněžením majetkové podstaty, a naopak nahradila druhý způsob řešení oddlužení tzv. plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.¹⁹⁹

Zpeněžení majetkové podstaty představuje formu jednorázového vyrovnání pohledávek věřitelů ze zdrojů stávajících aktiv dlužníka. Pohledávky jsou uspokojovány z výtěžku zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty. Tento postup uspokojení pohledávek věřitelů připomíná řešení úpadku dlužníka konkursem.²⁰⁰ Zákon stanoví, že při zpeněžení majetkové podstaty při oddlužení se postupuje obdobně jak je tomu u zpeněžení majetkové podstaty při konkursu a má rovněž tytéž účinky.²⁰¹ Zpeněžením majetkové podstaty se dle ust. § 283 IZ rozumí převedení veškerého majetku, který náleží do majetkové podstaty dlužníka, na peníze za účelem uspokojení věřitelů, využití dlužnických bankovních kont a jeho peněžní hotovosti, i úplatné postoupení dlužnických pohledávek za třetí osobou. Uspokojení zajištěných věřitelů je realizováno pouze z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka²⁰² a nezajištění věřitelé jsou pak uspokojováni z výtěžku nezajištěného majetku a dále případným přebytkem ze zpeněžení zajištěného majetku po úplném uspokojení pohledávek zajištěných věřitelů.²⁰³ Oddlužení touto formou není nijak časově ohraničeno, na rozdíl od druhého způsobu řešení oddlužení. Výhodu tohoto způsobu řešení úpadku spatřuji v zachování pravidelných příjmů dlužníka a v menší administrativní a časové zátěži insolvenčního správce. Nevýhodou pak může být nižší uspokojení věřitelů a s tím spojené nezohlednění mimořádných příjmů dlužníka, zamlčený majetek dlužníka či zjevné výhodnější postavení zajištěných věřitelů.

Plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je způsob řešení oddlužení, který nahradil způsob oddlužení plněním splátkového kalendáře, spočívající v pravidelném hrazení měsíčních splátek. Přesto pravidelné hrazení měsíčních splátek je stále mnohdy jediným zdrojem uspokojení nezajištěných věřitelů i v rámci tohoto řešení oddlužení. Ust. § 395 odst. 1 písm. e) IZ stanoví minimální výši měsíční splátky, která odpovídá výši měsíční zálohy na odměnu a

¹⁹⁹ MARŠÍKOVÁ J. Zdroje plnění v oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty. *Advokátnídeník.cz* [online]. Publikováno dne 15.3.2020, [cit. 10.3.2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/05/zdroje-plneni-v-oddluzeni-splatkovym-kalendarem-se-zpenezenim-majetkove-podstaty/>

²⁰⁰ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 1475

²⁰¹ Ust. § 398 odst. 2 ve spojení s ust. § 283 IZ

²⁰² Ust. § 398 odst. 2 IZ

²⁰³ MLEJNKOVÁ I. Způsoby oddlužení. *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon – komentář*. [online]. [cit. 10.3.2023].

hotové výdaje insolvenčního správce a stejné výši takové měsíční zálohy sloužící k uspokojení všech věřitelů, tj. včetně věřitelů pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň (vyjma pohledávek na uhrazení zákonného výživného a odměny sepisovatele návrhu na povolení oddlužení). Druhou předpokládanou variantou uspokojení věřitelů, byť i jen zčásti, je zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. Dle ust. § 398 odst. 3 IZ je dlužník povinen vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení, a to za předpokladu, že zpeněžením takového majetku dojde k částečnému uspokojení dlužníkových věřitelů.²⁰⁴ Výhodami tohoto způsobu oddlužení je pravděpodobnost vyššího uspokojení věřitelů, s tím související zohlednění i mimořádných příjmů dlužníka, které jsou často v nemalé výši v poměru k celkové výši dluhů dlužníka. Nevýhodou je pak zejména časová a administrativní náročnost celého procesu. O realizaci a postupu insolvenčního správce v rámci řešení oddlužení, bude podrobně pojednáno v poslední kapitole této práce.

3.4. Splnění oddlužení

Splnění oddlužení je pomyslným světlem na konci tunelu, ke kterému dlužník celé insolvenční řízení směřuje. Se splněním oddlužení je spojeno osvobození dlužníka od placení jeho pohledávek, čímž dochází k úplnému naplnění cíle insolvenčního řízení a zejména samotného účelu institutu oddlužení. Současně dochází k naplnění dalšího cíle insolvenčního řízení, a to k poměrnému uspokojení věřitelů v co nejvyšší možné míře. Splnění oddlužení se liší v závislosti na určeném způsobu řešení oddlužení, tedy zda se jedná o oddlužení zpeněžením majetkové podstaty či plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

V případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dochází ke splnění oddlužení po podání zprávy o splnění rozvrhového usnesení²⁰⁵, tj. okamžiku, kdy insolvenční správce informuje soud o tom, že došlo k vyplacení výtěžku zpeněžení mezi věřitele v souladu s rozvrhovým usnesením. Ke splnění dochází pouze za předpokladu, že dlužník splnil všechny své povinnosti uložené mu soudem usnesením o schválení oddlužení.²⁰⁶

²⁰⁴ MARŠÍKOVÁ J. Zdroje plnění v oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty. *Advokátnídeník.cz* [online]. Publikováno dne 15.3.2020, [cit. 10.3.2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/05/zdroje-plneni-v-oddluzeni-splatkovym-kalendarem-se-zpenezenim-majetkove-podstaty/>

²⁰⁵ Ust. § 412a odst. 2 IZ

²⁰⁶ Ust. § 412a odst. 2 věta druhá IZ

Pokud je oddlužení řešeno formou plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, zákon přepokládá v souvislosti se splněním oddlužení tyto tři situace:

- dlužník splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši;
- dlužník v době tří let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 60 % jejich pohledávek;
- dlužníkovi nebylo po dobu 5 let od schválení oddlužení toto oddlužení zrušeno a dlužník zároveň neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů.²⁰⁷

První varianta uvádí situaci, kdy dlužník je schopen v průběhu insolvenčního řízení uhradit 100 % svých dluhů nezajištěným věřitelům. Tato situace může nastat kdykoli během 5 let od schválení oddlužení (v případě dlužníka s invalidním důchodem II. či III. stupně a starobním důchodem je tato doba zkrácena na 3 roky). Jedná se o nepříznivější variantu splnění oddlužení, a to zejména pro nezajištěné věřitele, jejichž pohledávky jsou plně uspokojeny.

Druhá varianta pak představuje určitou výhodu pro dlužníky, kteří jsou schopni vzhledem k jejich vyšším příjmům uhradit nadpoloviční většinu, tj. 60 % svých nezajištěných pohledávek, během 36 měsíců od schválení oddlužení. Současně je tato varianta značnou motivací dlužníka hradit co nejvyšší možné výši měsíční splátky a představuje určitý kompromis pro dlužníky i jeho věřitele.²⁰⁸

Poslední varianta představuje řešení pro dlužníky, kteří nejsou schopni vzhledem k jejich příjmům splnit oddlužení prvními dvěma výše uvedenými variantami. Pokud dlužník po dobu celého insolvenčního řízení řádně hradí pravidelné měsíční splátky, neporušuje své povinnosti a vynakládá veškeré úsilí k plnému uspokojení svých věřitelů, insolvenční soud rozhodne o splnění jeho oddlužení a osvobození od placení jeho pohledávek. Má se za to, že dlužník splnil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat, k uspokojení pohledávek svých věřitelů, jestliže splatil alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů.²⁰⁹ Jedná se o určitý přežitek původní 30% hranice uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů obsažený ve znění IZ

²⁰⁷ Ust. § 412a odst. 1 IZ

²⁰⁸ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční právo prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 350

²⁰⁹ Ust. § 412a odst. 1 písm. c) IZ

před tzv. velkou novelou provedenou zákonem č. 31/2019 Sb. Dle právní úpravy totiž bylo možné přiznat dlužníku osvobození od placení jeho pohledávek jen v případě, kdy nezajištění věřitelé obdrželi plnění v hodnotě alespoň 30% jejich pohledávek.²¹⁰ Zrušení této hranice však automaticky neznamená osvobození dlužníka od zbytku jeho dluhů, ač si tak mnozí z nich myslí. Zmiňovaná novela IZ měla za účel usnadnit dlužníkům vstup do oddlužení. V současné době má dlužník řadu povinností, které je nucen v průběhu celého řízení plnit, a pokud tak nečiní může být takové jednání považováno ze strany insolvenčního soudu za důvod nesplnění oddlužení, tedy neosvobození dlužníka od placení jeho dluhů. Dále pak je třeba si uvědomit, že insolvenční řízení je i nadále řízeno zásadou co nejvyššího možného uspokojení věřitelů, podle níž je třeba posuzovat úsilí dlužníka s co nejvyšší pečlivostí a obezřetností.²¹¹ Posouzení dostatečného úsilí dlužníka náleží příslušnému insolvenčnímu soudu, který v konkrétním případě posoudí veškeré okolnosti a rozhodne, zda shledává, že dlužník v souladu s předmětným ustanovením vynaložil veškeré úsilí. Vzhledem ke stáří příslušné novely nelze v současné době činit závěry, ani z ustálené judikatury, co je považováno za takové veškeré úsilí a jaké konkrétní jednání dlužníka bude posouzeno jako natolik závažné neplnění povinností dlužníka mající za příčinu neosvobození od placení dlužnických pohledávek. První soudní rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek, resp. neosvobození dlužníků dle příslušné novely IZ lze přitom očekávat nejdříve v roce 2024. Zda se soudní judikatura přikloní k současné tendenci zákonodárce zmírňování podmínek pro oddlužení a postupnému zahlazování primárního prvku insolvenčního řízení, tedy nápravy dlužníka, či zda judikatura setrvá i s ohledem na právní jistotu věřitelů v duchu právní úpravy před předmětnou novelou, to už obsahově převyšuje téma této práce, a proto si autorka dovolí tuto úvahu ponechat bez dalšího komentáře.

Rozhodnutí o splnění oddlužení vydá soud na základě předložené zprávy o splnění oddlužení, přičemž soud vezme na vědomí splnění oddlužení, rozhodne o osvobození dlužníka od placení jeho pohledávek, o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech a zproští insolvenčního správce jeho funkce.²¹²

²¹⁰ Ust. § 415 IZ, v původním znění

²¹¹ KRATOCHVÍLOVÁ L. Posuzování vynaloženého úsilí dlužníka v průběhu insolvenčního řízení. *Právní prostor.cz*. [online]. Publikováno dne 5.1.2023, [cit. 10.3.2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/posuzovani-vynalozeneho-usili-dluznika-v-prubehu-insolvencniho-rizeni>

²¹² Ust. § 413 odst. 1 a § 414 odst. 1 IZ

4. ÚLOHA INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE V ODDLUŽENÍ

Insolvenční správce zaujímá v rámci insolvenčního řízení zásadní roli. Jeho úlohu lze rozdělit do dvou fází: první fáze představuje období od ustanovení insolvenčního správce do schválení oddlužení a druhá fáze pak období od schválení oddlužení do zproštění funkce insolvenčního správce. Během těchto fází vystupuje insolvenční správce jako „prodloužená ruka insolvenčního soudu“ a zároveň jako průvodce dlužníka insolvenčním řízením a jeho dozorce dohlížející na plnění dlužnických povinností.

Tato kapitola je věnována roli insolvenčního správce v rámci řešení úpadku dlužníka oddlužením, zejména pak je rozebráno, jakými právy insolvenční správce disponuje a jaké povinnosti mu IZ ukládá. Jednotlivé úkony insolvenčního správce jsou členěny chronologicky s ohledem na časovou posloupnost průběhu oddlužení. Obsah této části vychází zejména z poznatků autorky získaných během praxe absolvované v kanceláři insolvenčního správce, dále pak ze soudní judikatury a odborné literatury zabývající se danou problematikou.

4.1. Insolvenční správce jako subjekt insolvenčního řízení

Postavení insolvenčního správce jakožto subjektu insolvenčního řízení bylo do určité míry řešeno v první kapitole této práce. Proto k dané problematice autorka pouze dodává, že jsou nadále mezi odborníky vedeny spory o to, zda lze insolvenčního správce označit za veřejného činitele, jak mimo jiné uzavřel i Ústavní soud²¹³, nebo zda je insolvenční správce podnikatelem ve smyslu ust. § 420 a násl. OZ. Důvodová zpráva k novele IZ, zákonu č. 64/2017 Sb., se přiklání k prvnímu chápání insolvenčního správce, když v definici problému předmětného zákona uvádí: „*Insolvenční správci nesmějí být pouze „vzájemně si konkurujícími podnikateli“ , kteří na úkor kvality výkonu své funkce usilují o získání co největšího počtu insolvenčních věcí za účelem maximálního navýšení svých příjmů. Naopak, insolvenční správci by měli být de facto veřejnoprávními orgány respektujícími primárně základní zásady insolvenčního řízení...“*²¹⁴ Dle názoru autorky je postavení insolvenčního správce natolik specifické, že nelze považovat ani jedno tvrzení za zcela přesné. Insolvenční správce je určitým kvazi veřejným činitelem, když je jmenován do své funkce insolvenčním soudem, který ovšem vykazuje určité

²¹³ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01

²¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., DZ 64/2017 – 1.2. Definice problému

dílčí znaky podnikatele, např. výkon výdělečné činnosti na vlastní účet (odměna insolvenčního správce) i odpovědnost (srov. § 37 IZ) a soustavnost takového jednání. Otázkou pak zůstává, do jaké míry insolvenční správce vykonává tuto činnost samostatně a nezávisle, když veškeré jeho úkony se řídí právní úpravou, pokyny insolvenčního soudu, popř. věřitelských orgánů. Proto autorka shledává postavení insolvenčního správce jako určitý kompromis mezi podnikatelem působícím na trhu mezi konkurenty a veřejným činitelem.

V jednotlivých podkapitolách se autorka práce zaměří na způsob přidělování konkrétních případů insolvenčními správci, způsob jeho ustanovení do funkce a popíše důvody vyloučení, odvolání a zproštění funkce insolvenčního správce s odkazem na judikaturu.

4.1.1. Ustanovení insolvenčního správce do funkce

Insolvenční správce je pro konkrétní insolvenční řízení ustanoven usnesením insolvenčního soudu na základě tzv. rotačního principu, ze seznamu insolvenčních správců vedeného pro daný obvod okresního soudu. Tento rotační princip spočívá v určení osoby insolvenčního správce předsedou insolvenčního soudu dle ust. § 4 odst. 1 vyhlášky č. 311/2007 Sb., který tak činí na základě žádosti konkrétního soudce, jemuž byla rozvrhem práce přidělena daná věc. Je rozhodné, v jakém pořadí podle data a času byla tato žádost doručena předsedovi insolvenčního soudu, protože od toho se následně odvíjí určení osoby insolvenčního správce dle jeho pořadí v jmenném seznamu insolvenčních správců určené pořadím dle data zápisu jeho sídla či provozovny do příslušné části seznamu. Další rozhodnou skutečností je způsob řešení úpadku daného dlužníka, tj. oddlužení či konkurs. V případě podaného návrhu na povolení oddlužení předseda insolvenčního soudu volí v obecné části seznamu insolvenčních správců.²¹⁵ Takto upravený postup přidělování jednotlivých případů insolvenčním správcům považuje autorka za přinejmenším vhodný, a to z důvodu zamezení korupčního jednání a zvýšení transparentnosti insolvenčního řízení. Zároveň pak nevznikají časté pochybnosti o nepodjatosti insolvenčního správce a jeho neutrálním postavení tak, jak tomu bylo v minulosti, o čemž je uvedena zmínka níže.

Z pravidla rotačního principu volby insolvenčních správců existují tři zákonné výjimky, kdy z vážných důvodů dochází k určení osoby insolvenčního

²¹⁵ ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. s. 165

správce pro konkrétní řízení jiným způsobem. Tyto vážné důvody musí být ze strany předsedy insolvenčního soudu dostatečně odůvodněny, tzn. musí být logické a srozumitelné, proč bylo namísto určitého insolvenčního správce dle tzv. rotačního principu přistoupeno k určení konkrétního insolvenčního správce²¹⁶. První důvod v pořadí upravuje ust. § 25 odst. 1 IZ, kdy stanoví určení insolvenčního správce dle návrhu uvedeném v reorganizačním plánu v případě řešení úpadku reorganizací. Druhou možností obsaženou ust. § 25 odst. 4 IZ je ustanovení insolvenčního správce na základě rozhodnutí předsedy insolvenčního soudu, který určí insolvenčním správcem dlužníků, kteří tvoří koncern, stejnou osobu, pokud tomu nebrání určité okolnosti.

Poslední možností, pro oddlužení nejpravděpodobněji aplikovatelnou, je možnost určení osoby insolvenčního správce mimo rotační princip předsedou insolvenčního soudu ze seznamu insolvenčních správců na základě předpokladu, že je to „nezbytné se zřetelem k dosavadnímu stavu insolvenčního řízení, k osobě dlužníka a k jeho majetkovým poměrům, jakož i k odborné způsobilosti insolvenčního správce, jeho dosavadní činnosti a k jeho zatížení“.²¹⁷ Takové rozhodnutí je předseda insolvenčního soudu povinen odůvodnit s potřebnou pečlivostí a opodstatněností. V minulosti totiž docházelo v souvislosti s předmětným ustanovením ke zjevnému obcházení zákona ze strany Krajského soudu v Ostravě, když předsedkyně soudu hromadně a záměrně neustanovovala insolvenční správce na základě tzv. rotačního principu, nýbrž dle svého vlastního uvážení s odkazem na předmětné ustanovení IZ s odůvodněním „zajištění rovnoměrného zatížení insolvenčních správců“. Takové jednání mělo za následek vytvoření skupiny 72 privilegovaných insolvenčních správců a během roku 2014 bylo zjištěno vydání celkem 596 nadbytečných opatření předsedkyně soudu zatěžující soudní aparát.²¹⁸ Celou záležitostí se později zabýval Ústavní soud, který shledal jednání předsedkyně Krajského soudu v Ostravě jako: „spočívající v plošném a dlouhodobém popírání zákonných pravidel a přidělování insolvenčních věcí podle vlastní - svévolné úvahy, vykazují rysy obcházení zákona ve značném měřítku; jejich projevy lze nazvat "insolvenčním inženýrstvím" a

²¹⁶ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 6.9.2016, sp. zn. IV. ÚS 3141/15

²¹⁷ Ust. § 25 odst. 5 IZ

²¹⁸ ŠRÁMEK Dušan. Insolvenční správci: Krajský soud v Ostravě porušuje zákon. *Česká-justice.cz* [online]. Publikováno dne 9.2.2015, [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2015/02/insolvenzni-spravci-krajsky-soud-v-ostrave-porusuje-zakon/>

*u dotčených subjektů logicky podněcují úvahy o záměrně budovaném klientelistickém, či dokonce korupčním prostředí“.*²¹⁹

Výrok o ustanovení určeného insolvenčního správce do funkce je obsažen v rozhodnutí o úpadku.²²⁰ Insolvenčního správce lze ustanovit do funkce dříve jakožto tzv. předběžného insolvenčního správce (viz kapitola 2.6.3.). Pokud je způsobem řešení úpadku dlužníka oddlužení, bývá běžnou praxí, ne-li pravidlem, ustanovení insolvenčního správce v rozhodnutí o úpadku spojeném s rozhodnutím o povolení oddlužení.

4.1.2. Vyloučení, odvolání a zproštění funkce insolvenčního správce

Insolvenční správce je vyloučen z insolvenčního řízení, pokud existuje důvod pochybovat o jeho nepodjatosti, a to vzhledem k jeho poměru k věci či k účastníkům řízení.²²¹ Pochybnosti jsou dány vždy pokud např. insolvenční správce má sám pohledávku za dlužníkem nebo pokud je insolvenční správce sám poddlužníkem dlužníka. Pokud se insolvenční správce dozví o takové pochybnosti, je povinen tuto skutečnost oznámit neprodleně insolvenčnímu soudu, soudce poté rozhodne o důvodnosti oznámení o podjatosti insolvenčního správce.²²² V praxi se autorka setkala zejména s případem, kdy insolvenčním správcem byl ustanoven advokát, který zároveň sepisoval danému dlužníku insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení a zastupoval dlužníka v jiném občanskoprávním sporu. V tomto případě insolvenční soud dovedl oznámení insolvenčního správce o jeho podjatosti jako důvodné a insolvenčního správce vyloučil.

Judikatura dovedla, že důvodem pochybnosti o nepodjatosti insolvenčního správce naopak není jeho poměr jen k některému z věřitelů dlužníka nebo jen k některému zástupci takových věřitelů²²³ či jeho poměr k věřiteli odvíjející se z „dřívějších“ insolvenčních řízení²²⁴. Pokud však taková situace v rámci insolvenčního řízení nastane je na místě uplatnit postup dle ust. § 34 IZ, tedy ustanovit odděleného insolvenčního správce. Podjatost insolvenčního správce bývá zpravidla řešena před rozhodnutím o schválení oddlužení dlužníka, mohou ale

²¹⁹ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 6.9.2016, sp. zn. IV.ÚS 3141/15

²²⁰ Ust. § 27 odst. 1 IZ a ust. § 136 odst. 2 písm. b) IZ

²²¹ Ust. § 24 odst. 1 IZ

²²² HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 102–103

²²³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.6.2014, sen. zn. 29 NSČR 107/2013

²²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.8.2015, sen. zn. 29 NSČR 110/2014

nastat i situace, kdy podjatost insolvenčního správce vyjde najevo až po schválení oddlužení.

K odvolání insolvenčního správce z funkce a zproštění jeho funkce může dojít kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení. K odvolání insolvenčního správce insolvenčním soudem dochází dle ust. § 31 odst. 1 IZ z důležitých důvodů, které nemají původ v porušení povinností insolvenčního správce, na návrh věřitelského výboru anebo i bez takového návrhu rozhodnutím soudu. Tento krok insolvenčního soudu je chápán jako rozhodnutí nesankčního charakteru, nepřipadá proto v úvahu jako důsledek pochybení insolvenčního správce.²²⁵ Důvody pro odvolání insolvenčního správce z funkce musí být natolik závažné a důvodné, že nelze nadále předpokládat možnost řádného výkonu funkce insolvenčního správce v rámci konkrétního řízení. Takovými důvody jsou například dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav insolvenčního správce či dlouhodobá zahraniční cesta. Tyto důvody mohou mít však i právní charakter, např. postavení oprávnění vykonávat činnost insolvenčního správce, zrušení povolení výkonu činnosti²²⁶ či dokonce omezení svéprávnosti insolvenčního správce.

Speciálním případem odvolání insolvenčního správce z funkce je pak odvolání na jeho vlastní žádost. Takovou situaci předpokládá ust. § 31 odst. 2 IZ v případě, že insolvenční správce požádá do tří dnů poté, co se o svém ustanovení na schůzi věřitelů dozvěděl. Odvolá-li soud insolvenčního správce z funkce, je třeba zároveň ustanovit nového insolvenčního správcem, kterého je odvolaný insolvenční správce povinen neprodleně kontaktovat, informovat o průběhu řízení a o své dosavadní činnosti, předat spisový materiál a poskytnout další potřebnou součinnost.²²⁷

Zproštění insolvenčního správce funkce je z dikce ust. § 32 IZ chápáno jako zbavení funkce sankčního charakteru. „*Insolvenčního správce, který neplní řádně své povinnosti nebo který nepostupuje při výkonu své funkce s odbornou péčí anebo který závažně porušil důležitou povinnost, uloženou mu zákonem nebo soudem, může insolvenční soud na návrh věřitelského orgánu nebo dlužníka anebo i bez tohoto návrhu jeho funkce zprostit.*“²²⁸ Je zřejmé, že toto ustanovení patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou a je tak zejména

²²⁵ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 115

²²⁶ Ust. § 31 odst. 3 IZ

²²⁷ Ust. § 31 odst. 4 a 5 IZ

²²⁸ Ust. § 32 IZ

na insolvenčním soudu, aby dle svého uvážení vymezil důvod zproštění insolvenčního správce funkce.²²⁹ Takovým důvodem může být například nesplnění závazného pokynu insolvenčního soudu či zajištěného věřitele, liknavý soupis majetkové podstaty dlužníka, zpeněžování majetkové podstaty v rozporu s IZ, nesplnění povinnosti uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu.²³⁰ Autorka dodává, že v současné době lze pozorovat spíše zbrzdění do té doby hojného využívání tohoto institutu s cílem zamezení nežádoucího protahování řízení, a to i přesto, že ústup množství porušování povinností ze strany insolvenčních správců v zásadě není pozorovatelný.²³¹

4.2. První úkony insolvenčního správce

Insolvenční správce bezprostředně po ustanovení do funkce, resp. po doručení rozhodnutí o ustanovení jeho osoby, v rámci oddlužení zahájí své první úkony, jimiž jsou zejména kontaktování dlužníka, zjištění majetkové podstaty a s tím spojené rozeslání žádostí o součinnost na příslušné obchodní společnosti a správní orgány, jakož i lustrace katastru nemovitostí, obchodního rejstříku a jiných rejstříků. IZ ani prováděcí předpisy nestanoví přesný procesní postup pro tyto jednotlivé úkony, které musí insolvenční správce učinit, a proto následující části této práce jsou zpracovány zejména ze získaných praktických zkušeností autorky plynoucí z praxe v kanceláři insolvenčního správce s odkazem na soudní judikaturu, která se danou problematikou zabývá.

Mnoho insolvenčních správců v současné době pro správu přidělených insolvenčních řízení využívá software IR-IS vyvinutý obchodní společností ARET Praha s.r.o. Software IR-IS slouží k usnadnění komplexního vedení agendy insolvenčního správce. V tomto programu má insolvenční správce přehledně seřazené jednotlivé spisy, se kterými může dále pracovat. Software umožňuje přímé nahlížení do spisů uložených na serveru www.justice.cz a mnoho dalších funkcí.²³² V praxi zjištění nového nápadu pak vypadá tak, že program IR-IS po aktualizaci zobrazí v záložce s názvem Rejstřík IS-IR nová insolvenční řízení, v nichž byl

²²⁹ HÁSOVÁ J., MORAVEC T., VALENTA P. *Vybrané instituty insolvenčního zákona v rozhodnutích Nejvyššího soudu*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2019. s.35

²³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.8.2015, sen. zn. 29 NSCR 93/2014

²³¹ NAVRÁTIL Martin. Vývoj soudní praxe při posuzování důvodů zproštění insolvenčního správce. *epravo.cz* [online]. Publikováno dne 18.11.2022, [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vyvoj-soudni-praxe-pri-posuzovani-duvodu-zprosteni-insolvencniho-spravce-115536.html?mail>

²³² *IR-IS.cz* [online]. ARET Praha s.r.o., 2018., [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://www.ir-is.cz/>

insolvenční správce ustanoven. Ten poté založí nové řízení mezi své stávající spisy a dále nový nápad zpracovává. Autorka podotýká, že tento způsob zpracování nového nápadu insolvenčního řízení a užívání daného softwaru IR-IS není předepsán žádným právním předpisem a je zcela na uvážení insolvenčního správce, zda k tomuto přistoupí a zpoplatněný software využije.

Mezi nejzákladnější a zároveň mnohdy nejkomplicovanější počáteční úkony insolvenčního správce patří zkontaktování dlužníka. Insolvenční správce zašle dlužníkovi oznámení o ustanovení jeho osoby do funkce insolvenčního správce dlužníka s odkazem na příslušné usnesení insolvenčního soudu, dále oznámí dlužníkovi termín a místo konání přezkumného jednání, vyzve jej k započetí pravidelného hrazení záloh na odměnu insolvenčního správce a náhradu hotových výdajů na účet majetkové podstaty dlužníka, který byl zřízen u bankovní společnosti pro konkrétní insolvenční řízení, a dále dlužníka poučí o jeho dalších povinnostech a právech. Insolvenční správce kontaktuje i insolvenční soud, kterému zašle sdělení o svém aktuálním sídle, kontaktech na svou osobu, popř. kancelář, předloží opis pojistné smlouvy a pokud se jedná o v.o.s., sdělí jméno ohlášeného společníka, který bude v dané věci jednat.²³³ Insolvenční správce zašle soudu s ohledem na doručování v insolvenčním řízení také kontaktní dopis, který byl zaslán dlužníkovi. Jak bylo výše uvedeno, zkontaktování dlužníka patří často mezi velmi komplikované úkoly. Dlužníci obvykle mají trvalé bydliště na obecním úřadě některé z obcí a v insolvenčním návrhu neuvádějí korespondenční adresu či kontaktní telefon, popř. emailovou adresu. Pro insolvenčního správce je pak velmi obtížné dlužníka zkontaktovat a sdělit mu potřebné informace, zejména o ustanovení insolvenčního správce a o konání přezkumného jednání. Neaktivita dlužníka a nemožnost jej zkontaktovat ze strany insolvenčního správce, resp. opakované nedostavení se na přezkumné jednání (schůzi věřitelů), vede k rozhodnutí o neschválení oddlužení insolvenčním soudem pro sledování nepoctivého záměru ve smyslu ust. § 395 odst. 1 IZ.²³⁴ Mnohdy se dlužník po doručení neschválení oddlužení ozve insolvenčnímu správci a namítá, že nebyl informován o konání přezkumného jednání z důvodu, že mu nebylo doručeno příslušné oznámení na uvedenou adresu. Takové námitky dlužníka však již nemají vliv na další průběh insolvenčního řízení. Autorka se v souvislosti s uvedenými

²³³ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční řízení prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 139

²³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.9.2019, sen zn. 29 NSČR 163/2018

skutečnostmi domnívá, že k zamezení daného problému by přispěla vyšší informovanost dlužníků ze strany sepisovatelů návrhu, zejména pokud sepisovatel návrhu upozorní dlužníka na jeho povinnost komunikovat s insolvenčním správcem a poskytnout mu své kontaktní údaje, popř. jej upozorní na brzké doručení oznámení o ustanovení insolvenčního správce na jím uvedenou adresu, a rovněž obligatorní vyplnění veškerých kontaktních, byť neformálních, údajů dlužníka v návrhu na povolení oddlužení, tj. skutečného místa bydliště, emailové adresy a telefonního čísla.

Hlavním úkolem insolvenčního správce v oddlužení je získání informací o majetkové situaci dlužníka. Majetek, který se nachází ve vlastnictví dlužníka, může být po jeho zjištění neprodleně zahrnut do majetkové podstaty. Insolvenční správce má několik možností, jak může zjistit majetek dlužníka. Prvotním zdrojem informací je dlužníkův návrh na povolení oddlužení, resp. jeho příloha seznam majetku, ve kterém je dlužník povinen uvést veškerý svůj hmotný i nehmotný, movitý i nemovitý majetek. V návrhu na povolení oddlužení dlužník uvádí jako svůj majetek příjmy, které zároveň dokládá příslušnými listinami. V praxi bohužel často dochází k situacím, kdy dlužník v seznamu majetku neuvede jedinou položku, i přesto, že insolvenční správce následně zjistí, že dlužník vlastní např. osobní automobil nezanedbatelné hodnoty či nemovitost. Druhý způsob zjištění majetku dlužníka probíhá dotazem na příslušné instituce a společnosti. Mezi takové subjekty patří katastr nemovitostí, registr vozidel, banky a jiné bankovní společnosti, pojišťovny, poskytovatelé telekomunikačních služeb, poskytovatelé energetických služeb, okresní správa sociálního zabezpečí, příslušný finanční úřad a obecný soud dlužníka.²³⁵ Insolvenční správce může v konkrétním případě zvážit, zda se dotáže i na specifické subjekty, např. Policii ČR ohledně vlastnictví zbraní, letecký rejstřík vedený Úřadem pro civilní letectví či námořní rejstřík vedený Ministerstvem dopravy. Třetím zdrojem jsou pak další informace poskytnuté dlužníkem na dotaz insolvenčního správce. Insolvenční správce je rovněž oprávněn provést vlastní šetření v obydlí dlužníka na základě rozhodnutí o nařízení prohlídky bytu, sídla a jiných místností, jakož i skříní a jiných schránek.²³⁶

Dalším z prvních úkonů provedených insolvenčním správcem je zřízení speciálního bankovního účtu majetkové podstaty za účelem oddělené vedení

²³⁵ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 145–146

²³⁶ Ust. § 212 odst. 2 IZ

majetku dlužníka náležejícího do majetkové podstaty.²³⁷ Autorka dodává, že nedostatečná právní úprava této povinnosti insolvenčního správce, resp. povinností bankovních institucí, v praxi značně komplikuje činnost insolvenčního správce, jelikož mnohdy dochází ze strany bankovních institucí k velkému prodlení se zakládáním předmětných bankovních účtů a tím i k nežádoucím průtahům a administrativní zátěži celého insolvenčního řízení.

4.3. Přezkum přihlášených pohledávek věřitelů

Přezkoumání přihlášených pohledávek věřitelů insolvenčním správcem je klíčovou fází insolvenčního řízení, během které dochází ke zjištění celkové výše dlužné částky a zjištění výši jednotlivých pohledávek a případnému ponížení celkového dluhu o popřené pohledávky věřitelů. Insolvenční správce uplatňuje při přezkumu přihlášených pohledávek prvky nalézacího řízení.

Insolvenční soud po obdržení přihlášky pohledávky věřitele tuto předá insolvenčnímu správci prostřednictvím datové schránky v souladu s ust. § 174 odst. 1 IZ, který tuto přezkoumá. Samotný proces předběžného přezkumu přihlášených pohledávek insolvenčním správcem není formálně upraven, a proto insolvenční správce tak činí na základě svého uvážení s ohledem na dosažené znalosti a zkušenosti. Je třeba, aby jednotlivé přihlášené pohledávky věřitelů byly podrobeny přezkumu ze všech hledisek rozhodných pro jejich hodnocení a zjištění. Insolvenční správce při samotném přezkumu vychází z přihlášky pohledávky a jejích příloh, účetnictví dlužníka či jiné evidence dlužníka, např. daňové evidence. Je nezbytné, aby přihláška pohledávky sama o sobě osvědčovala oprávněnost uplatněného nároku věřitele.²³⁸ Pokud přihláška pohledávky nedostatečně osvědčuje vznik nároku či jiné skutečnosti potřebné pro osvědčení její existence je insolvenční správce oprávněn vyzvat věřitele s lhůtou 15 dnů k opravě či doplnění přihlášky pohledávky nebo předložení potřebných listin k prokázání vzniku či existence pohledávky či jiných skutečností²³⁹, např. v praxi se často autorka setkává se situací, kdy věřitel v insolvenčním návrhu uvede, že uplatňovaný nárok byl vymáhán exekučně, což má význam pro promlčení tvrzené pohledávky, avšak současně věřitel nedoloží listinu prokazující tuto skutečnost.

²³⁷ Ust. § 36 odst. 5 IZ

²³⁸ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 774

²³⁹ Ust. § 188 odst. 2 IZ

Tento úkon insolvenčního správce považuje autorka práce za jeden z nejnáročnějších a nejodpovědnějších, a to vzhledem k častému vysokému počtu přihlášených pohledávek a nutnosti pečlivého přístupu ke každému konkrétnímu případu, kdy insolvenční správce je povinen přezkoumat přihlášené pohledávky z formálního, obsahového i skutkového hlediska. Tato činnost vyžaduje zpravidla vysokou odbornost a znalost právní úpravy, zejména občanského a obchodního práva. Insolvenční správce je povinen postupovat při přezkoumávání přihlášených pohledávek s odbornou péčí a případné porušení této povinnosti jde k tíži insolvenčního správce.²⁴⁰ V rámci oddlužení fyzické osoby, která není povinna vést účetnictví, je obtížné zjistit, zda pohledávka věřitele skutečně vznikla či zda již nebyla uhrazena. K vytvoření takového závěru je potřeba součinnosti dlužníka, který ne vždy potřebnou součinnost insolvenčnímu správci poskytne.

Insolvenční správce po předběžném přezkumu přihlášených pohledávek připraví dokumentaci určenou k přezkumnému jednání s dlužníkem, přičemž mezi předmětné dokumenty patří formuláře s názvem Seznam přihlášených pohledávek a Zpráva pro oddlužení a o přezkumu dostupné na webových stránkách www.justice.cz, jejichž náležitosti upravuje vyhláška č. 191/2017 Sb. Insolvenční správce si na přezkumné jednání může připravit i jiné potřebné dokumenty či seznam otázek, na které považuje za potřebné se dlužníka zeptat.

4.3.1. Přezkumné jednání s dlužníkem

Po uplynutí lhůty pro přihlašování pohledávek věřitelů do insolvenčního řízení a po předběžném přezkumu těchto pohledávek insolvenčním správcem přichází na řadu přezkumné jednání s dlužníkem. V minulosti probíhalo přezkumné jednání v rámci oddlužení u insolvenčního soudu, což s cílem zvýšení transparentnosti a snížení administrativního zatížení insolvenčních soudů zrušila koncepční novela IZ neboli zákon č. 64/2007 Sb.²⁴¹ Dle autorčina názoru koncepční novela dostala svým původním cílům, avšak zapříčinila změnu vnímání a přístupu dlužníků k insolvenčnímu řízení, jelikož insolvenční soud v souvislosti s přezkumným jednáním působil vůči dlužníkům jako „autoritativní orgán“, a dlužníci se proto dostavovali na přezkumná jednání bez zjevných výmluv, resp. v případě vážného

²⁴⁰ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční právo prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 200

²⁴¹ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 787

důvodu nedostavení se, po omluvě řádné. V praxi se autorka setkává se značným nepochopením dlužníků závažnosti jejich absence na přezkumném jednání v sídle/provozovně insolvenčního správce a neučinění řádné omluvy.

Termín přezkumného jednání určuje s ohledem na ust. § 137 odst. 2 IZ insolvenční správce. Přezkumné jednání se musí uskutečnit nejpozději do dvou měsíců po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, ne však dříve než po 7 dnech od jejího uplynutí.²⁴² Předmětné ustanovení cílí na zásadu rychlosti a hospodárnosti insolvenčního řízení ve smyslu ust. § 5 IZ. S ohledem na zákonnou lhůtu insolvenčního správce k podání zprávy pro oddlužení do 30 dnů od uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek²⁴³, je třeba, aby bylo plánování přezkumného řízení prováděno pečlivě s přihlédnutím k těmto lhůtám. Přezkumné jednání probíhá v sídle či provozovně insolvenčního správce určené dle správního obvodu insolvenčního soudu. Insolvenční správce může po domluvě s dlužníkem provést přezkumné jednání v místě jeho bydliště či jinde. Osobní účast dlužníka a insolvenčního správce na přezkumném jednání v oddlužení je nutná. Jednání se zároveň může účastnit kterýkoli z přihlášených věřitelů.²⁴⁴ Z dohledové činnosti Ministerstva spravedlnosti vyplývá, že porušení povinnosti insolvenčního správce osobně se účastnit přezkumného jednání s dlužníkem je jednou z nejčastěji porušovaných povinností insolvenčního správce uložených IZ. Insolvenční správci se často nechávají na osobním jednání s dlužníkem zastoupit svými zaměstnanci, advokáty či jinými insolvenčními správci, přičemž v rozporu se skutečností v dokumentaci tvrdí, že jednání byli účastni.²⁴⁵

V praxi osobní jednání s dlužníkem nejčastěji vypadá tak, že insolvenční správce nejprve ověří totožnost dlužníka. Dále zjistí, jaký má dlužník přehled o přihlášených pohledávkách a o celkové výši dlužné částky, jaké jsou měsíční výdaje dlužníka, zda dlužník vlastní nějaký majetek náležející do majetkové podstaty, kolik má vyživovaných osob, zda jeho aktuální zaměstnání a výše měsíčních příjmů je shodná s údaji uvedenými v návrhu na povolení oddlužení atd. Insolvenční správce zároveň předestře dlužníkovi z jeho měsíčních příjmů výši

²⁴² Ust. § 137 odst. 2 IZ

²⁴³ Ust. § 136 odst. 2 písm. f) IZ

²⁴⁴ HRUŠKOVÁ Zuzana. Seriál o insolvencích: Přezkumné jednání. *Právo21.cz* [online]. Publikováno 26.5.2020 [cit. 11.3.2023].

²⁴⁵ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Poznatky z dohledové činnosti Ministerstva spravedlnosti cz* [online]. [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://insolvence.justice.cz/poznatky-z-dohledove-cinnosti-ministerstva-spravedlnosti/>

nezabavitelné částky a výši srážky, která mu bude strhávána ve prospěch insolvenčního řízení. K uvedenému autorka podotýká, že tento postup není právní úpravou upraven a postup jednotlivých insolvenčních správců se může lišit.

Insolvenční správce poté přistoupí k přezkumnému jednání, přičemž z něj je třeba pořídit zvukový záznam, tak že zahájí přezkumné jednání, výslovně uvede datum, spisovou značku a identifikaci dlužníka. Následně přečte identifikaci jednotlivých věřitelů s uvedením celkové výše jejich pohledávky. Ke každé pohledávce uvede své stanovisko, tedy zda přihlášenou pohledávku uznává či popírá, popř. zda popírá pravost, výši či pořadí této pohledávky. Poté se dotáže dlužníka, který rovněž podá své stanovisko k pohledávce, kdy dlužník sdělí své stanovisko.²⁴⁶

Po přezkumném jednání nastává administrativní činnost insolvenčního správce, jehož povinností je zpracovat dokumentaci, kterou následně zašle insolvenčnímu soudu v zákonné lhůtě spolu se zprávou pro oddlužení. Výsledkem této činnosti insolvenčního správce je vyplnění příslušných formalizovaných podání, jimž je věnována kapitola 4.3.3. této práce. Mezi tato podání patří seznam přihlášených pohledávek, záznam o jednání s dlužníkem (součást formuláře Zpráva pro oddlužení a o přezkumu) a další případné listiny.²⁴⁷ O obsahu zprávy pro oddlužení a o přezkumu bude pojednáno níže.

4.3.2. Popření přihlášených pohledávek

Jak bylo výše uvedeno, přezkum přihlášených pohledávek je stěžejní fází insolvenčního řízení, která do určité míry ovlivňuje další vývoj tohoto řízení, a to vzhledem k tomu, že v případě, že je celková výše pohledávek ponížena popěrným úkonem insolvenčního správce dochází tak ke zvýšení předpokládané míry uspokojení věřitelů dlužníka, a tím i možnosti úplného uspokojení či „zrychleného“ insolvenčního řízení, kdy dlužník uhradí 60 % svých pohledávek během 36 kalendářních měsíců od schválení oddlužení.

Právo popřít přihlášenou pohledávku má dle ust. § 192 IZ insolvenční správce, dlužník i přihlášený věřitel. Popěrné právo nemají věřitelé s pohledávkami

²⁴⁶ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 214

²⁴⁷ HRUŠKOVÁ Zuzana. Seriál o insolvenčních: Přezkumné jednání. *Právo21.cz* [online]. Publikováno 26.5.2020 [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/serial-o-insolvencich-prezkumne-jednani>

za majetkovou podstatou či s pohledávkami postavenými jim na roveň.²⁴⁸ Pohledávku lze popřít co do pravosti, výše či pořadí. Popřít pohledávku co do její pravosti lze dle ust. § 193 IZ jen tehdy, pokud popíratel namítá, že pohledávka nevznikla nebo již zanikla anebo je promlčena. Pohledávku lze dle § 194 IZ popřít co do určité výše v případě, že faktický dlužníkův závazek je nižší než tvrzená výše pohledávky. Posledním způsobem popření pohledávky je co do jejího pořadí, přičemž toto lze učinit jen tehdy, pokud je namítáno, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce či je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění.²⁴⁹

Popěrné právo insolvenčního správce má nejsilnější povahu, jelikož způsobuje spornost tvrzené pohledávky. Ústavní soud se zabýval postavením insolvenčního správce při popírání přihlášené pohledávky, tj. při rozhodování o právech a povinnostech věřitelů, kteří se nenacházejí v rovnoprávném postavení s insolvenčním správcem, a dovodil, že insolvenční správce se nachází v postavení orgánu veřejné moci „sui generis“.²⁵⁰ Insolvenční správce zaujme své stanovisko k dané pohledávce již při předběžném přezkumu přihlášených pohledávek a toto stanovisko uvede do seznamu přihlášených pohledávek. Stanovisko však může insolvenční správce, vzhledem ke skutečnostem uvedeným dlužníkem, při přezkumném jednání s dlužníkem dodatečně změnit.²⁵¹ Insolvenční správce tak zaujímá postavení rozhodovacího orgánu, kdy svým popřením do určité míry rozhoduje o dalším „osudu“ přihlášené pohledávky. Autorka shledává právní úpravu umožňující insolvenčnímu správci popřít jakoukoli přihlášenou pohledávku ze všech zákonem stanovených důvodů, na rozdíl od dlužníka či přihlášených věřitelů, za opodstatněnou, a to z důvodu, že právě insolvenční správce zaujímá s ohledem na jeho znalosti a schopnosti odborný názor, a je to právě on, kdo působí jako nestranný a nezájatý subjekt v rámci insolvenčního řízení. Popěrné právo insolvenčního správce je jednáním zcela nezávislým, a proto vyžaduje svědomitý přístup a odbornou péči.

Důsledky popření pohledávky se liší v závislosti na skutečnosti, zda byla pohledávka přihlášena věřitelem jako vykonatelná či nevykonatelná, tedy zda je podložena vykonatelným právním titulem či nikoli. Pokud insolvenční správce

²⁴⁸ KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 799

²⁴⁹ Ust. § 195 IZ

²⁵⁰ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 14/10

²⁵¹ Ust. § 192 odst. 2 IZ

popře pohledávku nevykonatelnou, vyrozumí obratem o popření přihlášení pohledávky věřitele a zároveň jej poučí o právu podat do 30 dnů od přezkumného jednání žalobu na určení pohledávky u insolvenčního soudu, tato lhůta však nekončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění insolvenčním správcem.²⁵² Náležitosti vyrozumění věřitele o popření pohledávky insolvenčním správcem jsou upraveny vyhláškou č. 311/2007 Sb. Insolvenční správce může popření přihlášené pohledávky vzít zpět do doby, než marně uplyne lhůta stanovená věřiteli pro podání žaloby, a pokud tato již byla podána, do doby, než rozhodnutí insolvenčního soudu o žalobě nabude právní moci.²⁵³ Podáním žaloby u insolvenčního soudu je zahájen incidenční spor ve smyslu ust. § 159 odst. 1 písm. a) IZ, jehož účastníky jsou věřitel jakožto žalobce a insolvenční správce jakožto žalovaný.

Pokud insolvenční správce popře pohledávku přihlášenou jako vykonatelnou, je oprávněn podat žalobu na určení pohledávky insolvenčnímu soudu do 30 dnů od přezkumného jednání na jeho straně. V takovém případě insolvenční správce věřitele nevyrozumívá o popření jeho pohledávky. Insolvenční správce je v žalobě vázán důvody popření uvedenými v seznamu přihlášených pohledávek.²⁵⁴ Autorka zastává názor, že insolvenční správce by neměl přezkum vykonatelných pohledávek provádět s menší mírou pečlivosti jen z toho důvodu, že přezkoumává obsah veřejné listiny a v případném incidenčním sporu bude důkazní břemeno na jeho straně. V současné době je široce rozšířeným trendem přihlašování pohledávek vykonatelných na základě neplatného rozhodčího nálezu, a to i přes skutečnost, že Nejvyšší soud již v roce 2010 judikoval: „*Jestliže rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce „ad hoc“, resp. konkrétní způsob jeho určení, ale v této souvislosti pouze odkazuje na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro rozpor se zákonem.*“²⁵⁵ Stejně tak Nejvyšší soud v roce 2013 dovodil, že exekuce prováděná na základě takového neplatného rozhodčího nálezu je nepřípustná a je třeba ji okamžitě zastavit.²⁵⁶ Judikatura Nejvyššího soudu má přímý dopad na insolvenční řízení, resp. na pohledávky věřitelů, kteří mají tyto přihlášené jako vykonatelné na základě neplatných rozhodčích nálezů a dále na soudní exekutory, kteří si přihlašují nárok na odměnu

²⁵² Ust. § 198 IZ

²⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 12. 2009, sen. zn. 29 NSCR 18/2009

²⁵⁴ Ust. § 199 IZ

²⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 5. 2011, sen. zn. 31 Cdo 1945/2010

²⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 7. 2013, sen. zn. 31 Cdo 958/2012

soudního exekutora za provádění exekuce na základě neplatných rozhodčích nálezů. Tyto pohledávky jsou zpravidla insolvenčními správci popírány co do pravosti s odkazem na příslušnou judikaturu.

4.3.3. Zpráva pro oddlužení a zpráva o přezkumu

Insolvenční správce je usnesením o rozhodnutí o úpadku s povolením oddlužení vyzván k zaslání zprávy pro oddlužení a zprávy o přezkumu ve lhůtě 30 dnů od uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek věřitelů.²⁵⁷ Zpráva pro oddlužení je podávána na předepsaném formuláři ve spojení se zprávou o přezkumu a záznamem o jednání s dlužníkem. Náležitosti předmětného formuláře jsou upraveny vyhláškou č. 191/2017 Sb., tzv. formulářovou vyhláškou. Mezi podstatné náležitosti tohoto formuláře patří průběh a výsledek přezkoumání přihlášených pohledávek, celková výše přezkoumaných pohledávek, čas zahájení a ukončení přezkumného jednání a místo konání, údaj o případném popření přihlášené pohledávky a další skutečnosti.²⁵⁸ Formulářová vyhláška dle autorky výrazně přispěla k transparentnosti a usnadnění práce insolvenčním správcům. Příprava některých podání na předepsané formuláře tak snižuje časové zaneprázdnění insolvenčního správce. Jde o značný posun vpřed z hlediska elektronizace insolvenčního řízení, který je třeba dále podporovat a rozšiřovat standardizací insolvenčního řízení.

Přílohou zprávy pro oddlužení je seznam přihlášených pohledávek podepsaný insolvenčním správcem a dlužníkem, soupis majetkové podstaty dlužníka a doklad o písemném vyrozumění věřitele o popření jeho nevykonatelné pohledávky. Insolvenční správce tyto dokumenty zasílá v souladu s ust. § 80a IZ do datové schránky insolvenčního soudu nebo v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem.²⁵⁹

Autorka poukazuje na celkovou časovou náročnost celého procesu přezkoumání přihlášených pohledávek, když s ohledem na zákonné lhůty jsou na insolvenčního správce kladeny vysoké nároky, neboť je nucen ve lhůtě 30 dnů od uplynutí lhůty pro přihlašování pohledávek předběžně přezkoumat a posoudit nároky všech přihlášených věřitelů, provést přezkumné jednání s dlužníkem a

²⁵⁷ Ust. § 136 odst. 2 písm. f) IZ

²⁵⁸ Ust. § 18 až § 20 vyhlášky č. 191/2017 Sb.

²⁵⁹ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 216

následně připravit a zaslat potřebnou dokumentaci na insolvenční soud, a to v situaci, kdy je běžnou praxí, že insolvenční soudy jsou v prodlení se zveřejňováním přihlášených pohledávek věřitelů a jejich zasíláním do datové schránky insolvenčního správce.

4.4. Práva a povinnosti insolvenčního správce ve vztahu k majetkové podstatě

Úkolem insolvenčního správce je zjišťování majetkové podstaty dlužníka již od svého ustanovení usnesením insolvenčního soudu. Insolvenční správce provede vlastní šetření o tom, jaký majetek dlužníka do majetkové podstaty patří a jaký majetek do ní nepatří. Potřebnou součinnost insolvenčnímu správci poskytne dlužník, věřitelé a případně jiné instituce.²⁶⁰ Insolvenční správce je zejména oprávněn provádět osobní prohlídku bytu, sídla a jiných míst, ve kterých se nachází majetek dlužníka.²⁶¹ Insolvenční správce je oprávněn k provedení prohlídky pouze na základě usnesení insolvenčního soudu, o kterém by měl insolvenční soud rozhodovat rychle a uvážlivě. Usnesení o provedení prohlídky je doručováno insolvenčnímu správci a dlužníkovi. Dlužník nemusí být na prohlídce bytu přítomen, pokud však není přítomen, doručí se mu vyrozumění o provedení soupisu konkrétních věcí do majetkové podstaty.²⁶² Insolvenční správce si může za účelem zpřístupnění požadovaných prostor vyžádat doprovod Policie ČR či jiné bezpečnostní složky.

Autorka podotýká, že vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o výrazný zásah do základních práv a svobod dlužníka, zejména do práva vlastnického, předmětná právní úprava se aplikuje pouze za předpokladu, že dlužník nespolupracuje s insolvenčním správcem při zjišťování majetkové podstaty nebo pokud zde existuje důvodné podezření, že dlužník zatajuje svůj majetek s cílem jeho ponechání na úkor pohledávek věřitelů.

4.4.1. Soupis majetkové podstaty

Soupis majetkové podstaty je dle ust. § 217 IZ listinou, do níž insolvenční správce zapisuje majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka. Soupis

²⁶⁰ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013. s.148

²⁶¹ Ust. § 11 vyhlášky č. 121/2019 Sb.

²⁶² HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s. 822–823

majetkové podstaty musí být vyhotoven na předepsaném formuláři dle ust. § 12 vyhlášky č. 191/2017 Sb. insolvenčním správcem, který jej může dále v průběhu insolvenčního řízení doplňovat.

Majetek v soupisu majetkové podstaty se zapisuje pod jednotlivými položkami a je třeba jej vždy jednoznačně identifikovat. Povinnost identifikovat položku v soupisu majetkové podstaty není třeba splnit u majetku nepatrné hodnoty, tj. u majetku jehož hodnota se pohybuje v rádech desítek až stovek korun českých.²⁶³ S tím souvisí povinnost insolvenčního správce vyplnit ve formuláři soupisu majetkové podstaty údaje o ocenění daného majetku či upuštění od ocenění a důvod upuštění.²⁶⁴ Autorka se přiklání k názoru, že pro zefektivnění a urychlení zpeněžení majetkové podstaty a tím docílení vyššího uspokojení věřitelů je nezbytné u věcí nepatrné hodnoty, tedy věcí, u kterých cena jejich ocenění znalcem značně převyšuje hodnotu dané věci, přistoupit k upuštění od ocenění takové věci, a to i za předpokladu, že toto zákon výslovně nestanoví. Ocenění předmětných věcí s ohledem na jejich různorodost je třeba provádět s odbornými znalostmi, kterými insolvenční správce mnohdy nedisponuje. Případné ocenění věcí nepatrné hodnoty znalcem pak výrazným způsobem zatěžuje majetkovou podstatu dlužníka (odměna znalce za vypracování znaleckého posudku) a prodlužuje samotný proces zpeněžování. Autorka proto považuje za efektivní způsob zpeněžování majetkové podstaty, insolvenčními správci hojně využívaný, přímý prodej věcí se souhlasem insolvenčního soudu prostřednictvím např. inzertních portálů formou veřejné soutěže, kdy tento způsob nikterak finančně nezatěžuje majetkovou podstatu dlužníka. K jednotlivým způsobům zpeněžování majetkové podstaty dlužníka je dále věnována následující kapitola.

4.4.2. Zpeněžování majetkové podstaty

Zpeněžením majetkové podstaty dlužníka se rozumí převedení veškerého majetku, který náleží do majetkové podstaty, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti.²⁶⁵

²⁶³ STANISLAV, A., § 218 – *Pořízení soupisu* [online]. Publikováno dne 1.11.2019 [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/44000/1/2>

²⁶⁴ Ust. § 12 odst. 1 vyhlášky č. 191/2017 Sb.

²⁶⁵ Ust. § 283 odst. 1 IZ

Ustanovení § 286 IZ stanoví jednotlivé způsoby zpeněžení majetkové podstaty dlužníka v konkursu, přičemž toto ustanovení se aplikuje i na zpeněžování majetku dlužníka v rámci oddlužení.²⁶⁶ O způsobu zpeněžení majetkové podstaty rozhoduje insolvenční správce s ohledem na efektivitu a výtěžnost takového způsobu zpeněžení se souhlasem věřitelského výboru, popř. insolvenčního soudu, pokud věřitelský výbor nebyl ustanoven. Mezi tyto způsoby zákon řadí zpeněžení majetkové podstaty veřejnou dražbou dle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, prodejem podle ustanovení OSŘ o výkonu rozhodnutí, přímým prodejem mimo dražbu a v dražbě provedené soudním exekutorem podle zákona č. 120/2001 Sb., exekučního řádu. S ohledem na rozsah diplomové práce a obsáhlost dané problematiky si autorka dovoluje k jednotlivým způsobům uvést pouze základní fakta a stručně zhodnotit jejich praktické využití.

Prodej majetkové podstaty prostřednictvím veřejné dražby je prováděn dražebníkem, na základě smlouvy uzavřené s insolvenčním správcem, kterou je třeba schválit věřitelským výborem, popř. insolvenčním soudem.²⁶⁷ Tento způsob zpeněžení majetkové podstaty není v rámci oddlužení příliš využíván z důvodu nákladnosti celého procesu zpeněžení. Majetek zpeněžovaný dlužníkům v oddlužení obvykle nedosahuje takové hodnoty, aby bylo rentabilní provádět veřejnou dražbu, nejedná se však o způsob neproveditelný, např. při prodeji nemovitosti dlužníka značné hodnoty.

Prodej majetku dlužníka postupem dle příslušných ustanovení OSŘ je aplikován v případě, že insolvenční správce nechce příliš zatěžovat majetkovou podstatu a zpeněžení majetkové podstaty není nijak časově ohraničeno, jako je tomu u způsobu řešení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Insolvenční správce v souladu s ust. § 251 OSŘ podá návrh na vydání příkazu k prodeji určité movité či nemovité věci k obecnému soudu dlužníka, přičemž insolvenční správce je jediným účastníkem řízení.²⁶⁸

Nejvyužívanějším způsobem zpeněžení majetkové podstaty, zejména věci nepříliš vysoké hodnoty, je prodej mimo dražbu, který může insolvenční správce uskutečnit pouze se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru. Tento souhlas pak není vyžadován v případě zpeněžení věcí, které podléhají zkáze či

²⁶⁶ Ust. § 398 odst. 2 IZ

²⁶⁷ Ust. § 287 odst. 2 IZ

²⁶⁸ HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. s.1106

znehodnocení²⁶⁹, jako např. pivo v uzavřených tancích ve vlastnictví dlužníka v úpadku. Proti usnesení insolvenčního soudu, kterým se povoluje přímý prodej majetkové podstaty mimo dražbu není možné odvolání, jelikož má povahu rozhodnutí vydaného v dohledací činnosti soudu.²⁷⁰ Prodej mimo dražbu je možné uskutečnit, jak bylo výše zmíněno, formou veřejné soutěže prostřednictvím inzertních portálů, tj. insolvenční správce zdokumentuje majetek dlužníka a nahraje inzerát s uvedením podmínek prodeje, tedy uzavření kupní smlouvy se zájemcem s nejvyšší učiněnou nabídkou, na příslušné inzertní portály. Dále je možné na základě učiněného zájmu konkrétní osoby o odkup majetkové podstaty požádat insolvenční soud o souhlas s přímým prodejem majetku této osobě. Autorka uvádí, že tato forma prodeje je možná v případech zpeněžení specifického majetku, po kterém je na trhu poměrně nízká poptávka a jiná forma zpeněžení by nebyla natolik efektivní. V praxi dochází rovněž k najmutí zprostředkovatele prodeje insolvenčním správcem k zajištění prodeje majetkové podstaty, např. realitní kanceláře. Autorka tento způsob shledává jako značně nákladný a neefektivní.

Posledním způsobem zpeněžení majetkové podstaty dlužníka je prodej v exekuční dražbě provedené soudním exekutorem na základě smlouvy o provedení dražby uzavřené s insolvenčním správcem.²⁷¹ Tato dražba je v praxi prováděna zejména ve vztahu k nemovitým věcem dlužníků, jejichž hodnota byla oceněna znaleckým posudkem a která ovlivňuje vyvolávací cenu či výši příklepu. Je třeba brát v potaz, že tento způsob značně zatěžuje majetkovou podstatu, když právní úprava stanoví minimální odměnu soudního exekutora za provedení dražby, která se běžně pohybuje v řádech několika desítek tisíc.²⁷² Vzhledem k různorodosti a specifičnosti zpeněžovaného majetku v oddlužení je třeba při rozhodování o způsobu zpeněžení zohlednit všechny okolnosti, zejména výtěžnost, efektivitu, rychlost provedení a míru zatížení majetkové podstaty. Insolvenční správce by měl dle názoru autorky při takovém rozhodování postupovat se zvláštní pečlivostí a odborností, jelikož jeho závěr ovlivní procentuální míru uspokojení přihlášených věřitelů a další vývoj insolvenčního řízení.

²⁶⁹ Ust. § 289 IZ

²⁷⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 11. 2010, č.j. 1 VSPH 1036/2010-B-148

²⁷¹ Ust. § 290 IZ

²⁷² Ust. § 19a vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem

4.5. Uspokojování pohledávek věřitelů

Po schválení oddlužení přichází na řadu uspokojení pohledávek přihlášených věřitelů. Pokud insolvenční soud rozhodl o způsobu oddlužení zpeněžením majetkové podstaty k uspokojení věřitelů dochází až následně po zpeněžení majetkové podstaty, resp. po obdržení výtěžku zpeněžení na účet majetkové podstaty insolvenčním správcem, který následně zpracuje a předloží insolvenčnímu soudu tzv. konečnou zprávu, ve které uvede, v jaké výši činil výtěžek zpeněžení, jaká insolvenčnímu správci náleží odměna a hotové výdaje a navrhne rozvržení výtěžku mezi nezajištěné věřitele. Po nabytí právní moci usnesení o schválení konečné zprávy a rozvrhu insolvenční správce vyplátí věřitelům jejich nárok v souladu s rozvrhovým usnesením, a následně o tom informuje insolvenční soud.²⁷³

V případě plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty jsou nezajištění věřitelé uspokojování postupně v měsíčních intervalech. Poměrné a postupné uspokojování věřitelů probíhá tak, že plátcí mzdy či jiných příjmů dlužníka každý měsíc pravidelně zasílají srážky z příjmů na zřízený účet majetkové podstaty, na základě jím uložené povinnosti.²⁷⁴ Insolvenční správce následně provede každý měsíc distribuci těchto srážek mezi nezajištěné věřitele v závislosti na poměru jejich přihlášených pohledávek ve vztahu k celkové výši přihlášených nezajištěných pohledávek. Postup při vyplácení splátek je upraven v ust. § 16 vyhlášky č. 121/2019 Sb., která stanoví, že insolvenční správce je povinen provést výplatu bez zbytečného odkladu.

Insolvenční soud v usnesení o schválení oddlužení stanoví, zda plátcé příjmů je povinen zasílat na účet majetkové podstaty srážky ze mzdy, tj. částku představující čistý příjem dlužníka ponížený o tzv. nezabavitelnou částku, či celý čistý příjem dlužníka. Tato možnost je volena ze strany insolvenčního soudu v případě, kdy dlužník má více plátců příjmů. Tento způsob zabraňuje vzniku komplikací s určováním výše nezabavitelné částky a výplaty této částky dlužníkovi ze strany obou plátců příjmu, i s ohledem na efektivitu. V praxi pak oba plátcí příjmů zašlou celkový čistý příjem dlužníka na účet majetkové podstaty a insolvenční správce spočítá výši nezabavitelné částky, kterou obratem zašle dlužníkovi. Nezabavitelnou částkou se rozumí základní částka, která nesmí být

²⁷³ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 330

²⁷⁴ Ust. § 406 odst. 3 písm. d) IZ

dlužníkovi sražena z měsíční mzdy.²⁷⁵ Nezabavitelná částka od ledna 2023 činí 13.638 Kč a na každou vyživovanou osobu se stanoví nezabavitelná částka jako 1/3 základu, tj. 3.409,50 Kč.²⁷⁶ Vyplácení nezabavitelné částky insolvenčním správcem považuje autorka práce za administrativně náročný a zároveň nezbytně nutný úkon. Často se v praxi setkává s nedostatkem zkušeností a znalostí právní úpravy mzdovými účetními plátců příjmů dlužníků, kdy tyto nevědí, jakým způsobem či jakou výší je třeba srazit z čistého příjmu dlužníka, či jaká je nezabavitelná částka náležící dlužníkovi. Insolvenční správce tak musí mnohdy informovat mzdové účetní o platné právní úpravě a o způsobu provedení srážky ze mzdy. Autorka v této problematice spatřuje určitý kvalifikační problém mzdových účetní, který není dlouhodobě řešen a poukazuje na skutečnost, že taková neznalost práva značně komplikuje průběh insolvenčního řízení a zatěžuje insolvenčního správce.

Pokud se do insolvenčního řízení dlužníka, jehož úpadek je řešen oddlužením, přihlásí věřitelé, kteří mají svou pohledávkou zajištěnou majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka, tzv. zajištění věřitelé, jsou tito uspokojováni pouze z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění.²⁷⁷ Zpeněžení zajištěného majetku lze pouze se souhlasem zajištěného věřitele a za podmínek stanovených v závazném pokynu tohoto věřitele. Jakmile insolvenční správce zpeněží zajištěný majetek informuje o této skutečnosti zajištěného věřitele a insolvenční soud, který zároveň požádá o udělení souhlasu s vyplacením výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli.²⁷⁸ Pokud insolvenční soud rozhodl o způsobu oddlužení dlužníka zpeněžením majetkové podstaty případný přebytek výtěžku zpeněžení, tj. zbývající část výtěžku po úplném uspokojení zajištěného věřitele a po odečtení odměny insolvenčního správce a hotových výdajů, náleží tato hyperocha jakožto mimořádná splátka nezajištěným věřitelům. V případě plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je však osobou s dispozičním oprávněním dlužník, a proto takový přebytek je nutno vydat jemu.²⁷⁹ Autorka dodává, že i tento přebytek je

²⁷⁵ Ust. § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 959/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)

²⁷⁶ KUČEROVÁ D. V roce 2023 se mění nezabavitelná částka, ale i postup výpočtu. *Podnikatel.cz* [online]. Publikováno dne 5.1.2023 [cit. 20.3.2023]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/v-roce-2023-se-meni-nezabavitelna-castka-ale-i-postup-vypoctu/>

²⁷⁷ Ust. § 398 odst. 2 a 4 IZ

²⁷⁸ KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. s. 322

²⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.12.2018, sen. zn. 29 NSČR 79/2018

možné rozdělit mezi nezajištěné věřitele, a to za předpokladu, že s tímto postupem bude dlužník souhlasit.

4.5.1. Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň

Pohledávkami za majetkovou podstatou jsou pohledávky, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení a po rozhodnutí o úpadku, jedná se především o náhradu hotových výdajů a odměny předběžného správce, hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka, náhradu hotových výdajů a odměnu znalce ustanoveného insolvenčním soudem za účelem ocenění majetkové podstaty, daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění, pojistné na sociální zabezpečení, a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění.²⁸⁰ Autorka dodává, že tento výčet pohledávek za majetkovou podstatou není úplný a jsou účelově vybrány pohledávky související s oddlužením.

Pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou pak jsou pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví, pohledávky státu či pohledávky věřitelů na výživném ze zákona.²⁸¹

Tyto pohledávky vykazují určitá specifika s ohledem na jejich uspokojování. Pokud byl v rámci oddlužení zpeněžován nezajištěný majetek dlužníka, při rozvrhu výtěžku zpeněžení se zohlední uplatnění těchto pohledávek a tyto se uspokojují v prvním pořadí v plném rozsahu, nikoli poměrně. Pokud výtěžek zpeněžení nepostačuje k úplnému uspokojení všech těchto pohledávek, uplatní se toto pořadí: nejprve se uspokojí odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, poté výživné ze zákona, které vzniklo po rozhodnutí o úpadku, pohledávka sepisovatele návrhu na povolení oddlužení, záloha na úhradu odměny a hotových výdajů insolvenčního správce, poté ostatní pohledávky věřitelů na výživném ze zákona (tzv. dlužné výživné), pohledávky státu za náhradní výživné a náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty. Po uspokojení pohledávek dlužník sám rozvrhne, v jakém pořadí budou dále uspokojovány pohledávky

²⁸⁰ Ust. § 168 IZ

²⁸¹ Ust. 169 IZ

za majetkovou podstatou a jim postavené na roveň.²⁸² Pokud dlužník žádným majetkem nedisponuje, tyto pohledávky jsou uspokojovány postupně, zejména výživné ze zákona a dlužné výživné, ze srážek ze mzdy či jiného příjmu dlužníka. Komplikace nastávají v případě, že dlužníkům příjem dlouhodobě nestačí k úhradě tzv. zapodstatových pohledávek a zároveň část příjmu není rozdělována poměrně mezi nezajištěné věřitele. V takovém případě je insolvenční správce povinen vyzvat dlužníka k navýšení příjmů a informovat soud o dané skutečnosti.

4.6. Pravidelný dohled nad dlužníkem

Vyhláška č. 121/2019 Sb. s účinností od 1. června 2019 značně rozšířila povinnosti insolvenčního správce v rámci insolvenčního řízení. Jednou z těchto povinností je pravidelný dohled insolvenčního správce nad dlužníkem upravený v ust. § 15 předmětné vyhlášky. Z dikce předmětného ustanovení je zřejmé, že insolvenční správce je povinen vykonávat svou funkci svědomitě a s odbornou péčí, přičemž tato povinnost je v rámci oddlužení splněna, pokud insolvenční správce plní jednotlivé dílčí povinnosti uvedené v ust. § 15 IZ, které jsou rozebrány níže.

Insolvenční správce je zejména povinen získávat informace o výši příjmů dlužníka a s ohledem na situaci místního trhu práce zjišťovat, zda dlužník má možnost dosáhnout vyššího výdělku.²⁸³ Praktické provedení spočívá v porovnávací metodě, během které insolvenční správce srovná výši příjmu dlužníka s ohledem k jeho vzdělání, profesním zkušenostem a dovednostem, s průměrnými výdělky v regionu, ve kterém dlužník trvale bydlí. Pokud dlužník je nezaměstnaný, je insolvenční správce povinen získávat informace o dlužníkových snahách získat zaměstnání a posuzovat, zda se dlužník dostatečně snaží jej získat.²⁸⁴ Insolvenční správce tyto informace může získat od samotného dlužníka či dotazem na příslušný Úřad práce ČR, zda je dlužník veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Příjmem dlužníka mohou být i příjmy z podnikání. U takového dlužníka je insolvenční správce povinen kontrolovat výši jeho příjmů, ověřovat uhrazení veřejnoprávních závazků (např. pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku, daňové priznání, zálohy na zdravotní pojištění) a posuzovat možnost dosažení vyššího výdělku.²⁸⁵ Takový dohled nad dlužníkem a s tím související rozsáhlá

²⁸² MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. s. 1462–1489

²⁸³ Ust. § 15 písm. a) vyhlášky č. 121/2019 Sb.

²⁸⁴ Ust. § 15 písm. b) vyhlášky č. 121/2019 Sb.

²⁸⁵ Ust. § 15 písm. c) vyhlášky č. 121/2019 Sb.

rešerše autorka považuje za poněkud nadstandartní úkon, který převyšuje časové, kompetenční a finanční možnosti insolvenčního správce. Průběžné zjišťování příjmů dlužníka a následná komparace se situací na trhu práce v místě bydliště dlužníka, zejména když faktické bydliště dlužníka je insolvenčnímu správci často neznámé, není vzhledem k neaktivitě dlužníků a častému prodlení s poskytnutím součinnosti prakticky plošně nemožné. Pokud zákonodárce, resp. insolvenční soudci, trvají na pečlivém a řádném plnění této povinnosti insolvenčním správcem, je třeba takové ustanovení konkretizovat a značně navýšit odměnu insolvenčního správce k zajištění potřebného personálního a materiálního vybavení. Dále pak není z díkce předmětného ustanovení zjevné, jaké důsledky nastanou v případě, pokud insolvenční správce shledá, že příjmy dlužníka jsou s ohledem na všechny okolnosti nízké. Případné doporučení změny povolání za účelem navýšení příjmů dlužníka učiněné insolvenčním soudem na základě závěrů insolvenčního správce autorka považuje za nezákonný zásah do základních lidských práv a svobod, zejména svobody volby povolání dle čl. 26 LZPS.

Dohled insolvenčního správce se však nevztahuje pouze na příjmy dlužníka, ale i na další skutečnosti rozhodné pro insolvenční řízení, resp. uspokojování věřitelů. Dle ust. § 15 písm. d) vyhlášky č. 121/2019 Sb. má insolvenční správce povinnost pravidelně, alespoň jednou za 3 měsíce, zjistit osobní, majetkový a závazkový stav dlužníka, zejména zda dlužník za dotazované období nezískal hodnotnější majetek darem nebo dědictvím, zda nezcizil majetek náležející do majetkové podstaty či zda u něho nedošlo ke změnám v hrazení výživného nebo počtu vyživovaných osob. V praxi dochází k rozesílání hromadných dotazníků všem dlužníkům, kteří mají schválené oddlužení. Je pravděpodobné, že neaktivita dlužníka spočívající v neposkytování odpovědí na položené otázky insolvenčním správcem bude v budoucnu shledána důvodem pro neprokázání veškerého úsilí při posuzování soudu splnění oddlužení, tedy může být důvodem pro neosvobození dlužníka od placení jeho pohledávek.

Povinnost zjišťovat okolnosti, na jejichž základě by bylo možné důvodně předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr dlužníka, je upraveno v ust. § 15 písm. e) IZ. Insolvenční správce o zjištěných skutečnostech informuje soud předložením zprávy o průběhu oddlužení, o které je pojednáno dále.

4.7. Zpráva o plnění oddlužení

Povinnost insolvenčního správce podávat insolvenčnímu soudu a věřitelskému orgánu písemnou zprávu o stavu insolvenčního řízení nejméně jednou za tři měsíce je obsažena v ust. § 36 odst. 2 IZ tzv. oddlužovací novela IZ, provedená zákonem č. 31/2019 Sb., zjednodušila. V současné době je tak insolvenční správce povinen podat zprávu o plnění oddlužení v případě, že lze přepokládat naplnění podmínek pro zrušení oddlužení (např. nepoctivý záměr dlužníka) nebo jiných rozhodných skutečností, např. zatajení souběhu příjmů dlužníka. K takovému úkonu je nezbytná součinnost dlužníka, plátce příjmů dlužníka, popř. dalších osob, s insolvenčním správcem.

Autorka se neztotožňuje s názorem odborné veřejnosti a věřitelů, že zrušení povinnosti pravidelné zprávy o plnění oddlužení v určité časové frekvenci, představuje porušení věřitelských práv. Je zřejmé, že zrušení předmětného ustanovení má za příčinu menší informovanost věřitelů o průběhu insolvenčního řízení. Pokud však dlužník plní řádně své povinnosti, tj. nejsou naplněny podmínky pro zrušení oddlužení, jsou věřitelům vypláceny pravidelné splátky provedené ze srážek z dlužníkovy příjmu, není dle autorčina názoru nezbytné, aby věřitelé byli opakovaně informováni o stavu insolvenčního řízení, a to i s ohledem na časovou náročnost takového úkonu vzhledem k množství probíhajících oddlužovacích řízení a s tím související administrativní zátěž insolvenčního správce a soudů.

4.8. Zpráva o splnění oddlužení

Jak bylo popsáno v kapitole 3.4. této práce splnění oddlužení se liší v závislosti na způsobu oddlužení. Pokud je úpadek dlužníka řešen zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, ke splnění oddlužení dochází po předložení zprávy o splnění rozvrhového usnesení. Insolvenční správce připojí ke zprávě o splnění rozvrhového usnesení rovněž zprávu o splnění oddlužení, za předpokladu, že dlužník splnil všechny své povinnosti v rámci insolvenčního řízení.²⁸⁶ Tato forma oddlužení není časově ohraničena, insolvenční správce by však po uskutečnění prodeje vzhledem k zásadám insolvenčního řízení neprodleně předložit zprávu o splnění pravomocného rozvrhového usnesení a zprávu o splnění oddlužení. Pokud tak neučiní, riskuje insolvenční správce obdržení výzvy insolvenčního soudu se stanovením lhůty pro předložení předmětných dokumentů pod hrozbou sankce.

²⁸⁶ Ust. § 307 odst. 3 ve spojení v § 408 a § 406 IZ

Je zřejmé, že po vyplacení výtěžku zpeněžení majetku náležícího do majetkové podstaty je oddlužení splněno, avšak toto musí být i autoritativně vysloveno insolvenčním soudem. Po obdržení zprávy o splnění oddlužení insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení a o osvobození dlužníka od placení pohledávek a insolvenčního správce zbaví jeho funkce.²⁸⁷

Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je splněno v zásadě třemi způsoby, o kterých bylo pojednáno v kapitole 3.4. této práce. Ustanovení § 36 odst. 3 IZ s odkazem na ust. § 407 odst. 3 IZ ukládá insolvenčnímu správci povinnost neprodleně po splnění oddlužení předložit insolvenčnímu soudu zprávu o splnění oddlužení. Tato zpráva je podávána, stejně jako v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, insolvenčním správcem v insolvenčním řízení, na předepsaném formuláři. Insolvenční správce ve zprávě o splnění oddlužení uvede zejména údaj o procentuální míře uspokojení zajištěných a nezajištěných věřitelů, výši přeplatku na účtu majetkové podstaty, datum zaslání výzvy plátcům příjmů dlužníka k ukončení zasílání srážek a veškeré skutečnosti, zda dlužník splnil všechny povinnosti ve smyslu IZ uložené mu insolvenčním soudem. Insolvenční správce v neposlední řadě vyúčtuje svou odměnu a náhradu hotových výdajů za celé insolvenční řízení.²⁸⁸ Insolvenční správce má možnost vyjádřit se k podmínkám splnění oddlužení, tedy zda doporučuje či nedoporučuje rozhodnout o splnění oddlužení a osvobození dlužníka od placení pohledávek. Pokud insolvenční správce toto nedoporučí a insolvenční soud k takovému názoru nepřihlédne, je povinen dle ust. § 413 odst. 3 IZ takové rozhodnutí řádně odůvodnit. Autorka na závěr dodává, že pokud insolvenční správce spatřuje závažné důvody pro neosvobození dlužníka od placení pohledávek po splnění oddlužení, resp. po uplynutí maximální možné doby trvání oddlužení, a tyto důvody uvede ve zprávě o splnění oddlužení, neměl by insolvenční soud svévolně rozhodovat o osvobození dlužníka a měl by pečlivě přihlédnout a zohlednit důvody uvedené insolvenčním správcem, a to zejména v případě, kdy dlužník nedosáhl alespoň 30% hranice uspokojení nezajištěných věřitelů.

²⁸⁷ Ust. § 413 odst. 1 IZ

²⁸⁸ Ust. § 22 vyhlášky č. 191/2017 Sb.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo seznámení čtenáře s funkcí insolvenčního správce a jeho osobou obecně, včetně jeho potřebných předpokladů. Sekundárním cílem práce pak bylo vytvoření uceleného přehledu o činnosti insolvenčního správce v rámci oddlužení, tedy od jeho ustanovení rozhodnutím insolvenčního soudu až po vydání usnesení o zproštění insolvenčního správce jeho funkce.

Autorka se v první části věnovala osobě insolvenčního správce a aspektům souvisejícím se vznikem oprávnění vykonávat tuto činnost, jakož i dalším souvisejícím pojmům. Druhá část práce pak byla věnována způsobu řešení úpadku oddlužením. Poslední část se věnovala hlavnímu tématu této práce, tj. úloze insolvenčního správce v rámci oddlužení s přihlédnutím k získaným praktickým poznatkům autorky plynoucím z absolvování praxe v kanceláři insolvenčního správce. Tato část práce představila čtenáři činnost insolvenčního správce z praktického hlediska a poukázala na celkovou náročnost, administrativní a časovou zátěž insolvenčního správce v rámci oddlužení a značné množství úkonů, které je insolvenční správce povinen vykonat a množství problémů, které je povinen řešit.

V této diplomové práci autorka rovněž poukázala na problematická místa právní úpravy insolvencí, přičemž nejproblémovější nedostatek této úpravy je spatřován ve velkém množství novelizací a jiných změn, které přispívají k celkové nepřehlednosti. Autorka poukazuje na zrušení 30 % hranice uspokojení přihlášených pohledávek věřitelů a její nahrazení podmínkou vynaložení veškerého úsilí dlužníka k jejich uspokojení, přičemž tento krok zákonodárce je spatřován jako zásah do právní jistoty dotčených subjektů, když s ohledem na stáří předmětné novely není stále zřejmé, jak bude insolvenčními soudy tento neurčitý pojem vykládán a jak bude judikatura k celkovému problému přistupovat, zda spíše přísněji či nikoli. Tato novelizace právní úpravy pak přispěla k vytvoření nových povinností insolvenčního správce v rámci oddlužení a tím i k jeho vyššímu administrativní zatížení. Zda je tento krok, i s odstupem času, považován za správný, ponechává autorka na subjektivním zvážení každého čtenáře.

Z obsahu diplomové práce vyplývá, že funkce insolvenčního správce a jeho úloha v rámci oddlužení je nezastupitelná a zcela ojedinělá. Insolvenční správce v určitých momentech řízení vykazuje shodné znaky s osobou soudního exekutora, avšak ztotožnění těchto dvou funkcí je zcela nemožné. Insolvenční správce rovněž nepůsobí jako asistent insolvenčního soudu, nýbrž jako samostatný subjekt, který

je vázán právní úpravou a pokyny insolvenčního soudu, když svým postavením ulehčuje od výrazného administrativního zatížení insolvenčních soudů. Proto autorka považuje za důležité přispět touto prací alespoň částečně k osvětě společnosti a k chápání úlohy insolvenčního správce v rámci insolvenčního řízení.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

Odborná literatura a komentáře

1. HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční řízení*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013. 262 s. ISBN 978-80-7400-459-9
2. HÁSOVÁ J., MORAVEC T. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. 1842 s. ISBN 978-80-7400-691-3
3. HÁSOVÁ J., MORAVEC T., VALENTA P. *Vybrané instituty insolvenčního zákona v rozhodnutích Nejvyššího soudu*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2019. 232 s. ISBN 978-80-7400-553-4
4. KOZÁK J., BROŽ J., DADAM A., STANISLAV A., STRNAD Z., ZRŮST L., ŽIŽLAVSKÝ M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 1840 s. ISBN 978-80-7552-932-9
5. KOZÁK J., ČUJAN R., HÁŠOVÁ K., SIGMUND A., VESELÝ P., ZRŮST L. *Insolvenční prakticky. Oddlužení*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2020. 424 s. ISBN 978-80-7598-295-7
6. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9
7. MARŠÍKOVÁ J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. 300 s. ISBN 9788073807665
8. MARŠÍKOVÁ J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. 864 s. ISBN 978-80-87576-80-9
9. MARŠÍKOVÁ J. *Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges, 2018. 1208 s. ISBN 978-80-7502-257-8
10. *Meritum Vymáhání pohledávek*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. 896 s. ISBN 978-80-7357-686-8

11. MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční zákon: komentář*. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. 1840 s. ISBN 978-80-7400-849-8
12. RABAN P. a kol. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2020. 704 s. ISBN 978-80-87713-19-8
13. RICHTER, M. BENÍŠEK J., ČUJAN R. a kol. *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. 512 s. ISBN 978-80-7400-698-2
14. RICHTER T. *Insolvenční právo*. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2008. 624 s. ISBN 978-80-7552-446-1
15. RICHTER T. *Insolvenční právo*. 2. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2017. 586 s. ISBN 978-80-7552-444-7
16. STANISLAV A., KOZÁK J., *Zákon o insolvenčních správcích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 240 s. ISBN 978-80-7552-826-1
17. ŠNOBLOVÁ Z., NĚMČÁK V. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. 284 s. ISBN 978-80-7357-914-2
18. ZAHRADNÍKOVÁ R. *Civilní právo procesní*. 2.vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 520 s. ISBN 978-80-7380-571-5

Právní předpisy

1. Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení
2. Nařízení vlády č. 959/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)
3. Vyhláška š. 121/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce
4. Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
5. Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona
6. Vyhláška č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců
7. Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a náhradách jejich nutných výdajů
8. Vyhláška č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců
9. Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem
10. Vyhláška č. 355/2013 Sb., o úředních hodinách provozovny, o označování sídla a provozovny a o činnostech, které je insolvenční správce povinen zajišťovat v provozovně
11. Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách
12. Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002

Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

13. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
14. Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
15. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
16. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
17. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
18. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
19. Zákon č. 185/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
20. Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů
21. Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
22. Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
23. Zákon č. 334/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
24. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
25. Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 1. 7. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 14/10
2. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 6.9.2016, sp. zn. IV.ÚS 3141/15
3. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 25. 6. 2002, sp.zn. Pl. ÚS 36/01
4. Rozsudek Krajského soudu v Olomouci ze dne 31.3.2021, sp.zn. 44 ICm 2047/2020-50, KSOL 10 INS 25982/2019
5. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 4. 2018, č.j. 5 A 165/2017-105
6. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 7. 2016, sen. zn. 29 ICdo 49/2014
7. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 5. 2021, č.j. MSPH 88 INS 2132/2021-B-16
8. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15.9.2022, č.j. MSPH 79 INS 13869/2022-A-10
9. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 3. 2012, č.j. 29 NS ČR 32/2011-B-37, sp.zn. KSOS 31 INS 12026/2010.
10. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 9. 2010, sen. zn. 29 NSČR 6/2008
11. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 9. 2010, sen. zn. 29 NSČR 32/2010-B
12. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.6.2014, sen. zn. 29 NSČR 107/2013
13. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.8.2015, sen. zn. 29 NSČR 110/2014
14. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.8.2015, sen. zn. 29 NSCR 93/2014
15. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.9.2019, sen. zn. 29 NSČR 163/2018

16. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.4.2015, sen. zn. 29 NSČR 24/2013
17. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24.9.2003, sen. zn. 29 Odo 870/2001
18. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 1. 2010, sen. zn. 29 NSCR 1/2008
19. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 12. 2009, sen. zn. 29 NSCR 18/2009
20. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18.12.2013, sen. zn. 29 NSČR 116/2013
21. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 7. 2013, sen. zn. 31 Cdo 958/2012
22. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 5. 2011, sen. zn. 31 Cdo 1945/2010
23. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.12.2018, sen. zn. 29 NSČR 79/2018
24. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 12. 2011, č. j. 3 VSPH 1084/2011-A-19, KSUL 71 INS 13033/2011
25. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 11. 2010, č. j. 1 VSPH 1036/2010-B-148
26. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12.9.2013, sp. zn. 1 VSPH 1263/2013 (MSPH 88 INS 13950/2013-A-16)
27. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6.6.2016, sp. zn. 4 VSPH 36/2016, KSHK 42 INS 31903/2012
28. Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 2101/09
29. Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 2.12.2010, sp. zn. II. ÚS 2444/10

Elektronické zdroje

1. FINANCE.cz. *ASIS: Počet insolvenčních správců klesl z loňských 3700 na 217* [online]. 6.10.2020 [cit. 26.11.2022] Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/247401-asis-pocet-insolvencnich-spravcu-klesl-z-lonskych-3700-na-217/>
2. JIRMÁSEK T. Desatero pro výtěžnější oddlužení. *epravo.cz*. [online]. Publikováno dne 5.2.2021 [cit. 28. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-pro-vyteznejsi-oddluzeni-112516.html>
3. RICHTER, T., Úpadek pro platební neschopnost v judikatuře Nejvyššího soudu. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. Publikováno dne 10.11.2016, [cit. 28. 2. 2023]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/upadek-pro-platebni-neschopnost-v-judikature-nejvyssiho-soudu-kriticke-zhodnoceni>
4. MARŠÍKOVÁ J. Zdroje plnění v oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty. *Advokátnídeník.cz* [online]. Publikováno dne 15.3.2020, [cit. 10.3.2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/05/zdroje-plneni-v-oddluzeni-splatkovym-kalendarem-se-zpenezenim-majetkove-podstaty/>
5. MLEJNKOVÁ I. Způsoby oddlužení. *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon – komentář*. [online]. [cit. 10.3.2023].
6. KRATOCHVÍLOVÁ L. Posuzování vynaloženého úsilí dlužníka v průběhu insolvenčního řízení. *Právní prostor.cz*. [online]. Publikováno dne 5.1.2023, [cit. 10.3.2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/posuzovani-vynalozeneho-usili-dluznika-v-prubehu-insolvencniho-rizeni>
7. ŠRÁMEK Dušan. Insolvenční správci: Krajský soud v Ostravě porušuje zákon. *Česká-justice.cz* [online]. Publikováno dne 9.2.2015, [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2015/02/insolvencni-spravci-krajsky-soud-v-ostrave-porusuje-zakon/>
8. *IR-IS.cz* [online]. ARET Praha s.r.o., 2018., [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://www.ir-is.cz/>

9. NAVRÁTIL Martin. Vývoj soudní praxe při posuzování důvodů zproštění insolvenčního správce. *epravo.cz* [online]. Publikováno dne 18.11.2022, [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vyvoj-soudni-praxe-pri-posuzovani-duvodu-zprosteni-insolvencniho-spravce-115536.html?mail>
10. Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Insolvenční rejstřík. Formuláře* [online]. [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>
11. Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Poznátky z dohledové činnosti Ministerstva spravedlnosti.cz* [online]. [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/poznatky-z-dohledove-cinnosti-ministerstva-spravedlnosti/>
12. Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Zkoušky insolvenčních správců. Aktuality* [online]. [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/zkousky-insolvencnich-spravcu/>
13. HRUŠKOVÁ Zuzana. Seriál o insolvencích: Přezkumné jednání. *Právo21.cz* [online]. Publikováno 26.5.2020 [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/serial-o-insolvencich-prezkumne-jednani>
14. STANISLAV, A., § 218 – Pořízení soupisu [online]. Publikováno dne 1.11.2019 [cit. 11.3.2023]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/44000/1/2>
15. KUČEROVÁ D. V roce 2023 se mění nezabavitelná částka, ale i postup výpočtu. *Podnikatel.cz* [online]. Publikováno dne 5.1.2023 [cit. 20.3.2023]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/v-roce-2023-se-meni-nezabavitelna-castka-ale-i-postup-vypoctu/>

Ostatní

1. DEUTSCH, E. *Definice úpadku není stálou konstantou*. Konkursní noviny. 2012, ročník XV., č. 6. ISSN 1213-4023.
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., DZ 64/2017
3. Důvodová zpráva k zákonu č. 185/2013 Sb., DZ 185/2013
4. Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb. DZ 182/2006
5. POHL, Tomáš. *Odovědnost za škodu podle insolvenčního práva*. Bulletin advokacie. 2010. č. 7-8, s. 37

RESUMÉ

The submitted diploma theses is dedicated to the role of the insolvency administrator in debt relief. The aim of this thesis was to acquaint the reader with the role of an insolvency trustee and his/her personality in general. The secondary objective of the thesis was to create a comprehensive overview of the insolvency trustee's activities in the context of debt restructuring. The role of the insolvency administrator in the context of the insolvency proceedings is governed mainly by the Insolvency Act and the prerequisites of the insolvency trustee are governed by the Insolvency Administrators Act.

The author of the thesis sees the main problem in the lack of information of debtors and their distorted perception of the duties and rights of the insolvency administrator. A lot of debtors do not understand how administratively demanding and time-consuming the activities of the insolvency trustee in the context of the insolvency proceedings are and the considerable number of tasks the insolvency trustee is obliged to perform. It is clear from the content of the thesis that the role of the insolvency trustee and his role within the framework of debt restructuring is irreplaceable and quite unique.

In this thesis, the author also pointed out problematic areas of the insolvency legislation, the most problematic deficiency of this legislation being the large number of amendments and other changes that contribute to the overall lack of clarity. The author of this thesis considers it important to contribute at least partially to the education of society and to the understanding of the role of the insolvency trustee.